www.dengekan.com

صلاح جلال

كەوتنە خوارەوەی گەردون

شارای شیعریم

چاپی یەکەم

2001
سلێمانی

بۆنی کفنی دایکم‌و باوکم بەسەر گێژەڵوکەی زەمەنەوە بەلــوتمدا دێن..
بــۆنی ئــەو هەناســانە دەکەمــەوە کــە لەســەر مــەمکی دایکمــەوە دەیگــرتم
ئێــستاش حــەز دەکــەم وەك ســاوایی لەگۆڕەکــەیا ئــەو بۆنــە هەڵمژمــەوە

پێشکەشە :

به مەر ە ە صەمح جەمە

فاكسێكی زیهنی بۆ ئێوه

كارێكی سەختە پێشەكی بۆ جیهانی یاخی بونو سەرشێتی خۆمو فەزای بیركردنەوەو نوسینم لە هێڵە جیا جیاكانو فەلسەفەی مەرگ بنوسم. ئەم شارایەم پێكهاتەی هەمو ئەو شیعرانەیە كەیاخی و سەرشێت بونو وەكو دیوانی (مرایا الوجود) **و (ئێشكگری كفن پۆش) و دەیان شیعر و رۆمانی ترم نەمسوتاندن، ئەمانە لە**(20) **جارەوە تا** (50) **جار نوسراونەتەوە، سەرەڕای ئەوەی زوڵمی زۆریان لێكراوە كۆی هەمو شیعرە كانمە كە دەبو بە پتر لە دە كتێب بلاّو ببونایەتەوە بەلاّم ناچار بەم جۆرە** 100 **كتێبم لیَ بلاّو كردبووە كەپتر لە** 5000 **ی سویسری تێچو ، كە ئەمیش بەرهەمەمی (جەنگی جیهانی سفر) كە چەند ژمارەیەكم بەچاپێكی خراپ لیَبلاّوكردەوە، ئەم هێمایەم** (×) **بۆ جیاكردنەوەی رستەكان دانابو، كە ئێستا خوێندنەوەی زەحمەت بوبو خۆم بۆ برادەرانی كۆمپیوتەرم دەخوێندەوە، هەروەها كفن پۆشو كەون كە لەوساڵەدا تەنیا ئەو و ئێشكگر مۆری سوریان لێدرا پاش ئەوەی زۆربەی پسپۆڕەكانیان كرد بەدەیان دێڕی قرتاوەوە بڕیاری چاپی ئەویان دا،ئەویش بە هۆی ئەو بڕیارەی سەرۆكی عێراق كە نابێت لەساڵێكدا دو كتێبی نوسەرێك رەفز بكرێت . لێرەش دا ئەو دێڕە قرتاوانە** (شطب) **نەمان چاپ كردەوە وە ئەو شیعرانەی تریش كە بلاّوبونەوە لە گۆڤارەكاندا هەڵەكانیانمان چاككردوە وەبەپێی شێتی خۆم گۆڕانم لەزۆریاندا كردوە كەخۆم لەسەر كۆمپیوتەرەكە بوبم چونكە من ناسراوم بەوەی ناتوانم رستە وەك خۆی بنوسمەوە بۆیەش هەمو پرۆژەیەك پشت بەم چاپە دەبەستێت ، چونكە لەم جارەشدا كاتێك بەهۆی دڵسۆزی كاك صلاح حسن تایپەكەیم بۆهاتەوە سەیرم كرد تەواو هەڵەی زۆری تیا كراوە كاتی خۆی بۆیە جارێكی تر سەر لەنویَ تەواو بەسەریاندا چومەوە ، بەڕاست كردنەوەو ڕێك كردنەوەیان (وو) خنكاند**

بومی بەڕاستی چەند ڕۆژ منی کوشت ،لە زۆر ڕستەی شیعرە کانی کفن
پۆش لە کورت کردنەوەدا گۆڕانم کردوە ، کە کار لە ماناو وێنە نەکات .
هەڵەکانیشمان ڕاست کردۆتەوە ،چونکە من وەك خۆم هەمویانم چاپ
کردەوە چاپیش زوڵمی گەورە یان لێکردوم .ئەوانەش پەیوەندیان
بەهەژاری منەوە هەبو کە لەسەر ئەرکی خۆم کتێبەکانم چاپ کردوە
بەبێئەوەی هیچ پەیڕەیەکم هەبێ لە ژێر چەتری دەیاها ناحەز کە بەخوێنم
تینوبون رچەی سیبریای ئەدەبم شکاندوە ، دوژمنایەتی ئەوانە گەیشتۆتە
ئەوەی شتی ناشیرینم لەگەل بکەن ، بەهەمو شێوازێکی دور لە سیفاتی
مرۆڤ ، بەلام با ببنە شارە کوللەش من تازە لە ترسناکترین نە خۆشی کە
هەمو داهێنەرێك دەیبینێت ، گەورەترین ئەکادیمیای شێتی ئەدەب
دەرچوم، ئیتر من پاش ئەزمونی سی سال ٚ تازە توانای نوسینم دروست
کرد ، مەبە ستم نوسینە نەك وڕێنەی ناحەزەکانم لەگەڵدا . هەر لێرەوە
بانگەشەی یاخی بونو سەرشێتی خۆم رادەگەیەنم بۆئەوانەش کە رۆشنبیری
یاخین دەنگیان بخەنە پالم، چونکە یان دەبێت وشەی رۆشنبیری بسڕینەوە یان
دەبێت یاخی بین کە سالەهای سالە من ئەو باجە دەدەم. جێگەی شانازیە کە بە
توانای لە ڕادەبەدەری خۆم توانیم جێگەو فەزاو جیهانبینینو داهێنانی خۆم
بدۆزمەوە درێژەش بە ئەدەبەکەم بدەم . سەرەڕای ئەو هەمو تەنگەژەو بارە
ناهەموارە خوێنەرانو رۆشنبیرانی بیر تیژ هاوڕێی فەلسەفەی مەرگم بون، کە
ناچارم سەری رێزیان بۆ دابنەوێنم، بۆ ئەوانو ئەو رۆشنبیرە جدیانەی بێ
سڵەمینەوە لەسەر ئەو دەقانەیان نوسیوە بلاوبونەوەی ئەم شارایەش لە بواری
رۆشنبیریيەك کە پڕ پڕە لە شمشێر و ناحەقیو زوڵم

2007/7/2

www.dengekan.com

زمانی هایدجەر

یەکەم فاکسی ذیهنییە بۆ فەلسەفەی مەرگی (هایدجەر)

ئای (هایدجەر) گێژەڵوکەی زمانی مادە هەڵیکردوە (...)
هەوری (دایەلۆژ) و (ڕستە) پچڕا !!
کێڵگەی مێشکمان چرۆی بیرکردنەوەی نەگرتوە (...)
ئەم (گومان)ە چی نیشتمانێکی فەلسەفەیە ؟!
چی مەحشەرێکی ئەفسانەییە (بون) (...) ؟!
زمانمان لە (نەبون)دا وێنا بوە (...) !!
زەنگی گەردون بە (با) ی وشە وە لێدەدرێت
مێژو ئاوێنەی سەرابی خوێنی بۆشایی تێدایە
رەمزی هەرەس هێنانی فیزیایە (...) !!
زنجیرە ئاوێنەی گەردون هەڵم گرتی ..
هێڵی فەلسەفیانەی بون لە نەبون بە گێژاوی زمان پچڕا..
ئەفسانەی بون لە نەبون دا گڕوگاڵی سڕایەوە
ئێستا هەرەس هێنانی زمان و تۆڕی ئاماژە و گریانە

چرکەی کەوتنە خوارەوەی وشە یە
ئەڤین وێنای سەرابی خوێنی هاوچەرخ و
ڕستە کفنی دڵداریە
ئەم چرکەیە تاتە شۆرمان دایەلۆژە
وشە گۆڕستانی بونە
زمان تابوتی عالەمە (...)

***

ئای هایدجەر گێژەڵوکەی زمانەوانی گەردونی گرت (...)
تۆڕی (زمان) چی تاعونێکی ئەڤینە ؟!!
چی فۆتۆنێکی فیزیایی دوای (با)ی نەفخە (...)؟!
زەنگی گەردون لەنیگایدا ئاماژەیە
وێنەی هێلکەیەکی فلیقاوە دەداتەوە (...)
تاریك خانەی وێنەی شۆراوەی مێژوی بون
لە زمان دا سڕایەوە
ئێستا ساتی داڕمان و کەوتنە خوارەوەی نەبونە (...)
هێشوی زمان زەنگی کۆتایی تێدایە
چی گومانێکی شیرپەنجەیی فەلسەفییە ئەم زمانە؟!.
هایدجەر .. هایدجەر (...) ئەم (زمان)ە (...)

***

ئای هایدجەر (...) دۆژە سارای زمان خۆرئاوای گرت (...)
خۆرهەڵاتیش بە با ی وشە تواوەیە (..)
زمان درەختی شەوارەیی گومانی بونە لە نەبون
چی ئەفسونێکی شیر پەنجەیی فەلسەفیە ئەم زمانە؟!
ڕستە لە زەریای خوێنی کۆرپەدا تۆماربوە
پرسیاری عەشق لە جەستەی وشەدا نێژرا(...)

www.dengekan.com

ئێستا جیهان تینوی مەرگی رستەیەکە بزر بزر
وشەش مەرگی مێژوی بونی هەڵگرتوە (..)
گڕوگاڵی با خەزانی بونە لە نەبون
چی تاریکییەکی مەحشەرییە ئەم زمانە ؟!
رێی بون شەبێخونی ئەهریمەنی کۆی مێژوە
مێژو لە خومخانەی نەبون دا دەشواتەوە
هەمو وێنەیەك ناسنامەی خۆی سوتاندوە
تەنیا وێنەی نەبون لە زمان دا تۆمار بوە
زمان مەرگی بونی پێیە(...)
هایدجەر.. هایدجەر (..) ئەفسانەیە ئەم زمانە ئەم زمـ (...)
***
ئای هایدجەر چی تۆڕێکی خوێناوییە ئەم زمانە (...)؟!!
لەساتی لەدایك بوندا مەرگی ئافراند
ئەمڕۆ داڵی عالەم بەسەر کفنی تەرمێکەوە نەخشێنراوە
جوگرافیای بون لە نەبون دا دەشواتەوە
ئێستا گەردون هێشوی وشکی چرکەیەکە (...)!!
هەمو عالەم لە گۆڕی زمان دا دەنێژێت (...)
**
ئای هایدجەر ئەم زمانە گەردونی کۆتایی بونە (...)
نهێنی مەحشەری نەبون لە نەخشەیدا تۆمار بوە
لەودیو پەردەی گەردونەوە ئاوێنەی فەلسەفەی کۆرپەیەکە
لە دوای نەبون دەم دەخاتە مەمکی دایکی (...)
بەر لە بون یش ئاوێنەی روخساری جەنازەیی
هەناسەی دوای نەبون هەڵدەمژێت (...)
پەنجەرەی بون بە با ی ئەفسانە سیواخ بو
هەمو وێنە ئەزەلییەکان لە تێکشکان شۆرانەوە

کەوتنە خوارەوەو تێك شکان وێنەی عالەم
زمان رەنگی چرکەساتی نەفخی تیایە ئێستا .. ئێستا(...)
هایدجەر .. هایدجەر..ئەم زمانە ...شیرپەنجەیە..ئەم (...)
***
ئای هایدجەر(...) گێژەڵوکەی وشە رابورد (...)!!
بون و زمان بە با ی نەبون قفڵ درا
بون لە کێڵگەی حەشیشەدا شەتڵ بوە و
نەخشەی نەبون لە تلیاکدا داڕێژراوە (..)
ئای گومانی شیر پەنجەیی ئەم زمانە
رستەی فەلسەفەی سڕییەوە(..)
شفرەی زمان هێڵی بێ کۆتایی بونە
زمان گومانی شیر پەنجەی هێڵی سفرە
ئەم گومانە تۆڕی زمانێکە بە خەردەلەوە چێنراوە
رەنگی فۆتۆن و ئامآژە و هێما و وشە و گرڕوگاڵ ودڵدارییە
ئەم گومانە گۆڕی زمانی عالەمە
زمان گۆڕستانی بونی تیایە (...)
هایدجەر.. هایدجەر (..) ئەم زمانە (...)
***
ئای هایدجەر(..) تەلیسمی زمان گەردونی گرت(...)
وشە گۆڕی گومانی زەمەن و بون
بون لە گومان دا قفڵ بو (..)
گومان و بون لە نەخشەی نەبون دا جوت بون
زمان گومانی نەبونی جوگرافیای بون (...)
ئێستا زمان فیزیای تەقینەوەی فۆتۆناتە
ئەم زمانە دوا پەیامە (..) ئەم زمانە شیر پەنجەیە(...)

ئەم گومانە ئەم زمانە..بون و نەبون چی جوگرافیایەکی هەیە؟!

(هایدجەر).. (هایدجەر) کەوتنە خوارەوەی (زمان)ە (...)

زمان زەریای شتنەوەی وێنەی عالەمە!!

ئەم زمانە هایدجەر ..هایدجەر ئەم زمانە (...)

(...) ئە(...)م (...)ز (...)م (...)" (...)" (...)

هایدجەر.. هایدجەر ئەم گومانە (...)

سلێمانی 997/12/7

لەگۆڤاری گەلاوێژی ژمارە 1998/10 **بڵاوبۆتەوە**

هەورەکانی فەلسەفە

دوەم فاکسي زیهنیة بۆ هایدجەر

ئای گێژەنگی کەشە هەوری فەلسەفە هات (...)
شفرەی زمان رستە و وشە و حەرفی وەری.
درەختی مێشك رەگی بیرکردنەوەی پچڕا (...).
گەردەلولێکی ناوەختە خۆرئاوای گرت.
پێدەچێت کاروانی دورگەکانی فەلسەفە بێت؟!.
لە دارستانی زمانمان نیشانەی پرسیار دەکێشێ.
ئەم دەشتاییە جوگرافیای (شارێك) بو نەما.
بۆسۆی فەلسەفی ئەو درەختانەی بەرکەوتوە.
کە بەشێوەی مرۆڤەوە وێنا کراون (..).
لە دوای نەبون ی بون ە وە ئاوێنەیەکیان جێ هێشتوە.
چاوگێکی سەرابی لماوی دوای لافاوە.
ئێرە دەنگی جیهانێکە بە دەمامك ئاهەنگ دەکات.
سەدای پشیلەیەك لەسەر مانگەوە دێتە گوێ .
جەستەی ئاوێتەی ئەستێرەیەکی کوژاوەیە.
بە حیلە و فیشکە و قیژە و نوزە و میاوەوە فەزا دەبڕن.
تا شەبەردی بون و نەبون بە شیلاوگ سیواخ دەدەن .

چی ساتێکه مەحشەر لە زەنگیانەی نەفخیدا وێنا بوە.
وێنەی جەستەی حەقیقەتی بون فۆتۆ دەکات .
تونێلی دەنگە خەفەکان لە دوڕیانی (بون)دا .
بە لێك ترازانی ئەستێرەوە تەریب کرا.
با یەك گێژ دەخواو پەڕۆی بوکێنی شار دەپێچێتەوە .
ئەم خاکە شارێك بو با { } تەفکیکی کرد ... .
**
ئای ڕۆژانی زەنگ و ئاژێر ... بای گشتگیری (...) .
منارەی شار کەوتنە لەرزە !!
دارێکی ئەبەدی لە کاکێشان رەگی دانا .
گەڵای وێنەی کۆرپەکانی کافرۆشی بو.
ئاسمان ڕەنگی سور بو گۆڕا سپی شین بو
بەشیرو ژەهر و هەناسەی ئەستێرە و مانگ .
لەمرۆڤدا رەگی شیرپەنجەیان رواند (...) .
ئای لەو ساتەی پەراسو بە (با) پڕ دە بو.
با یەك ئەم شارەی خستە ناو فەزای حەقیقەت گەڕاوە .
ئاژێرەکانی فەلسەفەش بە قوڕاوێك سیواخ دران
شوێنەواری (بون)ی ئەم شارە .
تەنیا جێماوەی دایەلۆژێکی فەلسەفییە.
گێژەڵوکەی حەقیقەتی تەکنیکی پێچایەوە..
هایدجەر.. هایدجەر بڕوانە جوگرافیای ناحەقیقی وێناکرد و
حەقیقەت ماهیەتی (بون)ی خنکاند (...) .
**
چی وشەیەك لێرە ماوە, ناوی شار بێ؟! (...) .

کێ لەسەر بەرد رستەی ئەڤینی خوێندەوە ؟
لە درەختی ئاسمانەوە چاویلکەیەك فەزای پێوا.
با یەك هات و با یەك رۆیشت..
تەلی تۆفانی فەلسەفە بون و نەبون ی هەڵمژی.
نەبونەکەی کامۆ ژەهرەکەی سوقرات ی رژاند .
چاوی سارتەر بەوێنابونی بیکیت ەوە خامۆش کرا .
سارتەر پەیژەی بون ی بۆ هەور هەڵزنی .
دیکارت و هێگەڵ وهۆسرڵ فینۆمینۆی نەبون یان شیتەڵ کردەوە.
هایدجەر نوقمی حەقیقەت ی بون و نەبون بو.
ئێستا ساتی کەوتنە خوارەوەی زمانی بون نەبون ە .
لە ڕایەڵی ئەستێرەوە بە تیشکی چرا نەوتینەکان ئاوێتە بون.
کێ وجودی خۆی بیرماوە ؟!
هەتا حەقیقەتی ئاگرێکی ئەم شارە بگێڕێتەوە.
کێ جوجکەیەکی بینیوە بە دەم پشیلەیەکەوە قرخەی بوبێ؟!
یا مرۆڤێك لە ساتێکدا ئەڵقەیەکی بوکێنی دیبێتەوە؟!
ئاوێنە فەلسەفیەکانی ئەم شارە حەمامێکیان تیادا هەبوە،
رەگی شەهوانی مرۆی ئەستێرەکانی نیشان دابێ؟
دەبێت لەم شارەدا کچێك بوبێ مرۆڤ بوبێ؟!
پێدەچێت لە شارێکدا تەنیا مەلێك نەبرژابێ..
تەنیا و تەنیا .. باڵەفڕێك (...) .
ئەم بۆشاییە شارێك بو حەقیقەتی بون ی نەبو (...)

**

ئای تۆفانی حەقیقەتی کەوتنە خوارەوەی ئەستێرە (...)
لەم شارەدا تاقە نیگایەك نابینرێت کاول بکرێت..

تلياك و جگەرە و حەشيشە و چاو هەناسە ياخى بون و

بە فەزاوە جوگرافياى نەبون يان نەخشاندوە.

شارێك نەخشەكەى با بردى.

تەقنييەى فەلسەفە لە حەقيقەت ى هايدجەردا پێچايەوە (...).

***

ئاى مرۆڤە مۆمياكانى چاخى سفر (...).

چاوتان لە درەختێكى وشكە لە خۆرهەلآت .

گوێتان لە دەنگێكى مردوى خۆرئاوايە.

گۆڕێكى (بون) لە (نەبون)دا بخاتە (بێشكە).

تاقە دەنگێك لە خۆرهەلآت دەرچو .

مردوى نەبون لە وجود دا زاريان جولآند (...)

ئێستا فەزا بە نەبون ێك لە حەقيقەت وێناكرا.

تەنيا هەورێك چەترى شارە.

خاكيشى تەنيا هەورێكى وێنا بوە.

دەنگى پشيلەيەك لە بۆشاييەوە دەردێت تەنيا و تەنيا.

جەستەى بەقولاپى ئەستێرەى شار هەڵواسراوە.

چى فەزايەك جوگرافياى بون لە حەقيقەت ديارى دەكات (...)؟!.

نەخشەى شاريش لە مەمكى بەرد دڵۆپەى كرد.

ئەويش بە تەقنييەى فۆتۆن ون بو سوتا (...) .

ماهييەتى بە شيرى زوحەيل و شيلاوگى كا فرۆشى تێكەڵ كرا ..

لەگەڵ هێزى گەردەلولى شارا ون بون (...) .

***

ئەى ئەوانەى لە نەبون ى شاردا مۆميان (...) .

جەستەى خۆتان بە جوگرافياى شار بپێون بۆ نەخشەيەكى كۆتايى.

ئێستا ساتی ئاگربارانی فەلسەفە و بۆسۆی فۆتۆنی گەردونە.

مارکس ئیفلاتونی نوسی و نیتشە نەمرود.

هایدجەر مردو زمان لە حەقیقەتی بون و نەبون فەزای پێوا

چرای فەلسەفە بە دار ئەلەتریکی بون ە وە کەوتە لەرزین (...).

تۆڕی (زمان) توشی شێرپەنجەی تاوان بو.

بایەکی ئەبەدی دارستانی شاری ماڵی .

ماجەلان چوەوە ناو دەریا.

زەرادەشت بەداڵێکەوە منارەی گرت (...).

فیرعەون و هێتلەر بە جوتە نەخشەی بون یان کێشایەوە .

گومانی حەقیقەت لە دەنوکی قەلێکەوە دەرکەوت .

تەنیا نەخشەی جەستەیەك بو وێنا بجەستەکەی ئەیوب .

گۆشتی بە (با) پڕ دەبوەوە (...) .

کێ دەتوانێت فاکس بۆ دارستانی ئەستێرە بکات ؟!

حەقیقەتی مەرگی زمان لە حەقیقەتی ماهیەتی بون دیاری کات.

فەرمون زەنگ بۆ ئەدیسۆن و ئەنجلس لێدەن.

زمان نیشتەجێ بونی بونەوەرە هایدجەر .. هایدجەر .

قروسکە وحیلە وجریوە وهاوارلە جەستەی ناحەقیقەتی تێکەڵ بوە.

لە دوای زمانی چاخی سفر لە بێ زمانی بەجێ ماوە .

کێ ئەم زەوییەی جارێك دیوە؟!

وێنەی شفرەکانی زمان بێنێتە یاد .

کەسێك هەیە تەنیا حەرفێکی بیر مابێت؟

تا لە ئاگری وشەدا خۆی لە ماهییەتی ناحەقیقی بسوتێنێت.

بون و نەبون تەختە سڕی فەزای شاریان هەڵگرتوە.

گڕوگاڵ و لایەلایە جێگەی (بون)ی دیاری دەکرێت .

جوگرافیای (بون) له تاریكخانه‌ی گه‌ردونه‌وه شۆرایه‌وه .

***

دره‌ختی فه‌لسه‌فه هات و دورگه‌كانی فیزیای شین كرد (...) .

ته‌نیا ڕێژنه‌ی دڵۆپه شیرێكی مه‌مك ڕژایه خوار.

سیمۆتیكای مه‌رگ به گه‌ردونه‌وه كه‌وته زه‌نگۆڵ

تۆڕی فه‌لسه‌فه به (بون نه‌بون)ه‌وه گرێ درا (...)

بون له (نه‌بون) حه‌قیقه‌تی (بون)ی ونبو

ئێستا فۆتۆن له (بون)دا نه‌فخ ده‌بێت

گه‌ردون به هێڵی فه‌لسه‌فه‌ی تابوتێكه‌وه ته‌ریب بوه.

جاجمه‌كه‌ی (هایدجه‌ر) هات و شاری پۆشی.

هه‌زاران هێلكه‌ی فه‌لسه‌فه به هه‌ورێكه‌وه تێكه‌ڵ كران.

حه‌قیقه‌تی (بون نه‌بون) یان به‌شیلاوگه‌وه وێنا كرد (...).

به شه‌مه‌نه‌فه‌ری فه‌لسه‌فه له‌سه‌ر هه‌ور گۆڕیان هه‌ڵكه‌ند (...).

***

ئای حه‌قیقه‌تی بون و نه‌بون له تۆڕی فه‌لسه‌فه ون بون (...).

ته‌قنییه‌ی (با) فه‌زای شارێكی هه‌ورینی داڕشته‌وه.

فه‌زای ڕۆح له فه‌زای فۆتۆناتدا گۆڕستانێكیان پێك هێنا .

هێڵه‌كانی فیزیا به زه‌نگۆڵه ئه‌به‌دییه‌كان ئاوێته بو.

زمانێك بو به گۆڕستان ڕه‌مزی هه‌ره‌سهێنانی سڕییه‌وه.

با یه‌ك هات و (با) یه‌ك فه‌زای گه‌ردونی گرت.

به دوای تۆڕی (نه‌بون) و حه‌قیقه‌تی (بون)ه‌وه ون بو.

زمانێك جێ ماوه‌ی ئه‌و مرۆیه مۆمیا بوانه‌ی چاخی سفر بو.

له‌م شاره‌دا شوێنه‌وارێك هه‌بو.

به با یه‌كی ئه‌به‌دییه‌وه سڕایه‌وه.

www.dengekan.com

شارێك هەبو جوگرافیاكەی لە (نەبون)دا تۆمار ببو.

ئەم جوگرافیایە شارێك بو(...).

ش – ا – ر–ێ – ك – ب – و – و

(...)

1990/8/8

لەگۆڤاری رامان ژمارە: 39ی 1999 بلاوبۆتەوە

كاك هوشیار شێخ أنور وەریگێڕاوەتە سەر زمانی عەرەبی لە كتێبی سقوگ الكون دا بلاوبۆتەوە

فەلسەفەی مەرگ

سێهەم فاکسی زیهنییە بۆ فەلسەفەی مەرگی هایدجەر

ئەم زەوی یە سێوی ژەهرو هێمای سڕینەوەی (بون)ە (...)
درەختی مێشك گەڵای (گومان)ی گرتوە
لەم خاکەدا ناسنامەی تۆو ئێمەو ئەوان و نیشتمان
ڕەمزی ذیهنی گەڵایەکی کۆچ کردوە
ڕەنگی پیاڵەیەك (ئاو) دەدات
ئێرە کشت و کاڵی ژەهری فەلسەفەی مەرگی ئێستایە بە سەرەتا(...)
گەڵا ڕێزانی زەمەن هات !!
تۆڕو گەڵای (زمان) و (بون) بە گێژەنگی (با)وە ون بون
چی ساتێکە فەزای تلیاك جوگرافیایەکی لە نەبون پێك هێناوە (...)؟
لە فەلسەفەی مەرگی (بون)دا نیشتەجێیە
ئێستا ساتی قەدەرێکە بەر لە فۆتۆن (...) بەر لە هەرەس(..)
دەشت و چیا باڵایەکیان لە (ئاو) هەیە
جوگرافیای (بون) بە درەختی ژەهری فەلسەفە ڕەنگ بوە
ئاوێنەی ناحەقیقی (ئێستا) بە حەقیقەتی (سەرەتا)وە (..)
فەلسەفەی مەرگ لە فۆتۆنی (داهاتو)ا شەتڵ دەکات

لێره ڕۆحی بەرله (بون) به شاڵاوی ماهییەت ئاوێته دەبێت
ساتی (قەدەر) فۆتۆنی عەشق گەردون دەگرێت..
ئەم زەوییه تۆوی خەردەل وشێرپەنجەیه بۆ نیشتمانی فەلسەفه (..)
***
درەختی زمان لەم زەوی یه به شاڵاوی (با)وه ون بو(..)
گەڵابه سیمۆ تیقای مەرگەوه فەزای ڕەمزی مێژویان شی کردەوه
ڕۆح به ئاوێنەی فەلسەفەی مەرگ وێنا بوه
گۆڕی شوشه فەزای فەلسەفەی پێك هێنا..
گەڵای (وجود) کەوتنه خوار!!
لێره) پەنجەرەی فەلسەفه قفڵ بون و کرانەوه
تۆڕی بیّ زمانی لەزمانی ذیهنی گەڵایا نەخش کرا (..)
شوشەی شکاوی با وێنەی بونٰکی بەر له نەبون بو
 نەبون یش پارچه ئاوێنەی چەند سەدەیەك بو له قوڕاو
شوێنەواری (بون) لەسەر هیچ گەڵایەك ناوی نەبو
ئەو زەنگانەی گەڵای درەختی (بون) یان پێك هێنا
نیشتمانی فەلسەفەی مەرگیان بەڕۆح کێڵا (...)
 هۆسرڵ ئاوێنەی فرۆید ی بۆ سەرەتا گەڕاندەوه
نیتشه نەمامی نەبون ی لەکشتوکاڵی گوماندا رواند
لەدوای هێڵی بیّڕەنگی درەختێك له (گومان) سەوز بو
فاکسی ذیهنی ڕۆحی (هاید جەر)یان دەکێشا (...)
تۆوەکانی فەلسەفه لەم خاکەدا زمانی فۆتۆنیان کردەوه
بەترومپای یەکەم ژەهری سەرەتایی
دارستانی درەختی سێوی (حەوا)یان پەرش دەکرد
ئەم خاکه خۆڵی زمانی ئاوی هێرقلیتس و گەڵای داروێنه

من و تۆ و ئەوان گەڵای مەیمونی ئەودرەختە ژەهراوییەین (...)
سەیری خۆت کە لە ئاوێنەی ئێمە و بون و نەبون
هەمو وێنەیەك سیمایەكی مەیمونی گرتوە (...)
دو جار بەئاوێك شۆران و بون بە گەڵای ذیهنی درەخت
دارستانی حەقیقەتی تەقنییەی (بون)ی سێو ژەهرە !!
لێرە لە نیشتمان ئاو دو جار بون بە ژەهرە دەشوات (..)

**

ئەم زەوی یە ئاوی ڕۆحی فەزای جێگەی بەر لە (بون)ە (..)
فەزای سیمیای فەزایەکە لە فەلسەفە پێك هاتوە..
تەنافی ڕەمزی مەرگەسات بەدرەختی فەلسەفەوە ڕایەڵ بوە
لێرە تەنیا دڵۆپێك شیر ناسنامەی زمانی بەر لە بون ە
بەدار ئەلەتریکی بون وە دەبێتە لانکەی میکرۆسکۆب
چیای هەور لە گۆڕستانی شوشە پێك هات
شەتڵی دیالاکتیك هەوری ڕۆحی (بون)دەڕوێنێت
لە ئاوێنەی نەبون ەوە حەقیقەتی فەلسەفەی مەرگ وێنا دەکەن
ئەم (زەویە) نیشتمانی شەوارەی ئەلەتریکە
چوار ڕەنگی فۆتۆنی فیزیا هەوری بون یان پێك هێناوە (..)
ئای لەو گێژە لۆکە سەرتا سەریەی (زمان)
خاکی (زمان) بە (گەڵا)ی (گومان) داپۆشرا
لەم کشت و کاڵی ئەلەتریکە ئەڵغامی ڕۆح تۆو چەن بوە (..)
بە میزەڵانی تابوتەوە یاری بە گەڵای جەستە دەکەن
لەم (ئێستا) یە هەمو مادەیەك بو بە (ئاو)
تەنیا دار سێوەکەی حەوا سێبەری بون و نەبون ە
گەڵایەکی عەشقی ئەبەدی ئیفلاتون ە لە فەلسەفە
ئەوی تریش ژەهری فەلسەفەی (سوقرات)ە بۆ فەلسەفە
لێرە فەلسەفە لە فۆتۆنی فیزیادا دەتەقێتەوە

هەر گەڵایەك ڕەمزی کەوتنە خوارەوەی عالەمێکە
لەساتی فۆتۆندا جیا دەبنەوەو پێك دێنەوە
لێرە) هەموعالەم لەتەنیا درەختێکدایە تەنیاو تەنیا
درەختێك فەزای سیمیایی فەزای عالەمە
ئەم زەوییە گوڵدانی فەلسەفەی مەرگی تراژیدیای وێنەی بونە (..)
شێرپەنجەیە ئەم زەوییە(..) شێرپەنجەیە ئەم زەوییە(..)
***
درەختی فەلسەفەی مەرگ نیشتمانی زمان ی شین کرد (..)
وێنەی زمان لە خومخانەی مەرگی فەلسەفە وێنا بو..
ئێرە شارستانی جەستەیەکە لەدوای مەرگ زمان بگرێت
ئای کەشە هەوری شیلاوگی گومان ی سکی فەلسەفە؟!
دڵۆپەیەك بەگەردەلولی (با) خنکا (..)
هەرگەڵایەکی درەختی ئەم تۆفانە ناسنامەی عالەمێك بو بزر بزر ..
لە فۆتۆن و زنجیرە و نەخشەکانی فەلسەفەوە سروشتی گرتبو
گەڵای کفنی زمانی هایدجەر سەوزبوەو
لە درەختی فەلسەفەی مەرگا بون ی شین کرد
بای گشتگیری فەلسەفە هات کفنی نەبون ی ڕامالی
گەڵای وێنە مەیمون بە وێنەی نوئێل دوە ترەکینەوە
ڕەمزی گۆڕێکی شوشەیان پێك هێنا (..)
کێ ناسنامە و بون و زمان ی خۆی دەوێت گەڵا بگرێت ..؟!
ڕەنگ و شێوە و ڕەگەزی مەیمونی باوکی تیا ببینێت
گەڵایەك لەم بونەڕەمزی گەڵایەکە لەنەبونی من وتۆ وئەوان وئێمە (..)
ئێستا ساتی کەوتنە خوارەوەی گەڵایە بۆ وێنەی (بون)
وێنەی عالەم لە کاژێری تاشەبەردا ڕەنگ هەڵدەگرێت (..)
**
گەڵای فیکری ئەم زەوی یە بەدرەختی فیزیا لول بو (..)
با ی فۆتۆن فەلسەفەی گەڕاندەوە بۆ سەرەتا

هێرقلیتس تێکەڵی گەلای فۆتۆنی ئێستا بو لە سەرەتا
ئێستا زەمەن بەهێڵی فەلسەفە قفڵە
عالەم دو جار بە ئاوی زەریایەك شۆرا (..)
گێژاوی یاسای نیسبی هات
گێژەڵوکەی ئەزەل سکی مێژوی پڕکردەوە
گەلای زمان بە ساتە وەخت گەیشتەوە
ئێستا مەرگ لە پەرداخی فەلسەفەدا نیشتەجێیە
زەمەن + زەمەن (..)
ئاوێنەی منداڵی لە چەرخ و فەلەقی فەلسەفە وبون و نەبون دایە
فرۆید لە زەریای (نەبون) شۆرایەوە
هایدجەر لە کفنی گەلای (زمان)دا نێژرا
گێژەڵوکەی زمان بە ئاوێنەی فەلسەفەوە ڕەنگی هەڵگرت
گەلای عالەم بۆ درەختی یەکەم باوك گەڕایەوە
ئادەم حەوا ی کوشت و سێویش ئادەم ی وشك کرد
ئێستا و ئێستا دار سێوێك نیشتمانی فەلسەفەی مەرگە
ئەم زەوی یە درەختی فەلسەفەی مەرگی بون ی پێك هێناوە

**

هاوارێك دێت لەدوای فۆتۆنی کۆتایی سەدای پشیلەی کێویە (..)
بە سیمیۆتیکای تۆڕی زمانی (نەبون) تێکەڵ دەبێت..
جوگرافیای (بون) لە بەرگی فەلسەفە دەدڕێت
گێژەڵوکەی فەلسەفەش بەسێوەکەی نیوتن ەوە یاری دەکا (..)
بە دار سێوی دایکە حەوا تێکەڵ نابن
لەگەڵ دیالاکتیکی (مارکس) باسکە دەکەن
با ی گشتگیری فەلسەفە هات (بون)ی پۆشی (..)
زەریای زەوی بەسێو ژەهری فەلسەفە پڕ کرایەوە ..
ڕۆح لە جەستەی سێوەکاندا شەتڵ کرا
مێژو بەسێوی ژەهری نیسبی سفر بوە

ئەم زەویە هاوار و روخسارو (بون)ی خنکا ..
سێو و ژەهر گەیشتنە هەور ..
ئێرە خاکی کشت و کاڵی فەلسەفەی مەرگی بون نەبون ە
کشت و کاڵی فەلسەفەیە
(..) **فەلسەفەیە** (..)
(...) (...)

لە گۆڤاری گەلاوێژی ژمارە 16/ 1999 بڵاوبۆتەوە
کاك هۆشیار شێخ أنور وەریگێرشاوەتە سەر زمانی عەرەبی ،لە کتێبی سقوگ الکون دا بڵاو بۆتەوە.

میتامەرگ

چوارەم ڤاكسی ذیهنییە بۆ (فەلسەفەی مەرگ)ی (مارتان هایدجەر)

گەڵای (گومان) درەختی (فیكر)ی پۆشیوە (.....)
گومان بكە (...) لە (وێنە) و (ئاماژە) و(هێما)
ئەم زەوی یە تاریك خانەی (وێنە)ی بیٚشێوازی (بون)ە.
وێنەی ذیهنی شێرپەنجەی (بون) لەفەلسەفە وێنا بوە (...)
رەنگی (با) و(هەناسە) و(ئەڤین) و (ئاو) شێوەی ناشێوەیان وەرگرت
گێژەڵوكەی (میتازمان) فەزای فەلسەفەی گرتەوە.
چرۆی (حەرف) و (وشە) و(رستە) و(وێنە) وەری!!
وێنەی (خود) و(ئێمە) و (ئەوان) و (نیشتمان) (..)
لەكفنی رستەیەكی فەلسەفیدا شۆرانەوە
كە فیكرناتوانێت واتاوئاماژە و وێنا كردنیان دەربخات (...)
لەم خاكەدازمان رەنگی هەناسەو دەنگی نەبونێك وێنا دەكات
بەشەوارەی گۆڕی شوشەیی فەزای (وشە)
تۆڕی (ئامازە)و (وێنە) و (بیركردنەوە) پچڕا (..)
گەردەلولی (حەرف) فەزای (زمان)ی میتازەمەنی گرتەوە.
پەپولەی مەرگ لەفۆتۆنی فەزای (فیكر)انیشتەجێ بو.
بو بەزەمەنی میتامەرگ (..)

شاری گێژەڵوکەی (وێنە) و(روخسار)
بەتەنیا درەختێکە وشە ی گەڵا ژەهری میتاوێنەی دەرکردوە.
ئێرە نیشتمانی (میتامەرگ)ە (...)
**

ئەم زەوی یە دوا وێنەی خود و رۆح و بون ی تیایە (...)
فەزای فۆتۆن بە نەفخەوە میتا رۆح ی رەنگاڵە کرد.
توخمە هێلکەی نەبون بە روخسار و وێنە رەنگ بو!!
خێوەتی فەلسەفەش لە میتازەمەنی نەبون دا کرایەوە (..)
تەنیاو تەنیا هاواری مریشکێکی کڕ لەدوایەوە دەرهات.
شفرەی (زمان)ی لە هێلکە وڵەی (زەمەن) دا سڕیەوە.
ئەو هێلکەی عەدەمییانەی لەفەزای فەزا ناشێوەییەکانەوە.
بون بە ئیمپریالیەتی ئەنتۆلۆژی میتامەرگی فەزایی (ون
ئێستا میتازەمەنی فەزای ئەنتۆلۆژی هێلکەی فەلسەفەی مەرگ.
گەڵای نیتشە دەکەن بەنامەی قەصدیە بۆ زەرادەشت
قولەیەکی ئاسمانی بۆ (هۆسرل) دروست دەکەن (..)
قەلە رەش لەسەر زەمەنی میتا مەرگی فەلسەفە هەڵفڕی!!
کۆلارەی زمان یاری فەلسەفەی بە حەرف پێك هێنا
لەم ساتەدا هەڵماتی فەلسەفە جۆکەرە (..)
وێنە لەشوێنەواری گۆڕستانی فەلسەفە دەشواتەوە
هەمو (بون)ێك لەمیتا (نەبون) وێنا بو (..)
گۆڕستانی شوشەی وەهم بە (وشە)یەك وێنا ببو
گۆڕی (نەبون)ی لەفەلسەفە هەڵکەند (..)
زەمەن لەچرکەی بەر لە (بون) و دوای (نەبون) پچڕا.
شریتی فەلسەفە لەگۆڕەوە بۆ گۆڕ ون بو..
مارکس بەدوای جەدەلیەتدا هەزار مێردی پکشنی
ئەنجلس کەشتی (ماجەلان)ی خستەکار.

کۆلارەی (هێگەڵ) بۆ سێوەکەی (نیوتن) هەڵدرا (..)
مێژو تەنیا کەللە سەری هەزارەی پێنجەمی (هابیل) بو.
بۆ چەقی نیوەی زەوی دەخولایەوە (..)
بای زەیستانی فەلسەفە لەفوەکەی (مریەم) ەوە هات.
درەختی (بیر) و (زمان) و (روخسار)ی وەراند!!
زمان لەبێ رەنگی (بون) توایەوە (..) تێکەڵ بو بەقوڕ (..)
کاژێری فەلسەفەش فۆتۆنی فیزیایی (زمان) ی بڕی.
بون بو بە کاژێری با یەك کەزنجیرەی زنجیرەی پساند.
لەم خاکەدا (زمان) تەفکیك کراو (فەلسەفە) سەوز بو
فەزای فەلسەفەش بە هەناسەی ئیمپریالیەتی ئەنتۆلۆژی رەنگ بو.
ئێرە نیشتمانی (میتامەرگ)ی فەلسەفەیە (...)

***

گومان بکە ...گومان لە روانین و وێنە وروخسار و روناکی...
چی گەڵایەك مەرگی فەلەسەفەی لەفەلسەفەی مەرگ هەڵگرت؟
درەختی (سدرە) سارای (سیدرا)ی میتازمانی پۆشیوە.
گەڵای زمانی (سیدرا) وەری (...).
گۆپکەی فەلسەفەی مەرگی سوقرات و حەرفی ئیفلاتونی دەرکرد (..)
هێگەل لەهەزارەی هەشتەمی (زمان)دا هاتە بون.
مارکس لەگەڵای ئەبستمۆنی (بون)دا نێژرا (..)
ژیان لەسیپاڵە زەیستانیەکانی فەلسەفەی مەرگ لەدایك بو.
بورجەکانی شار بەخشتی فەلسەفە رەنگ کران (..)!!
ماهییەتی حەقیقەتی (بون) پرسیاری مەرگی بزر کرد.
لەتورەکەی حەقیقەتی (بون) ئەفسانەی زەمەنی خۆی شاردەوە
هولدرلین سەگێکی ئاوی بۆ چەرخی سەرەتا بردەوە.
هیرقلتیس بەئاوی چەرخی بیستەم لەهەزارەی دەیاشتی (..)
من مرۆڤێکی (دازاینیم) لەدایك بوی درەختی (حەوا)

بەبیرە سەرابییەکانی (نەبون)ەوە رەنگ بوم
بەدوای زەمەنی (هیرقلتیس)دا دەگەڕێم (..)
کێ دەتوانێت ناونیشان و رەگەز و مێژوم بدۆزێتەوە (...)؟!
من لەدەفتەری (هولدرلین) یاری بەسەگێك دەکەم.
سەگێك وێنا بە (من) و (ئێوە) (...)
ئێمە یەك وێنا بە وێنەی (سەگ)
فەرمو لەو ئاوێنە فەزاییەوە لە من وخۆت و (ئەو) بڕوانە (...)
سەگێك هەمو رەنگێکی هەڵگرتوە.
دەمێك شەراب دەخواتەوەو ساتێك (ئێسقان)
کەڵبەی ددانی مرۆڤەو لێوی شفرەی (فیل)
بەسەر دێبەری شەتڵە حەرفیەکانی فەلسەفەی مەرگدا دەپەڕێتەوە (..)
ساتێك گیان دەداو زیندو دەبێتەوە!!
سەگێك وێنەی هەمومان و وێنەی خود ی هەڵگرتوە.
وێنەی من و تۆ و ئەوان و ئێمە و ئەوانی دواترە(..)
***
گومان بکە لەساتە ئەفسانەییەکانی بون لەرۆشنایی چاویلکەیەك (..)
گێژەڵوکەی (نەبون) بورجی فەزای خستە لەرزە.
ئاسمانی شار پۆ پەشمینی زمانی شیرپەنجەی نیشتمانێکی وێنایە.
وێنا بە کەڵبە و هەناسەی پشیلەیەکی کۆتایی (..)
پشیلەیەك بەڕوخسار سەگ و بەماهییەت (..) پشیلە.
ئێستا گەڵای فیکر لە میتۆلۆژیای مەرگ دا هەڵدەوەرێت (..)
هیچ وشەیەك بۆ وێنە بونی جەستەی (تۆ) سەوز نابێ.
ژیان هێمای مەرگە و مەرگ وێنەی تۆ یە (..)
گەڵای (سیدرە) زمانیان لەکفنی خۆیان داشت
تەنیا گڕوگاڵی رستەیەکی فەلسەفە زمانی گرت.
گومان لە ساتەی ئارکیۆلۆژیای بریسکە تابوتی بەر لە بونی نەخشکرد.

میتا مەرگی جوگرافیای فەزای مەرگی تیا جێنشین بو.
ئەم شارە بەقەدەرێك درەختی (زمان)ی هەڵوەری.
فەلسەفەی مەرگی (بون) تەفکیکی کرد (..)
**

گومان بکە (...) چرکەی گومان لەسەر مەرگی دوا پرسیارە (..)
دازاین چی قەدەرێکە لەکۆتایی فەزای فەلسەفەی مەرگ.
لە دەرەوەی بەهای واتای (زمان) نیشتەجێ یە.
ئەو پرسیارانەی لە (نەبون)ی فەلسەفە لەدایك بون.
ئەو حەرفانەی کە ناتوانین بیانخەینە سەر شفرەی زمان (..)
ئەو وشانەی لەدرەختی (فیکر) ماندا سەوز نابن (..)
ئەو (وێنە) ئەزەلییانەی کە توانای بینینیانمان نییە!!
بای زەیستانی فەلسەفە تەنیا کەللە سەرێکی بەجێهێشت (..)
گوێچکەی (جەنگیزخان)و لوتی (مارکس)ی تیا شەتڵ ببو.
چاوی (ڤلادیمیر پۆتین) و مێشکی (ئیفلاتونیان) هەڵگرتبو (..)
دەمارەکانیشی بلوێنەها تۆوی مرۆی گرتبوە خۆی.
هەریەکەی بەجەستەیەکی مۆمیا وێنا ببو (..)
بەوێنەی زەمەنەوە فەزای (بون) یان پۆشی
لە فیکرماندا تەنیا وێنەیەکیان هەڵنەگرت (..)
بە تابوتی گومانی دازاینی گۆڕستانی زمانی پرسیاریان پێك هێنا.
حەقیقەت بەتەلبەندی دازاین ئەفسانەی نەبونی کردەوە (...)
نەتەقنیە و نەحەقیقەت پرسیارەکانیان نوسی یەوە.
نەپرسیار فەلسەفەی مەرگی داگیر کرد (..)
پرسیاری ئێمە پرسیارە لە (وشە) و (حەرفە) تواوەکان.
گەڕانە بەدوای جنیالۆژیو وشەی (بون)
ئێستا ئەو پرسیارانەی کە (فیکر) تینویانە شێوەیان نیە (..)
ڕەنگیان وەکو ڕەنگی ورچێکە سەگ بێ.

وەکو پشیلەیەکە مرۆڤ بێ (..)
کێ دەتوانێت هاوار بکات؟!
یان تامی مامرێکی ئەمریکی بچێژێت.
ئەوە سێوێکی بەر لە (بون)ە و درەختی فەلسەفە گرتویەتی.
ئەوە کچێکی نیاندەرتاڵە و بوکی هەزارەی سێیەمە (...)
بیرکردنەوە لەومێژو زەوییە نەگریسانەی کە ناتوانین ناویان ببەین.
لەم نیشتمانەدا (زمان) تۆری فەلسەفەی مەرگ دەگرێت.
بیرکردنەوە لەمەرگی (تۆ) بیرکردنەوەی نەبونی (من)ە.
بیرکردنەوە لەکەللەسەری کچێکی بێ جەستە (..)
گەڵای ئەو رستە هەورییانەی فەزای مەرگی (عالەم)ە.
ئەمرۆ کەللەیەك فەزای پۆشی رەنگی سەگێك دەداتەوە.
تەنیاو تەنیا کەللەسەرێك رەنگی هەمومانی هەڵگرت!! (..).

***

گومان بکە (..) لەساتە ئەفسانەییەکانی میتا پرسیار (...)
لەو وێنانەی وشەیان لەسەر زمانمان بزربوە.
من) بیر لە (تۆ) و (ئێمە) و (ئەوان) و (نیشتمان) دەکەمەوە.
بۆ شێوازی بەر لە (بون) دەگەڕێمەوە (...)
درەخت (فیکر)ی وشك کردو گەڵای منداڵی گرت.
منداڵ دان ئەتۆمی چەرخە نەوتینەکانی نەبون گڕ دەدات (...)
سەفەر تاسی شەهوەت لەکەوتنەخوارەوەی (زمان) پڕ دەبێت.
گەردون لەپوزەوانەی تەنیا مەلێکدا هەناسەی هەناسەیەکە.
هەناسەی بایەکی زەیستانی یە چارۆکەی بوکێنی گێژدەدا (..)
کەسێك نیە لەم خاکەدا فیکری بە (وشە) تەفکیك نەکرابێت؟!
سنوری پزوی مەلێکی فەزای فەلسەفەی مەرگ (..)
حەقیقەتی تەقنییەی (بون) حەقیقەتی ماهییەتی کوژاندەوە.
ئەم شارە بەتۆفانی فەزای (زمان) کوژایەوە (..).

***

گومان بکە (..) لەچرکە فیکرییەکانی کەوتنە خوارەوەی وشە(..)
ئەمڕۆ (زمان) بەبای نەفخی تەریب بوە.
پرسیار لەشێوازی بون ێك کە نەبون ی تەفکیك کردوە.
منداڵێك مرد زنجیرەی (وشە) خنکاندبوی.
ژنێك کوژرا کۆرپەیەك لە سکیا گریا (..)
دوا جەستەی (بون) بەچەقۆی (حەرف) سەربڕا
لەم خاکەدا (رستە) پەتی سێدارەیە.
زمان) گێژەڵوکەی مەرگە (...)
لەم (فیکر)ەدا (زمان) زەریای فیکری (مەرگە)!!
هێرقلێت بەئاوی هەزارەی هەشتەم هێگەڵی شت.
چاوشارکێی زەمەنە گۆڕاوەکان لەکوێ تەنیا چرکەیەکدا.
دازاینی رۆح تاریکستانی (بون)ی گرت.
نیشتمان بە (حەرف)ەکانی (نەبون) نەخش کرا (..)
بەو وشە ژەهراویانەی بەرەو فەزای نەبون گێژبون.
لێرە تونێلەکانی (نەبون) روناکن وەك رۆحی پەپولە.
لەم خاکەدا نەبون شارستانیەتی حەقیقەتی میتا بونە (..)

***

گومان بکە (..) لەو حەرفا نەی حەقیقەتی تەقنییەی بون ن (..)
ئەم شارە لەزەریای (وشە) و (حەرف)و (ڕستە) شۆرایەوە.
بەگڕی گڕکانی (زمان) سوتا (..)
کێ ناسنامەی مرۆڤێکی دۆزیوەتەوە؟!
کێ بۆتە سەربازی کەشتی (ئیمپریالیەتی ئەنتۆلۆژی)؟.
کەسێك چاوی بەڕەحمی ئافرەتێك کەوتوە مۆمیا کرابێ (..)
ئەم چرکەیە مەمکی کچکێك بە سێوەکەی دایکە حەواوە وێنابو.
لە گەڵ سێوەکەی نیوتن وێنەی کوڕێکی زمان یان دەدایەوە (..)

خاكی (زمان)ی هەڵفڕینی (رۆح) نەخشە دەكات.
لە نیشتمانێك ژێر پیاڵەی شەهوەتوداربنێشتی كچانەی تیا نییە.
ستونی جوگرافیای بەپەڕۆ بوكێنییەكان تەنراوە.
لەم خاكەدا تۆوە شێرپەنجەییەكان لەزاو و زێی هێلكەوڵەدایە (..)
شیر لە كارێز هەڵدەقوڵێ و ئاو لەمەمك.
ئەم خاكە گێژەڵۆكەی زمانەوانی مەرگی فەزای فەلسەفەیە (...).

***

گومان بكە (..) لەو سێبەر و هێمایەی كەوێنە هەیەتی (..)
گومان لە تروسكەی   چاو و سكی هەتاو.
گومان لەوێنەی زیهنی فەلسەفەی مەرگ لەحەفەریاتیەكانی مەعریفە
ئێستا (ماركس) جنیالۆژیەتێكی هاڕمۆنی بۆ (ئیفلاتون) هەیە.
زەنون حەفریەیەكی وێنەیی بۆ حەوا دەكێشی.
كوا كاغەزە خوراوەكانی جنیالۆژیای زەمەن (..)
كوا ئەو بۆریانەی مەعریفە كەجرجی زەمەن تیایاندا رادەبورد؟!.
جرجێك نامەی دڕاوی سەرەتای هەڵگرتوە.
دەیەوێت لەئاهەنگی جرجەكانی سەرەتا بوك بگۆڕێتەوە.
ئێستا هاڕمۆنیەتی تایەفەی جرج یەك دەگرێتەوە (..).
سكی زەیستانی زەمەنێك پڕ دەكەن كەزنجیرەی نی یە..
بۆری ئاركیۆلۆژیای (بون نەبون) یان پچڕاندوە.
زەمەنە جیاوازەكان لەبەرداشی فەلسەفەی مەرگ هاڕان (..)
چی میحنەتێكە (بون) بەرەگەزی (نەبون) ئاوێتەبو.
هێلكەی فەلسەفە لەگۆڕستانی شوشەیی ئاسماندا توایەوە.
لێرە لەم نیشتمانی مەرگە قەدەرێكە بەر لە (بون).
هیچ ژەهرێك نییە تامی مەرگ بدات (..)
مەرگ بێ جوگرافیاو وێنەو رەنگو شێوازو تامە.
زمان نیشتەجێبونی بونەوەرە بون نیشتەجێ بونی مەرگە (..)

لەم نیشتمانەدا (فیكر) تواناى نىيە پیاڵەیەك وێنا بكات.

چاو تواناى بینینى رستەیەكى نىيە (..)

دەمەوێت وشەیەك بڵێم (وشە)یەك كەرەنگى فەزاى شارە.

ژەهرى حەرف بۆ زەمەنى میتازەمەن نوقمم دەكات.

پرسیارێكە میتازمانى فەلسەفەى مەرگ بون نەبونى تیا حەشارداوە.

چەند ساڵە زمانم بیرچۆتەوە (..)

لەگەڵ بەردێك بوینەتە پەیكەرى حەفەریاتەكانى مەعریفە.

كەتیرەى درەختى ئەم چاخە (بەرد)ى سیواخ كردو (..).

شارە مێروى زەمەن پاسەوانى دەكات!!

دەیان ساڵە تەنیا حەرفێكم بۆ ناگوترێت لەزەمەنى بەرد (..)

ئەم نیشتمانە دیالەكتیكى مەرگ و كەوتنە خوارەوەى (زمان)ە.

گۆڕستانى شوشەى بێشكەیەكى جنیالۆژیاى میتازەمەنەوە

ئەم نیشتمانە دوا خەونى (هایدجەر)و یەكەم وێنەى (هێرقیلاتە).

بەردێكە هەزاران داڵ زمانیان لەفەزادا گرتوە.

بەردێكە بەفیكر وێنا ناكرێت (...)

جنیا**لۆژیاى وێنەیەكى** ذ**یهنىیە لە (نەبون) وێناى هێلكەیەكە (...)**

وێناى (من) و (تۆ) و (ئەوان) و (نیشتمان) (..)

ئەم بەردە (زمان)ى (نەبون)ى وێنابوى میتا زەمەنە (..)

ئەم نیشتمانە تەفكیكى هەناسەیەكە!!

ئەم نیشتمانە (..) ئەم (..) نیش (.) تما (..) نە (..)

(..) (...)

2000/5/21

---

1)**(سدرە) ئاماژەیە بەئایەتى** 14**ى سورة نجم** (عند السدرة المنتهي).

(سیدرا) ئەفسانەیەكى سۆمەریەكانە (سدرا) ماناى ژیانەوەى‌مرۆڤایەتى‌یە.

(سدرا) ناوى كچەكەمە.

2)نەفخ ئاماژەیە بەئایەتەکانی قورئان لەسەری بۆ نمونە (ونفخ في صور).

3) بۆ زۆربەی چەمکە فەلسەفیەکانی پێویستە هایدجەرو ئەوانیتری فەلسەفەی مەرگ وەك شتراوس و فۆکۆ بخوێندرێتەوە.

4-برایان کاك تاهیر عەبدولواحیدو ئەیوب خالید وەریانگێڕایە سەر زمانی عەرەبی برای شاعیرم (احمد الشیخ) بەسەریدا چوەوەو خۆی کۆمپیوتەری کردو پێشەکیەکیشی بۆ نوسیوە.لە کتێبی سقوگ الكون بلاوبوتەوە

فەلسەفەی بەرد

پێنجەم فاکسی ذیهنییە بۆ فەلسەفەی مەرگی (مارتان هایدجەر)

تەقینەوەی گریانێك لە بێدەنگی بەرد(..) زمانی (تۆ)یە (...).
با) یەك گڕی چرای سەرەتایی‌و کۆتایی(بون) دەلەرزێنێت.
گریانێك رەمزی تۆڕی زمانێکی گەردونی‌یە.
دار ئەلەتریکی زەمەن وشەو حەرف‌و(بون‌و ماهیەتی شێواندوە.
ئێستا زەمەن پریاسکەی بەردێکە ناسنامەی منە یان تۆ یا نەبونی ئەوە.
بێ زمانی من نیشانەی سەرەتایی‌و بەردە رەمزی هێشویەکە لە زەمەن.
ئاماژەی ئەو رستانەیە کە لە ئاسمانی (وشە)دا دەکەونە خوار.
زەمەنیش لە سیمۆتیکیای جەستەیەکدا سفر دەبێت.
کفنی فەلسەفەی مەرگ بە سیحری زمان دادەرێژێت.
گەردەلولێك لە فەزای ئەو وشانەوە دێت کە حەقیقەتیان بۆحەرف تیا نییە.
ئەو حەرفانە گێژ دەدات کە بون‌و تەقنییەو شێوەو حەقیقەتیان نییە.
ئەم چرکەیە زمان‌و شێوازو ڕوانینی بەردە بەرد فەلسەفەی بونە.
زمانی بون لە گڕی بەردەوە تەقنییەو سەرەتاو کۆتایی فیزیایی نوسی.
گێژاوێکی کۆمپیوتەری سەرەتا بە کۆتایو بەر لە بوندا دەخولێنێتەوە
زەمەنیش لە مێژوی جنیالۆجیادا ئاوێتەی فیزیایی دەبێت.
حەفەریاتەکانی مەعریفە پێکهاتەی گڕی بەردن بەردێك لە مەرعریفە.
لەسەر دوا ستونی فەزاوە جەستەی مندالآنی بون دەردەخەن.
جەستەیەك بە بالآمرۆۋ وبەشێوە روەك‌و بەخوێن بەردو بەحەقیقەت ئاژەلێ.
کۆرپەی بەحەقیقەت بەرد بە ماهیەت با بەتەقنیە تەکنەلۆژیابە شێوە مرۆۋ.
دوا زمان لە گڕەوە لە بێدەنگی بەرد تەنیا وێنای گڕێکە لە تەقینەوە.

زمان نیشتەجێ بونی بونەوەرە بون فەلسەفەی مەرگێکە لە بەرد.
رەمزەکانی فەزا لە ئارکیۆلۆژیای (نەبون)دا هەڵدەکۆڵێت.
ئێستا زەمەن لە سکی بەردێکدا گڕ دەگرێت رەمزی سەرەتاییە.
لە زماندا قفڵ دەبێت و لە بێدەنگیدا لە زمانی ئەو دا دەتەقێتەوە (...)

***

زەمەنی بەرد زمانی ئەو گەڵایانەیە کە مێژویان بۆبەرد لەبون گەڕاندەوە ..
وێنەکانی بە عەدەم بونی زەمەنیان بە مێژو خوم کرد.
ئاگر بارانی فۆتۆن و زانستو بون و فەلسەفە بە بەردەوە تەریب کرا.
گۆڕی شوشەی (رستە)و (وشە) لە نەبونی زەمەن پێك هات.
واتاو شێوازەکانی (حەرف) لە تەقنییەو ماهیەتو حەقیقەتدا کوژایەوە.
شریتی چوار هەزارەی (بون) لە چاویلکەی پێوەرێکدا سفر کرا.
نهێنی هێشوی هەزارەی حەوت لە بەردێکدا بە ئێستاوە گرێ درا.
وێنەی (من)و (چیچان)و (مسجد الاقصى) تێکەڵ بون بەبەرد.
شفرەی زامی (ئادۆنیس) لەسەر بەرد هەڵکەنرا.
بە نەوبوکەکانی نیلو ژنەکانی (نیتشە)و (تۆ)وە ئاوێتە بون.
جەستەی هێرقلیتوهێگەڵودارۆینودیکارت بون بەگەڵای درەختێك لەزەمەن.
هیجەڵ چوەچرکەی تەقینەوە هیرقلیتودارۆین هەزارەی دوی نیاندەرتاڵ
دیکارت لەسەر بەردێك وێنەی خۆی بە هەوری فیکری پێوا.
رۆحی (پۆتین) بۆ چیچانی نیاندەرتاڵ گەڕایەوە.
یەهود باراك لە ژێر بەردی پەرەسێڵکەی مەکە[1] پاڵ کەوتبو.
ماجەلانوئەمریکۆونوحوکۆلۆمبس لە کەرەجاڵ مارکسوئەنجلسیان بینی.
بەکەشتی ژێر ئاوی (هێتلەر) بۆ چاخی بەرد خولانەوە (...)
گەردون بو بە باڵە فڕەی مریشکێك.
لە فەزاوە مەیمونولەماهییەتدا مرۆڤوبەحەقیقەت تەکنەلۆژیاوبەتەقنییە تۆ
بە چوار رەنگە فیزیاییەکەوە تێکەڵاوی گرێك دەبو لە (بەرد) (...)

***

سفربونی زەمەن لەبەردی کۆتاییەوە گەڕایەوەچەقی ناوەراستوئێستا ...

مارکس پەیژەی جەدەلییەتی هەڵنا و وێنای ئیمپریۆ کریێتیچیزم بو.
مانگ بە رۆژەوە خەوی بینی منداڵێك لە فەزادا کەوتە خوار.
لە مەریخەوە بە مرۆڤ دەردەکەوت و لە زەویەوە مەیمون لە هەواوە بەرد
بەردو مرۆڤ و مەیمون تێکەڵاوی رەنگەکانی زانستی فیزیایی ببون.
ئەنشتاین لە زوحەیلەوە کەوتە خوار لە هەسارەی بەردا گیرسایەوە.
زەمەن لە میتا زەمەن و میتا کۆتاییدا مۆمیای بێدەنگی بو (...)

***

ئێستا زەمەن کلاَفەی زمانەوانی فەلسەفەی مەرگی ئێستایە بە سەرەتا..
هێشوی تابوتێکی سپی رەمزی بونی خۆرئاوایە بۆ خۆرهەلاَت.
نیتچەوئەنیشتاین ومارکسوفۆکۆلەفۆتەی ئیمپریۆکریێتیچیزمدا پێچرانەوە
ئیمپریالییەتی فیکر ئیمپریالییەتی ئەنتۆلۆژی هەزارەی چوار نیشان دەدا.
هیدجەربەکفنی فیکرەوە سیبیرنیتیقا دەگریێتە تۆڕی فەلسەفەوگرێی فیزیا.
چرکەیەك بایەك فۆتۆی زەمەن دەکات رەنگی مێژوی کوژاندەوە
زەمەنی بون لە زەمەنی تەقینەوەی (بەرد)ا نیشتەجێ بو
بون لە نەبون دا دەتویێتەوەو (نەبون) لە (بون)و (زەمەن) دا
ئێستا زمان رەمزی ئەوە لە فەلسەفەی بەردا جێگیر بوە
کاتژمێری زەمەن لە بەردەوە بۆ بەرد دەسوریێتەوە
فەزا جەستەیەکە لە بێ زمانی بون رەنگی نەبون یێکی دوای زەمەنە
سێ گۆشە بەردێك میتا نەبونی ئێستا وسەرەتاوکۆتایی رەمزی بون ە
بە تۆزی زەمەن سیواخ بوە و بە شالاَوی مێژو سڕایەوە
مۆری پۆتین و باراك و بۆش و کلنتۆنی سەردەمی لوطی[3] پیۆەیە
لە زەمەنی سفردا مانگە دەست کردەکان دەخولێننەوە
هەر بەردێك وێنەی چاوی نێرینەیەکە کە سیمای ژنێکی نیتشەی تێدایە
ئەو چاوانەی تەمی گومانی فەلسەفەی مەرگیان پۆشیوە
وێنەی (هێجەڵ و ئیفلاتون و فیورباخ و نیوتن و دیکارت) دەکێشنەوە
بەردێك کە فیرعەون شتیو سێزیف فەلسەفەی لەسەر مۆر کرد
مارکس جەدەلیەتی (هێگەڵ)ی لەسەر پێوا

ئەنیشتاین بۆ فەزا کشاندیو بەباڵای (ئەنجلس)دا گرتی
ئێستا لە تۆڕی زەمەندا گرێکانی ونبون بەگڕ دەکاتەوە
بە فانۆسی سیحریەوە بۆتەنەو بوکی میتا زەمەنو لە میتا بوندا توایەوە
رەمزی کچێکی کڕ کەوتوی هەزارەی دوەمی سفرە لە هەزارەی حەوت
رەنگی نیاندەرتاڵو شەهوەتی هەزارەی سێیەمی پێیە لە ئێستادا
گۆشتی لە خوڵەو خوێنی لە ئاو و شەهوەتو گڕە.
چاوی لە وێنەکانی سوقراتو فانۆسی سێزیفو برژنگەکانی ئەسکەندەرە
لە ساتێکدا سێوی حەوا دەخواو ساتێك هەوای تەکنەلۆژیا
بەو پیاوانەوە شەیتانی بوە کە لە چای ئافرەتەکانی نیتشەدا هەیە
شەهوەتی لە ژەهری (سوقرات) و بە قوڕاوی لافاوی (نوح) سیواغ بوە
سمتی نێرینەیەوسنگ نەوبوکێکی نیلوقژی تەکنەلۆژیای چاخی سفر
لەگەڵ تەقینەوەی فۆتۆناتدا بە بەردی زەمەنەوە گڕ دەگرێت
بەردەکانی زەمەن بە(بون)ەوە دەتەقیننەوە (...)

***

زەمەن چی بوعدێکی فیزیکی لەسەر بەرد و هەڵکەند بۆ تۆڕەکانی بون ..؟!
لە گێژەنگی رەشەبای بەر لە بونو گەلاکانی دوای زەمەنی بون
وێنەکانی بون بەسەگ تۆمار بون ولەسەر بەردی دوای گڕی مرۆڤ
ئێسكو پروسکی منداڵێك لە دوای زەمەنەوە نەخش بو
ریخۆڵەی لەملی کلنبۆشوسکی لەباوەشی باراكوسەری لەقوڕگی پۆتیندا
بە تەنافە بەردیەکانی بونەوە یاری زەمەنی دەکرد
ئەو بەردە بە مۆر هەڵکەنراوانەی زەمەنی لوط شارایەکە لە فەزای ئێستا
لە ئەفسانەی سفر بونی زەمەندا شاردرانەوە لە مێژودا
ساتێك پەرەسێلکەبەردهەڵگرەکانی مەکە دێنەوە ئێستاوسەرەتا دەگرنەوە
بەردە ناونراوەکانیش مۆری هەزارەی دوەمیان هەڵگرتوە
مێژو زەمەن چاوشارکێ بە بەردی مۆر کراوەوە دەکەن
وێنەکانی بون بە درەختی نەبونەوە ئیمپریالیەتی فیکریان پێك هێناوە
شەپۆلەکانی ئاسمان سەوزن وێنەی خوا دەدەنەوە

وێنەیەك لە من ەوە بۆ تۆوسوقرات وهێجەڵو حەوا دەگەڕێتەوە
هیچ چاوێك نی یە لە (بون)دا بەو وێنەیەوە نەپۆشرابێت
من لە كفنی گومانەكانی تۆدا درەختە فەلسەفیەكان رادەوەشێنم
هەمو شەپۆلەكانی فیزیایی بون بە وێنەی خواو جیهان رەنگی ئەوە
زەمەنی بەرد بونی لە مێژودا تەقاندەوە بو بە بونی بەرد
چركەیەكە زمان لەبێ زمانی بون دا لە حەقیقەتی تەقنییەدا دەتەقێتەوە

***

زەمەنی بەرد رەمزی بونە لە دوای كوشتنی زەمەن لە مێژوی بون ...
ئێستا نەفخ فەزای بونی گڕداوەو تەنیا بەرد پاشماوەی تۆیە
بەردیش لول بو بە زەویەوە جێ گۆركێ‌ی كردو لە بۆشایدا سفر بو
ئێستا ئاسمان وەك سەرەتا سپی تەنیا سپی رەمزی بونی تۆ یە
زمانێك رەمزی منو تۆوبون)ی لێ نوسراوە تەنیا بەردە
نیتشە بە دوای زەرا دەشت دا گەڕاو ئەویش بۆ سەرەتا گەڕایەوە
ماركس هیگەڵو زەنونی لێ ون كراو ئەوانیش زەمەنو مێژو
لینین بە پەیژەی ئیمپریۆ كرێتێچیزمدا هەڵگەرا بۆ فەزای وشە
هایدجەر ئیمپریالیەتی فیكری هەڵدا بۆ هەسارەكانی بۆشایی
فۆكۆ بە تونێلەكانی مەعریفەدا ئاركیۆلۆژیاو جنیالۆژیای پشكنییەوە
فۆتۆی زەمەنێك لە بەرد ئێستای بە بەرد گۆڕییەوە
هۆڵدرلین بە سەگێكەوە (هێر قیلات)ی بۆ (هایدجەر) دۆزیەوە
سەگێك گۆڕە شوشەییەكانی فەلسەفەی دەدی
جامە شەهوەتە قەپاتەكانی دارستانی جیهانی هەڵدەگرتەوە
لە چاویلكەی تەقنییەكانی فیزیاوە بە كچێكی ئێستاوە جوت بو
لە زەمەنی (بەرد) لە تەقینەوەی (بون)دا زاو وزێیان كرد
زەمەنی بەرد زمانی شفرەكانی ئێستایان پێك هێنا
ئێستا زەمەنی بەرد ناونانی منە بۆ تۆیە تۆیەبۆ تۆڕێكی نادیارلە فیكر ...
چرای بون ئەوپەپولانەیان گرتوە كەپۆپەشمینی فەلسەفەی مەرگیان پێیە
ئیمپریالیەتی ئەنتۆلۆژی‌و ئیمپریالیەتی فیكر بە گۆڕی شوشەیی پێورا

منو تۆ و ئەوان و ئێمە وئەوانی دواتر چوینە ئاگری فیکر
رەنگی سەوزو شینی ئاسمان گڕی فەلسەفەیەك بو لە مەرگ گرێك لە بەرد
رەمزەكانی (خوا) بە شینایی ئاسمانەوە دیارن
هۆلدر لین چاوەڕوانی خواوەند دەكات
نیتشە لە پانۆرامای شەتڵە فەلسەفیەكانی (نەبون) دا هەڵكشا
قولەكانی زەرادەشتی گڕدایەوە بە جەستەی من و تۆی هەزارەی چوار
زەنگێك لە سامالی فەزاوە لانكەی (بون) رادەژەنێت
كە تەنیا رەمزەكانی (من)ن شفرەكانی (تۆ)یت هێماكانی (ئەوە)
لە خاكێكەوە سەیرت دەكەم ئەوان ونن تۆ نادیار
ئەم خاكە نە درەختێكی تیایە رەحمی مێینە بگرێت؟!
نە سنەو بەرێكی هەیە دڵۆپەی شەهوەت بپرژێنێت؟!
لێرە نە دایكە وباوكەیەك هەیە بە دیارهێلكەی بون نەبونەوە كڕبكەوێت
نە شەوقی مانگێك وێنەی تۆلە چاومدا پێچەوانەوە دەكاتەوە
زەویش بەردێكە لە مێینەیەكی ئاژەڵی كە تەنیا پرچی لە مرۆڤە
لە دوا ساتی زمان دا بە گڕی بەرد لە زەمەنی سفردا دەتەقێتەوە
ئێستا گڕی بەرد رەمزی زەمەنێكە هێمای من و تۆو ئەوانو نیشتمانە
بەرد زمانی كۆتایی بونە ئاماژەی گریانی ساوایەكە لە (ئێستا)دا
دوا وشە و حەرفوشێوازو رەمزوهێمایەكی بون و نەبونە
ئێستا زەمەن بە (بەرد) وێنا بوە (بەرد) زمانە
بەرد گڕی ئاماژەیەكە لە گریانی بێدەنگی (تۆ) بەسەر زەمەندا دەتەقێتەوە
(...) (بەرد زمان)ە (...)
(...) (بەرد) (...)
(...)

1–ئاماژەیە بە ئایەتی (بحجارة من سجيل)
2–ئیمپریۆ كرێتێچیزم: مانای ماددەو رەخنەی لێكۆڵینەوە.
3–ئاماژەیە بە ئایەتی (بحجارة مسومة)

4 ئامازەیە بە ئایەتی (یوم نطوی السماء کطی السجل للکتب کما بدانا اول خلق نعیده)

5 شاعیری نوێخوازی عەرەب (احمد الشیخ) مراجعەی کردەوە و خۆیشی کۆمپیوتەری کرد بڕیارە لە م ژمارەیەی گۆڤاری (اسفار) دا بلاو بێتەوە.

کاك محی الدین محمود وەریگێڕاوەتە سەر زمانی عەرەبی

لە کتێبی سقوگ الکون دا بلاو بۆتەوە

کەوتنە خوارەوەی گەردون

فاکسی شەشەمی ذیهنییە بۆ فەلسەفەی مـەرگی

فەیلەسوفی زەمەن (مارتـان هایدجەر)

****

وەرە یاری گەڵاڕێزانی (من)ە بۆ (تۆ) (..)
لەگەردەلولی زەمەنی گومانی (نەبون) دا پۆشراوە.
من وتۆدا زاینی سەدەی کەوتنە خوارەوەی گومان وزمان ین.
ئێمە کەفی تواوەی رۆحێکین لەئەتۆمو فۆتۆنات.
گومانمان لەدرەختی زمان" لەبێ شوێنەواری بوندا سەوز بو.
وێنەی کەوتنە خوارەوەی (بون)ە لەزەمەنی (نەبون).
ئێستا ساتی گریەی ساوایەکە رەمزی زەمەنێکی تێکەڵاوە.
بەدوا کچی هەزارەی سفرەوە وێنای (تۆ)یە.
لەچرکەی کەوتنە خوارەوەدا وێنای گڕوگاڵێك دەبن لە (نەبون).
لەگەڵ زەنگی تەکنەلۆژیای ساتەوەختدا (هایدجەر) رادەچەنێن.
ئەم چرکەیە هەمو رەگەزێك وێنەی شقارتەیەکە بەر لە (بون).
هەموێنە ورەنگ‌و روخسارو هێمایەکی بون لە نەبوندا شۆراوەتەوە.
تەنیا جەستەکرمەڕێزەکان بەگڵۆپی تەکنەلۆژیاوە لەمێژودا دەردەکەون.
ئەم چرکەیە هێمای کەوتنەخوارەوەی من و تۆو ئەو و ئەوان و زەمەنە(..).

**

لە کەوتنە خوارەوەی عەشقەوە هاتوم (..)
فۆتۆناتی گەردون بریسکەیان دەدا.
تۆ بچۆ بۆ بەردەبازی کەوتنە خوارەوەی رۆحی (نەبون).

منیش ئاوێنەکانی منداڵی کۆدەکەمەوە.

تۆم لـێبوە بەئاگرێك لە (نەبون).

ئەویش وێنەی دایناسۆرێکی دوای (زەمەن)ە زەمەنێك لەبەرد.

ئێستا (ئەوان) چی سەدەیەکی گومانن کام (دازاینەن) لە (بون)؟.

گڕێکن رۆشنایی چاو بەدی ناکات وێنەی (تۆ)یە یان (ئەو)؟

لە چاوی (سدرا) وە دەبنە دڵۆپە شیرێك لە (گومان).

لە ڕەنگی گەڵاکانیەوە رەمزو ئاماژەی خوا دیاری دەدا(..)

با ی (نەبون)ی زەمەنێك لەبەرد لەئەفسانەیەوە هات.

بە گێژەڵوکەی سۆمەریەکانەوە ژیانەوە بە نەبون مۆمیا دەبێت.

چییە؟ ئەم سەدەی گومانە ئەم دازاینەی لەرۆح دا سەوز بوە؟

لێرە زەمەنێك هەیە پاشماوەی بەردەو سەرەتای (نەبون)ە.

هەمو ئاوێنەکانی (بون قلْپ دەکاتەوە).

بەسەر زەمەنی نەبوندا تێك دەشکێنرێت (..).

زەمەن بەشارای ئاوێنەی منداڵی سەرەتاو کۆتایی پێك هاتوە ...

لاکان هەمو ئاوێنەیەکی لەچارەنوسی منداڵێك هەڵکەند.

لە هێزی نیسبیی و فانۆسی سیحری بەست.

تەنیا منداڵی من و دانت و نۆئێل وئیسماعیلی بزر کردوە.

ئێستا منداڵێکم بێ ئاوێنە، بێ جوگرافیاو (زەمەن).

بەحەوت چراوە بۆ گیای نەمری زەمەنی (نەبون) دەگەڕێم (...)

لە گۆڕی ئیسماعیلدا بزر بوە.

گەردەلولی زەمەن ئاوێنەکانی لەبۆری مەعریفەدا شاردەوە.

پاسارگەی (بون) بەپرسیاری (زەمەن) پڕ بۆتەوە.

من منداڵی زەمەنێکی سفرم لەنیشتمانێکی نەبونەوە هاتوم؟

یان تۆوی کەسێکم بەر لە (بون) لەهێڵەکانی ئەفسانە.

لە بونەوە بەسەر نەبونی زەمەندا کەوتومەتە خوار؟

چییە چەرخی گومانێکە لە تۆ.. لەو.. لە تەکنەلۆژیاوبون و حەقیقەت.

ڕەمزی کەوتنە خوارەوەی (نەبون) ی (بون)م هەڵگرت.
لە هیچ زەمەنێکدا ئاوێنە وێنام ناکات.
زەمەن بونم ناخوێنێتەوە لەجوگرافیای بەرد.
لە هێلکەی مریشکە کڕەی (بون) دەچم.
من (لەوم) یان (ئەو) لە (من)ە.
وەرە با بەدوای ڕۆحی باوکمانەوە بۆ نەبون بچین (..)

**

وەرە با یاری لەساتی پێك هاتەیی مێژو زەمەن و بون بکەین (..)
باوکی سەرەتایی دایکی کۆتایی مارە دەکات.
چرکەیەکە خۆر خەو بە (تۆ) وە دەبینی.
تۆش بەسەر دڕکەزیەکانی زەمەندا دەڕۆیت.
وەرە باساتێك خەت خەتێن لەسەر مێژو بکەین.
تۆ قیڕاتی کۆتایی بگرە.
منیش ماڵێکی بەر لەبون (..)

**

ئێستا کفنی فەلسەفەی مەرگم دڕاندوە (..)
دەچم زەنگ لە کوختەکەی (هایدجەر) دەدەم.
ئێستا ساتی ڕاچەنینی هایدجەرە بۆئاڵای ئیمپریالیەتی فیکرلە دوای بون.
منیش بەدوای ڕۆحی باوك و دایکمدا دەگەڕێم.
مەمکی دایکم لەسەر کفنەکەیەوە هەڵدەمژم.
بۆن بەهەناسە گەرمەکانی ساوایی‌یەوە دەکەم.
باوکمەوە وێنەی خوا دەبینمەوە (بۆنێك).
لە سەوزایی ئاسمانەوە بەوێنەی (سیدرە) وە تێکەڵاو دەبن.
بەگەڵای سدرە خۆم دەشۆم هەتا بمرمو گیای نەمری ببینمەوە.
ئێستا کۆلارەی بیر تێکەڵاوی دارستانی خەیاڵ بوە لەئەفسانەی بەرد.
گەردون بەباڵی مەلێکەوە تەنیا گۆڕێکە (تەنیا).

تونێلەکانی مێژو بەرۆحی تواوە پڕ بونەتەوە.
زەمەن کلافەیەکی بۆ سەرەتاو کۆتایی نیە.
بەمژینی مەمکی دایکمەوە بۆ چرکەیەك لەبیٚ زەمەنی زمان دەگەڕیم.
تۆش مەمکی دایکت بمژە هەتا عاشقەکانی بون نەبون بگۆڕدرێنەوە.
وەرە با ڕوخسارمان لەزەماوەندی زەمەندا بگۆڕدرێت.
هەتا لەم رەشبەڵەکی مێژوەدا ببینە میتا مرۆڤی میتازەمەن (...)

**

ئێستا ئاگر بارانی زەمەنو چرکەی میتارۆحە (..)
بە شیو و دۆڵی میتازەمەندا (بون) (نەبون) و رۆح دەبڕن.
ئێستا خۆر 93 پلە دورە لە رۆح و 89 لە جەستە (...).
تیۆری نیسبی بەکلافەی میتامێژو رایەڵ بوە.
گەرمێك لەمارکس و ساردێك لە فیۆرباخ.
وزەیەك لەئیفلاتونو هەناسەیەك لە تۆ و ئەو و ئەوان.
لایتی فەلسەفەی مەرگ لەسەر هێرقیلات هەڵدەگیرسێت (..)
زەمەن قفڵی دولایی میتانەبونی لێدراوە.
سەگەکەی هۆڵدرلین بەسەر جەستەکانی مێژو دابۆن دەکات.
بۆنێك لە فەلسەفە (...) بۆ هێرقلیت و لە مەرگدا (تۆ).
ژەهرەکەی سوقرات لەسەر مێزی هەزارەی هەشتەم دادەنێت.
تۆ و هێگەڵ و فیختە و نیتشە بیخۆنەوە.
چراکانی (دانتی) لەباخچەیەك داگڕ دەگرن.
زەمەن سفر دەبێتو (بون نەبون) تێکەڵاوی بیٚرەنگی دەبنەوە.
گیای نەمری نیشانی (نۆئیل) دەدەن.
وەرە بەرگی قەصدییەی (هۆسرل) بپۆشە.
بەچڕنوك جەستەی هێگەڵ ئەنجن ئەنجن بکە.
قەصدیە بپۆشەو لای لایە بۆ هایدجەری بەر لە بون بکە.
دەستی دارۆین بگرە وببە بەمەیمونو گیای نەمری بخۆ.

وەرە باپێکەوە ئیسماعیلی کوژراو بنێژین.
هەتا باوکمان ئێمەش بکوژێتەوە.

**

من و تۆ بەتونێلەکانی زەمەندا بۆ سەرەتا دەگەڕێینەوە (..)
لە سکی ئەم دایکەوە بۆ ئەوی تر.
لە پشتی ئەم باوکەوە بۆ یەکەم.
وەرە باخەت خەتێن لەسەر زەمەنی (بون) بکەین.
بزانە من کوڕی فیرعەونم یان (تۆ)؟
ئەو نەوەی موسایە یان (من).
سەیر چۆن مەمکی دایکم بۆ (بون)ێك لە (نەبون) دەمژمەوە.
وەرە بە پەیژەی زەمەندا شۆڕ ببینەوە.
بزانین کێ دەچێتەوە پشتی هابیل.
ئەوسا قفلَی دولایی زەمەن مۆر دەکات.
پێك هاتەی کەفی رۆحێکی بەر لە (بون)ی (زمان) دێت و
لەو دیو پەردە تەڵخەکانی هەزارەی سێیەم دا وێنەدەگرین.
کۆرپەمان لە تاریکخانەی (نەبون)دا دەناسینەوە.
لە منەوە بۆ تۆ و سیدراو هابیل (..) و ئەو(..).

**

ئێستا زەمەنی (نۆئیل)ی هەزارەی دوەمی رۆحە (..)
گیای نەمریو ژەهری فەلسەفە تێکەل کەأ.
منیش چەقۆی ئیبراهیمو هابیل لەدڵ دەدەم.
بە پلیکانەی (بون نەبون)دا دەچینە خوار.
هەتا پشت بەپشتی مێژو لەناوەندی زەمەنەوە یەکتر دەکوژێت.
کوانی تۆڕی گرێی ئۆدیب؟
من دەمەوێت باوکی مردو بمکوژێتو.
ئەویش باوکی سەری ببڕێت..
کوا فرۆیدی هەزارەی دو گرێی ئۆدیبی ئەم زەمەنە بکاتەوە (...)

پلیکانەی کوشتار هەتا پشتی باوکە ئادەم گەڕایەوە.
کێ ئەو بکوژێت؟!
وەرە قوڵایی میتازەمەنی تۆ و ئەوان و ئەو و من و ئەوانی دواترە (...)

**

ئێستا گەردون وێنەی کەوتنەخوارەوە دەکێشێ (..)
لە تاریکخانەی (بون)دا وێنەمان نی یە.
زەمەن تەختە رەشی (بون)ی سوتاند.
کلاڤەی جەدەلییەت بۆ (سوقرات) چو.
لە نیتشەوە بۆ (تۆ) و (ئەو) و (زەمەن) (...).
لە ئیفلاتونەوە بۆ ئاڵتۆسێر.
وەرە پیاڵەیەك ژەهری فەلسەفە و گەڵای سیدرە تێکەڵاو کە
باسوقراتی بەر لەزاین بژی و
تۆی چاخی 21 بمریت (...)
وەرە بابوکە بەبارانەی زەمەن بکەین.
خەت خەتێن لە سەر کۆجیتۆی دیکارتی نەزەمەن بکەین (..)

**

وەرە ڤیستیڤاڵی زەمەن لەکەوتنەخوارەوەی گەردوندایە (...)
من دەچمەوە سکی دایکم.
تۆش بڕۆرە گۆڕی هێگەڵی هەزارەی دە.
خۆت بەگەڵای سیدرە بشۆ (...)
منیش دەچمە قەڵادۆشکانی یەکەم دایك.
مەمکی دایکم بۆ دوا دایە دەمژمەوە (...)
تۆش دەستی دوا باوك بگرە.
لە کۆلارەی یەکەمی مێژو دا مۆمیا دەبم.
هەتا جارێکی تر دایکم سك بکاتەوە و
بە وێنەیەکی ترەوە لە زەمەنی سفردا لە دایك ببمەوە (...)

www.dengekan.com

***

سلێمانی 2001/7/11

ئیمپریالییەتی فیکر ناونانی منە بۆ هایدجەر ئەولای وایە کەسیبرنتیقا جێگەی فەلسەفە دەگرێتەوە. واتە (علم التوجیە).

کاك هوچشیار شێخ أنور وەریگێڕاوەتە سەر زمانی عەرە بی لە کتێبی سقوگ اکون دا بڵاوبۆتەوە؟

www.dengekan.com

درەختی زمان

ئەم زەوییە (...) هێمای ون بونی وێنەیە !!
تۆڕی گومانی بێ دایە لۆژ (...)
درەختی زمانمان گەڵای وشەی نەگرتوە
تۆو چەنی ڕۆح,
لە جوگرافیای جەستەدا سەوز نەبو
(بون) بەقەدی (شوکران)ەوە موتوربە بو
ڕەنگی هەڵماتێکی هەڵگرت
هێمای بی زمانی ئاو.
توانەوەی ئەڤین و روخسار
جوگرافیای نیشتمانێکە,
بێ ئاسمان و زەوی و گەردون
ئەم زەوییە (...) (...)

***

ئەم زەوییە شوێنەواری ئەفسانەیە (...)
سەرهەڵدانی هێلکەوڵەی چاخێکە
سەد بلیار بەر لە (بون) و دوای (نەبون)ە
تەونچنی جەستەیەکی مۆمیای ڕزیو
هێشوی وشکی ڕۆح,
لە قۆزاخەی ئەتۆمدا چرۆ دەکات (...)

***

ئەم زەوییە چی دورگەیەکی گرتوە (...)؟!

لە تونێلی گەردونەوە هاوارێك دێت !!

کەنیسەی خاچ بەبای (جوبریل) لەرزینەوە!!

چرای سەربازی ئەشکەوتی هەور

ئاوێنەی قەزەمێکی (نێرمێیە)

ئەم زەوییە (...) بێ زمانە (...)

***

ئەم زەوییە چی جوگرافیایەکی بونە (...)؟

هایدرۆجینی سەراب مێژوی هەڵخست

بلیار بلیار درەختی مریەم سەوز بو

نیلی شیمیاوی ئەم ساتەی ڕژایە سەر (...)

***

ئەم زەوییە چی خاڵێکی مێژو دەگرێت..

چرکەی دوا مرۆڤ کاتژمێریەتی

هاوتەریبی تابوتی خۆری ئادەمە

میلی چرکەی مێژویەکی سفری کۆیە

دۆژە سارای سەراب گرتی

ئەم زەوییە (...) ئەم گومانە (...)

***

ئەم زەوییە چی ناونیشانێکی هەیە ؟! (...)

نەزەمەنی ئاوێنەی (لاکان) و (هۆسرڵ)

نەتیوری مادی و نیسبی

ڕەنگیان هەڵگرت؟

نە فۆتۆن و گیای نەمری؟

فلیمی نەوبوکی نیل و
زنجیرەی نەخشەکانی مێژوی فۆکۆ
لە ئەشکەوتی ژێر زەویا کوژانەوە ...
چەند هاوارێك بونی لەرزاند ...
ئەم زەوییە (...) بێ زمانە (...)
**

ئەم زەوییە ناونیشانی مادی نییە (...)
لەئاوێنە و کاتژمێر و بیرەوەریتان بڕوانن
فەرشی زەمەن بو بە سوتو..
هەمو (بون) یێك تەشکیلی جوگرافیای خوێنە (..)
***

ئەم زەوییە سێوی درەختێکی هەورە (...)
کفن و لانکەی نیوتنی هەڵگرتوە
بە دو دەریاوە, وێنا بوە (1)
(نێرمێ) لە سویێراوی نامۆییدا دەمرن
ئەم زەوییە (...) ئەم (...)
***

ئەم زەوییە سڕینەوەی (نە بون) لە (بون)
(...) ئاسمان تەونچنی شیتەڵ کرا
بێ هێزی نیسبی ڕایەڵ بو
بای ئەزەلی هەمو (بون)ی پێچایەوە
سەرەتایە (..) کۆتاییە (...)سەرەتایە
(...) ك .. س .. (...)
***

ئەم زەوییە سەرابێکی ئەفسوناوی (...)
گوڵە جۆی گێژەنگی سەرەتایە
تۆزی نیاندەرتاڵ خۆراکیەتی
تەنیا ژەمە شیری ساوایەکی تیایە
ئەم زەوییە (...) ئەم (...)

***

ئەم زەوییە چراخانی ئەستێرە ڕەشەیە (...)
هێلکەوڵەی ئەفسانەی بەرد
وێنەی چاخی سەدوپەنجای تیادا دیارە

***

ئەو زەوییە گومانێکی یاخی لە عەقڵ (...)
خۆر و وشەو نیگای نییە ..
ئەڤین لە زەریای نە (بون)دایە
دایەلۆژ لە فۆتۆناتدا خەفە بوە
چەند هاوارێك چوە گەردونی بێ دەنگی
بێدەنگییەك کوژایەوە..
بلیارد ڕۆح کەوتنە خوارەوە
گەردون بە بێشکەی ساواوە لەرزی!!
هێلکەیەکی ئاوێتەیی ..
ئەم زەوییە (...) ئەم زەوییە (...)
(...) و (...) و (...)

1997/4/19

ئاماژەیە بەئایەتی (19و 20) لەسورەتی (الرحمن)دا
لەگۆڤاری گەلاوێژی ژمارەی 2/ 1997دا بڵاوبۆتەوە

www.dengekan.com

گەردونی عەشق

پەنجەرەکان ناکرێنەوە (...)
ئەم زەوییە بە بای سەڕ سەڕ وشك بوە
درەختی عەشق سەوز ناکات!
زەمەنێکی بێ بەهایە
پەنجەرەی (بون) لەسەر (نەبون) داخراوە
ئێستا ساتی هەڵوەرینی شوشەی ڕۆحە!!
دۆزەخی عەشق چی نیشتمانێکی هەیە؟!
گەردون میلی کاتژمێری عاشقێکە
لە مێشکی ئەنیشتایندا چرکە دەکات
ئەفسونی ئەم عەشقە شێر پەنجەیە بۆ (بون)
وێنەی چەقۆی خۆکوشتنی منداڵییە
پەنجەرەکان داخراون (...)

***

پەنجەرەکان ناکرێنەوە (...)
ئاپارتمانی ڕۆح ڕوخا
نیگا و ڕوخسار کوژایەوە

گەردونی عەشق بە خۆکوشتن قفڵ کرا
ئاوێنەی نیگای منداڵی بەتابوتێك وێنابوە
جەستەی کرمە ڕێزی زەمەنێکە
پلیکانەی (بون, نەبون) یان پێك هێناوە
چی سیحرێکە گەردەلولی عەشق؟!
گەڵای زەمەن چاو و کەللە و پەراسوە
عەشقێك بەری خۆرئاوای گرتوە
تابوتێك لە ڕۆژهەڵات وێنا دەکات
پەنجەرەکان داخراون (...)

***

پەنجەرەکان ناکرێنەوە (...)
(بون) و (جوگرافیا)ی نیشتمان هەرەسی برد
زەوییەکە بونی نییە ..
(بون) وێنە و ناسنامەی نییە
شێرە بەفرینە زمانی جەستەی ساتەوەختە
چرکەی کەوتنە خوارەوەی نیگایە
چی ساتێکە ڕوانین بەخوێن سیواخ بوە؟!
گەردون رەنگی شەهیدێکی دوای نەبون ی هەڵگرتوە (...)!!
پەنجەرەکان داخراون (...)

***

پەنجەرەکان ناکرێنەوە (...)
زەنگی ئەزەل هێڵی (نەبون)ی گرتەوە
شەوارەی ئەتۆم و فۆتۆن و ئەلەتریکە
زەوی رەنگی قڵپ بونەوەی (نەبون)ە

کاروانی سەرەتا ڕابورد

بوکی کۆتایی سەربڕا

ئێستە دڵم ماجەلانی زەریای عەشقە، جوگرافیای زەوی تێك دەدات

عەشقم داگیرکەری خاکێکە

درەختی عەشقی تیا بڕوێت

ئەفسانەیە دۆژە سارای ئەم عەشقە

چی گەردونێکی ڕوانین داگیر دەکات؟!

چی پەردەیەك لە دوای بونیەوە رەنگ بوە؟!

درەختی ئەم عیشقەم کۆچەرییە؟!

لەچی خاکێکدا بینێژم

پەنجەرەکان داخراون (...)

***

پەنجەرەکان ناکرێنەوە (...)

دڵم بە دڵی نایلۆنی (یەلسن)ەوە جوت بو

تۆفانی عەشق شێرپەنجەیە

ناسنامەی نەشتەری خۆ کوشتنە

پەنجەرەکان داخراون (...)

**

ئەنجەرەکان ناکرێنەوە (...)

دارستانی عەشقی هەتایی سوتێنرا

کوا گۆڕەپانی منداڵی؟!!

منداڵدانی دایکم لە چی زەوییەکدا سوتا؟

ئەو پەنجەرانەی ڕۆژانە دەکرانەوە

بۆچی گەردونێك کۆچیان کرد؟

ئێسته دڵم قولاپێکه
ڕوخساری (نەبون) و (بون) دەگرێت
پرياسکەيەکی سيحرييه
نەشتەری ئەم عەشقەم هەڵی دەدڕێت
ئای ئەفسانەيە کۆتايی نەهاتنی عەشق
لە مەرگەوە سەفەر بۆ گەردونی مەرگ دەکات
نيشتمانێك نييه ببێتە گۆڕستانی جەستەی
پەنجەرەکان داخراون (...)

***

پەنجەرەکان ناکرێنەوە (...)
چی ساتێکه ئەم خەردەلی عەشقە
لەفانۆسی سيحری ئەديسۆنەوە گڕ دەگریێ
ئاوێنەی شکاوی منداڵی سەرەتا کۆدەکاتەوە
ئێستا دڵم گۆڕستانێکی ئەبەدييه
ساتە وەختی هەڵوەرينی شوشەی عەشقە
پەنجەرەکان داخراون (...)

***

پەنجەرەکان ناکرێنەوە (.........)
ئای تاريکستانی عەشق
گەردەلولی نيشتمانێکی بێ زەمەنە
عەشق بە فۆتۆنەوە گڕ دەگرێت!!
ئێستا دڵم زەوييەکی بێ جوگرافيايە
درەختی عەشقيش کۆچ دەکات
هەمو ئەستێرەی بۆشايی توايەوە

www.dengekan.com

زەویەك نییە ڕەگی ئەم عیشقە هەڵگرێت؟!

پەنجەرەكان ناكرێنەوە (...)

ناكرێنەوە (...) **ناكرێنەوە** (...)

(...)

1998/2/1

لەگۆڤاری رامان ژمارە 1998/30 دا بڵاوبۆتەوە

چیای ئاوێنە

نیشتمانی من (....)حەوت چرای دانتی
ئاپارتمانی هەزاران جەستەی مۆمیای کرماوی
نەخشەو سنوری تەلبەندی چاو وگوێچکەو پەراسو،
قبیلە نومای گەردەلولی تونێلی (بـا)
لەم خاکەدا ژیان کەفی هەڵماتە شوشەی تێزابە
تەمەن پوش پەڕی خەزانی پایز
سروشت سێبەری تەمی ئاوا بون و کوێر کردنەوەی
چەرخی کلتور وکات
جستەی تۆو چەنی ئاوێنە نیگای هەناسە رەنگی
ئاورینگی مەمکی پڕاوی زەوییە
ڕەنگی قڵپ بونەوەی وێنەو روخسار دەداتەوە (....)

***

نیشتمانی من (.....)هۆمیرۆسی چاخ !
دەستاری روح وپەپولە کوشتن ..!
لەم نیشتمانەدا تفەنگ زمانە
زمان گۆڕ شاری تابوتی ئاوە !
(بون) دایەلۆگی جوگرافیای ونی ئەستێرە ڕەشە .
بۆ گۆڕەشاری مەرگەساتی کۆی
کەوتنە خوارەوەی کۆمەڵەی رۆژ و مانگ و ئەستێرە (....)

www.dengekan.com

***

نیشتمانی من (....) جاڕی گەردونی
چیای ئاوێنەی گزنگ بارانی کەللە و مۆخ وگۆشت
شالاْوی ئێسك و فۆتۆی گڕکانی ژێر خاکە
رەنگی سەدان هەزار زنجیری مێشکە نەخشی
دارستانی بسك و کەزیە و قژە سەرە
گڕکانی بون مێژوی لەرزاند!!
جەنگەڵ سوتا!
بۆ سۆو دوکەڵ شیشەی ئاسمانی داپۆشی
هەناسەی دۆژە سەرابی مەمکی دایك
تۆوی ئەستێرەیان تیا چاند(....)!!

***

نیشتمانی من (....) پۆپەشمینی مافی مرۆڤ
خاکی بورکانی تەلێکس
سەتەرلایتی زمان و دەنگ وهێمای دۆزەخ
سەرابی زەریای جەنگی بۆشایی کۆتایییە
لەم نیشتمانەدا ئاوێتەی سەرەو ژێر بونی زەوی دەبن
وێنەی دڕکەزی زمانی ئەڤینی ئەو دایەلۆژەیە
لە پشکۆی خەفەی وشەوە رەنگ هەڵدەگرێت
بەبۆنی شۆکەی گەلاّی ئەتۆم و خەردەل
رەنگی بەندیخانە کۆتاکان دەکێشێت (....)

***

نیشتمانی من (....) درەختی سێکس !!
لەم خاکەدا هەور بەمەمکی باران ئاوس دەبێت

گەڵای خەزانی درەختی شەهید

مۆسیقای ئاهەنگی گەڵای گیان دەرچونی گەردونە

سنوری ئەم خاکە گەردەلولی ئێسك وخوێنو تەنافی مەمكۆڵەو چاوە

خۆڵ وبەرد زمانی رۆشنبیریان هەیە

مرۆڤ لەبێ دەنگی دا گیان دەدات (....)

***

نیشتمانی من (....) رەمزی ئەشكەوتەكانی ژێر خاكە

پێڵوی هێمای شاردنەوەی عالەمە

لە گۆڕستانی دیدەیا نوقم دەبن

***

نیشتمانی من (....) پانۆرامای جوگرافیای خوێن

گیان و جەستە

لە تابوتی هەوری گۆشتا لێكدابڕان

دۆژە سارای پێكی چركە

رەنگی خنكاندنی خاك و سروشت و گەردون

هێمای لە بیر چونەوەی تەمەن و روخسارو ئەڤین

وێنەی هەویر ترشی برینی مێژوی زانستی

كۆشكی چەرخی گرانی سیواخ دەدات

ئەم نیشتمانە ئاوازی گریانی بــاوسڕینەوەی مێژوی بونی تیادا دیارە

***

نیشتمانی من (...) كلیلی دەروازەی گەردون

مۆسیقای قفڵ دانی دایە لۆژە !!

تۆوی درەختی پێستە سەر

هەوا شەمەندەفەری تابوت وهێشوی چاویەتی

ئاسمان گۆڕەشاری هەتایی کات ژمێر (....)

***

نیشتمانی من (....) دارستانی نەبون !

نیشتمانی خۆ کوشتنی دایەلۆژە..

ئەلبومی هەور وێنەی جەستەی ئاوێنەی خۆڵ

بە زنجیری زرێ پۆشی (بۆریس یەڵسن)

لە ئاسماندا لە چاپ دەدات

***

نیشتمانی من (....) خاکێکی بزر

چیای ئاوێنەی سوپای زیبەڕۆو مێرو،

تیشکی ئەو هێلکە ئەفسونیەی تیادا وێنا بوە

کە هێمای قڕکردنی جیهانیان هەڵگرتوە

جەنگی سفرو کۆتایی تیا گرێ دەدەن

تیشکی هێلکە گۆشتی (ئۆتۆ) و (تۆسکی) دەداتەوە

رۆحی (ئیرلەندا) و (نێجیریا) تەریب دەکات

بە تۆڕی ئەفسانەی زمانی خەفەی (فەلەستین)

دەبنە فۆتۆی کۆمپیوتەری (ئەمەریکا) (....)

***

نیشتمانی من (....) تۆری ماتماتیکی جیهان ،

ئاسمانی ئاوێنەی چاخەکانی بەر لەبونەو

هێمای وشك بونەوەی رۆح و جەستە دەخەنە ڕو

لەم خاکەدا رۆح دەبارێت !!

سیناریۆی فلیمی مێژو تۆمار دەبێت (...)

**

نیشتمانی من ..ئاوێنەبەندی چیای تیشکی هەڵپڕاوی ئەفسانەیە
ڕەنگی هەزار دەرمانەی عەتاری چیای ئەتۆمە
کرێوەی هێلکە وڵەی خوێنی (هێتلەرە)
ڕەنگ ودەنگ وزمان ئاگر دەدات
گوڵ وگەڵاو لاسك وێنەی عەرش وشمشێروکورسی تێدایە .

***

نیشتمانی من (....) چاڵە خەڵوزی کات ژمێر ...
هێمای لەبارچون و نەزۆکی سنوریەتی
مەرەکەبی (یەڵسن) و (کلنتۆن) قفڵی دەکات
خوێن چرانی کۆشکی هەور ڕەنگاڵەیەتی
هەور سەنتەری ئاپارتمانی دەسەڵاتە

***

نیشتمانی من (....) سروشتی خۆشەویستی ئیفلاتونی
پزوی ئۆپێرای سەمای چاخی بەرد
نیشتمانی کوژانەوەی بون ومێژو
ئاهەنگ سازی پۆستاڵ وشمشێر و باروت وداڵ
شاری سەمای کەللە پڕان
لەم خاکەدا وێنا بونی زمان و ڕۆح وجوگرافیا
تابوتی گەردەلول و گڕکان و بومەلەرزەیە
ئالاْی کۆشکی چاوگی سەرابی گرانی و
دۆزەخی ئازادی ودەسەڵاتە (...)

**

نیشتمانی من (....) زنجی ئەبەدیەت !!
زمانی خەففەی ئەشکەوت وکۆشکی قوللەی قاف

سەمای درەختی گۆشت بارانی پایزە

کەشە هەوری لانکە و دەسرازە و مەمەیە

خاکی لە خاچ دانی تابلۆی چاخی سفر

مۆسیقای تەون چنی رۆحی نامۆی بێ جەستەیە

***

نیشتمانی من (...) **ئاماری زمان**

کۆشکی باڵندەی بێ زمانیە

پوشپەڕی مەزرای مۆرەغە و چاو و پەنجە و ریخۆڵەیە

چیای ئاوێنەی تەلێکس بارانی چەرخی بیست ودوە

لە بارانی کۆبونەوەی داخراوی جیهانەوە

لە جەستەدا شەتڵ دەبێت

لەم خاکەدا هەمو بونێك ناسنامەی هەیە

تەنها کوشتار و ئەڤین ودەسەڵات غوربەتین

هەمو تاوانێك پەساپۆرت و شمشێری هەڵگرتوە

زامی بوکێنی وئەڤین وکوشتار بێ پەساپۆرتن (...)

***

نیشتمانی من (....)

جەنگەڵی تیشك

شێی جەنگی سەرتاسەری بەسەردا دێت

تیشکی چیای ئاوێنەی کات ژمێر

خولی سفری چەقی نیشتمانی منە

هەمو هێڵێکی جوگرافیا لە نەبونەوە دێتە (بون)

بۆسۆی درەخت و زمان وهێما

ئەستێرەی کشاوی ساتەوەختی

پانۆرامای تابوتی ئۆقیانوسی ریخۆڵەیە
سرودی کۆشکی نیشتمانی من
هێشوی رەزی گزنگ بارانی کەللە سەر ومۆرەغەیە (...)
***
نیشتمانی من (....) چیای ئاوێنەی تیشکی مۆڵکراو
شێی تابوتی گەلە گورگی بەرکرێوە
مۆسیقای گەلاو ئەشك و تابوت و بـــا
گۆڕ و لانکەی هابیل وقابیلی نوێیە
لەم نیشتمانەدا رەنگ دانەوەی رۆح زنجیرە
رەگەزی پەڕۆی بوکێنی دەگرێتە خۆ
ناسنامەی مرۆۋ لەدوای گەڕانەوەی مەرگ دێت
لە قفڵ و باروت ودڵ و زرییپۆشا نەخش دەبێت
***
نیشتمانی من (....) کات ژمێری ئێسك
فرۆی هەتاوی مۆڵی رۆژئاوا
جیهانی سێ سەدەی بێ کات ژمێر تۆمار دەکات
کفنی خۆڵاوی مێژوی مرۆڤی پۆشیوە
چرکە ئەزەلی زمان لەبێ زمانی دەخاتە گۆ
جەستە لە نەبون دەژیەتەوە!
سێبەر و تیشك وبیرەوەری
هەیکەلی نەوبوکەکانی نیل وفوراتە !
لە ئاوێنەی رەشە گۆشتا مۆمیا دەبن ،
چرکەی ساتە وەختی زمانی (هیمالایا)و
بومە لەرزەی تۆڕی (ئەمەریکا)یە

درەختی رۆژئاوا و رۆژهەڵات دارن دەکات !!
هەمو رەنگێکی ئەم خاکە سروشتی خوێنە
تەنها کۆشکی سەرکردەکان رەنگاڵەیە (...)
***
نیشتمانی من (....) چاڵە خەڵوزی ئەتۆم وخەردەل
زەوی خەزانی بوکە بارانەی
گەڵای بەربای ئەمەریکایە
لەم خاکەدا رەنگ لەباروتەوە دەردێت
رۆح لە لوتا تۆوچێن دەکرێت
چرکە ساتی مایکفۆو سەتەرلایت وراکاڵ
هەیکەلی هەناسەی ئەمەریکایە (...)
لەم وڵاتە کاروانی سەرەتاو کۆتایی مرۆڤ
فەرش رێژ دەکات ،
کلاوە بەڕو رەمزی دارستانێك سەرکردەیە
تەرزە بارانی گەڵا سێبەری کۆشك و کورسی
تونێلە ونەکانی ژێر زەوی دەڕوخێنێت (...)!!
***
نیشتمانی من (....) مەزرای حەشیشەو توتن
نیشتمانی فەنتازیای هەور کێشی چیای ئاوێنەیە ،
دایەلۆژی بەرمرۆڤ وزمانی گوتاری جەستەیە
قژە سەری ئاڵای سەروەری یاسایە
ئاماری مێژوی جوگرافیای سوتاوی گەردون (...)
***
نیشتمانی من (....)سەرابی ئەڤین

کات ژمێری ئێسك بارانی کازێوەیە ،
ئاوێنەی روانینی تۆوی کۆرپەی نیاندەرتاڵ !
لەخاکی بەیاری بۆسنەو هێرسك
هەور بخوات ...
راچەنینی رۆحی گەردەلولی ئەفەریقایە
بۆ پزیسکی مەمکی دایك
وێنەی ئاسمان بەئەشکەوتی چاوی بگرێت (...)

***

نیشتمانی من (....) لەم خاکەدا گێژەڵوکەی گۆشت هەڵدەکات
نسیی سەراب سروشت وبون دادەپۆشێت
ئازادی ونان و شیر هەوا حەرام بوە
کۆرپە گڕ پۆشی تفەنگی براکوژی دەمژێت (....)

***

نیشتمانی من (....) کارخانەی رۆح سو
خاکی تەلبەندو قفڵ ودڕکەزی
نیشتمانی ئەبەدیەت وغوربەتی روخساری بەردین
هەمو دەروازەیەکی خڕ داخراوە
تەنها دەرگای پەرۆی خۆکوشتن والآیە
لەم نیشتمانەدا نەشتەر دایەلۆژی روانینە
بە قولآیی سەرابی لێو
بۆ بەردی ئەلحەدو تۆڕی مەمك
تەونی چەقۆی خۆ کوشتن جەستەم دەگرێت
شوشە زێر نەخشەکانی نیشتمان تێك دەشکێن و
بومە لەرزەی چیای ئاوێنە وێنام دەکا

زریانی شوشەی فەرحانم بۆ دەبەستێت (...)

***

نیشتمانی من (....) گۆڕی ژیان ولانکەی مەرگ

ئەفسانەی حەوت چرای دانتی شەوارەیەتی

سەمای هۆمیرۆسی مێژوی تەمەن دەنوسێتەوە

کەفی تواوەی نەهەنگێك هەڵدەمژێت

کە ئەفسانەی کاول بونی جیهان لە چاوی نوسراوە

وەك ئەو هەڵماتە شوشانەی

ئاماژەی هەڵماقۆی ئەفسونی چارەنوس دەکەن

لەم نیشتمانەدا سروشت لە بۆنی مەرگەوە رواڵەت وەردەگرێت

چاوی چیچان و پورتوگال وئەفەریقا..هتد سروشتیەتی

کەشەی هەوری لێکدابڕاو

پزوی سنوری ئەمەریکا دەبەستێت

رەنگی ئەم خاکە فۆتۆ دەکات

هەمو دەنگێکی دارستان ئێسك بارانی هەڵماقۆیە

لە مۆسیقای جەنگی سفردا قوللەی قاف دەگرن (...)

**

نیشتمانی من (...) کفنی گەڵا

بۆشاییەکە میکرۆسکۆپ تەڵخ دەکات

دورگەیەکە مانگی دەست کرد دەترازێنێ

وێنەی برسێتی ئەستێرەیە بۆ رۆژ !

گەڵای نمەی درەختی هیتلەرە بۆ نەمرد !!

کرێوەی یەڵسن و کلینتۆن ..

زنجیری دەرگا نەخشەکانی مێژو کلۆم دەدات ؟

ئێستا كاسێتی تراژیدیای تۆڕی ئێسكە
تابوتی جەوهەر دۆدایف ی خستۆتە ناو (بــا)
لەم ساتەدا تەرمی ریخۆڵە و مەمك ومێشك
چوار كوچكەی ئاسمان ڕەنگ دەكەن (...)
***

نیشتمانی من (....) رۆحی شەوەی هەڵگرتوە ..
گۆڕ هەڵكەنی جەستە كۆنەكانی مێژو
گێژەڵوكەی سوتوی جەستە كەوتۆتە خۆڵ (....)
كەرنەڤاڵی لێكدانی مێژوە !!
بوكە بارانەی بۆسنە و نەیجریا وهەرسك و ئەفریقیایە (...)
نیشتمانی من مەرگە ساتی دارستان و تابوتی جیهانی پێیە !
درەخت و زەوی سەرما وەرزی تۆڕی رۆحە ..
نیشتمانی من هێڵی كۆتایی ،
موروی ئاوداری جیهانی پێیە (..)
***

نیشتمانی من (....)ئۆقیانوسی شیری ژاكاو
مانگی دەستكردی چیای ئاوێنە !
چركەی خەونی جەنگیزخان وكۆشكی نەمرود..
تیشكی بۆسۆی پێشانگای جیهانە بۆ هێتلەر
كاتژمێری لێكدانی مرۆڤ و گەردون !!
ساتی ئەفسانەی هۆمیرۆسی ئایندەیە بە ئێستاوە ..
گوڵە جۆی ئاسمان !
رەنگی شیری دەست و مەمكی كۆرپە
لەم نیشتمانەدا لە دایك بون ومەرگ تابوتە
تابوت ناسنامەی جیهانی پێیە (...)

www.dengekan.com

سلێمانی 1996/5/23

لەژمارە (84)ی گۆڤاری سورێن 1998 بڵاوبۆتەوە

www.dengekan.com

گەردونی رۆح

خۆر بەسەر جەستە کۆنینەکاندا هەڵهات (...)
نەشتەری گزنگ دڵۆپەی هەڵڕشت
چەرچەفی گیانی دێرینەی دڕی
لەبەر هەناسەی سەرابی تابوت
هێلکەوڵەی (خوێن) قڵیشی هێنا (..)
ڕەشەبا لەژێر باڵیا لوراندی !!
مژدەبەری سوتانی نەخشەکانی جیهانە
سێبەری هەور تێزابی تیشکی شەونمی سەرگیا
سوتوە مۆرەغەی تواوەی ناو ئاو
کەفی شوشەی رۆح (...)
سێبەری چرای دێر زەمانێکی ونی بێمێژو
درەختی تەمەن گەڵای هەڵفڕی
شنەی خۆر ئاوا تەلیسمی شەوگەرد
موروی (ئاوداری) کەوتە زرنگە
شەتڵی دێبەری گیانی کۆچەری
گۆپکەی زمانی قەزامی لۆکە
تابوتەکانی، ژێر دەریای مێشك (...)
پەلکە زێڕینەی مردن و ژین بو
پشتێنەی زەوی ژەنگی هەڵهێنا

لەژێر چەترەوە دڵۆپەی مەمکی مانگی کەوتە سەر
خۆڵە پەتانێی پەڕو باڵی خاك
دەریای شەرابی گۆشت وئێسقانە
سەرەتاو کۆتایی پێکی سروتی تەمەنی مژی
مۆمە پەپولەی خاکی بێ مرۆڤ
بو بە قەزوانی ئاسمان وزەوی
لاسکە وەریوی تابوتی باڕەش
لەبیری نوێژی فراژە گیانی قەوزە مەرگەوە
دەشەکێنەوە بەتکە خوێنی گەردونە پێکا
لەناو بانگەشەی کۆتایی وناهێڵێ بێ کۆتا
وێنەی تویکڵی نەخشی مێژو بڕ
تەمی قەوزەیی یەك دەریای نەخشاند
وێنای عالەم کە بە کوێری لە دایك بو (...)
***
لەسەر کۆتایی سێبەرەتاوی سروشتی خنکاو
ئەفسانەی مێشك
بەگڤەی ژەهری بایەکی خوێن گر بلاوەدەبنەوە
گولە جۆ زمانی زەوت کردنی خەرمانی ژینە
زوڕناکان فویان کرد بە هەناسەی فریشتەکانا
ئاودزی هەڵمی سەرابی پایز
شێ گری رۆحی گڕکانی سفر (...)
***
پایز شمشێرێکە بۆ دارنینی گۆپکەی مرۆڤایەتی (...)
هەڵمی پۆشراوی شارای ئەستێرە

نوخشانەی ملوێن زەردێنەی چاوە
هەور هەناسەی پێکی هەناوی هەڵماقۆی گەڵا (...)
ناوکی زەوی داری بنێشتی بەر کلۆ بەفرە
لە پزوی حەوت چیندا دەچۆڕێتەوە ..
سروشت تاقیگای دو دڵۆپەی شێت ،
ژیان بروسکەی هەزاران هەزار مەڵۆی شاراوە
رۆژ چرکە ئەشکی کوژاوەی ناو (بـا) !!
لەنێو ئاسمانی گەردونە قژا (...)
پاسارە کۆچی چاو شارکێ دەبڕێت
دەسرازەی بێشکەی منداڵی خۆرنەدیو...
برژانگە خوێنە !!
فریشتەکان رادەچڵەکێنن
لەوخەوە قولانەی مۆمیای گەلایە (..)
لەسەر درەختی خۆڵ باران
شەپۆلە وەستاوەکان بەجێ ناهێڵن (..)
***
جیهان جۆلانەی درەختی ژینە (...)
بوکە شوشەی داپۆشراوی چراو نەخشەی
گۆڕستان و کۆشکی هەورە
هەوا بە بەردەوامی گەردونی ماڵی
جیهان لە نێوان شێتی وشنە با ی کپەوە
مردنی داخراو و ژیانی ئەبەدی
لەتەختەی تابوتێکدا پەرش بۆتەوە
پێستیان دەڕوشێت

وەکو دەریایەك پشیلە درۆزەی ئاسمان بکەن

گەلای درەختی شەپۆل سروشتی پۆشی

فراژی سەرەتا ناوی مرۆڤایەتی

کاسە خوێنینەی ژیانی رەش کرد

هاواری تەمەن بۆ ئادەم و حەوا:

هەر کەسێکتان مرد لەم رەشبەڵەکەدا دەژیەتەوە.

***

مێزی ژیان روبەری هەزاران جەستەی رزیوە (...)

نیگای ئاوێنەی دەزو هەناسەی بێ ناسنامەی عومر

تەپکەی قۆزاخەی جیهانێکی پڕ ئاگرە

درەخت لەکۆشی باراندا دەتوێتەوە

ئەشکی زریان تروسکەی پایز دەفڕێنێت

شەپۆلی سوتاوی (با) قژی ئافرەتێکە

کەوتۆتە بێشکەی منالانی خۆی

بەسەر دەوەنی تاوانا لەدایك دەبێت

شیر گۆپکەی شەهوەتی خۆرە

جیهان نەخشی پەرەی گوڵ دەکات

پاشماوەی .. تابلۆیەکە بەخوێن نوسراوە (...)

***

لە باکورەوە بۆ باکور (...)

هەزاران تیشکی تەلێکس

شارستانیەتی گۆڕ روناك دەکەنەوە

ژیان ئەشکی نەمری دەڕێژێت

هەزاران دەنگ لە سێلاوگی سەگەوە

لەژێر زەمینی خەفەی زەریاو خۆڵ

فو بە روخساری گەردوندا دەکەن

دەست بەڕایەڵی خۆرەوە دەگرن

بۆ رزگار بونی ژیانی خواستراو و مۆمیای مردن

هاواری چەند رۆحێك جیهانی هێنایە لەرزە (....)

***

لە ژێر خۆرەوە خەرمانێك مرۆۋ (...)

بانگەشەی شەق بونی ئاسمانیان دەکرد"

ئاسمان زەوی هەڵدەکەند

زەوی گەردونی دەکێلا ...

گەردون (بون)ی روخاند (...)

***

لە سەر بورجی جیهانەوە (...)

ئاژێری چرکەی مردن کەوتە لێدان!!

باڵندەی گیان هەڵفڕین و لە چرکەیەکدا نیشتنەوە

رۆحەکان بەبێ نەخشە لەچیای ئاویان دەڕوانی

بۆ درەختی ژیانی ئەبەدی

وەکو ئاگری نێو کۆشکی دۆژە

بۆ ژێر چەتری گۆڕستانی هەمیشەیی

***

بڵێسەیەك لە خۆرئاوا (...)

گڕێکی سەوز لە خۆرهەڵات

ئادەم تاجی کەشتییەکی زێوین بو لەخۆرهەڵات

حەوا بنێشتە تاڵی بەسەردا پەرش دەکرد ..

مانگ لانكە بەستی ساوایی دەكردن

خۆر كفنی مردنی دەدورین

شنەی شەپۆلی دەریا

كەفی دوریانی هەڵدەكفاند

شەو و رۆژ تێكەڵاوی بێ رەنگی كران

وەك جل دەمامكی ئەو هێلكە شەیتانانەی دەكرێنە بەر

بۆ شاردنەوەی ئاوێنە زێڕ نەخشەكانی ژیان

هێلكەی تەمەن ئاوێتەی میزەڵانی دایك دەبو

دەخرایە ناو گۆڕی شوشە

چیا هەناسەی

سكی زەیستانی پڕ كرد

بڵێسەیەكی سور كەشتی ئادەمی لەرزاند

بۆ ژوانی كەشتی حەوا

دو كەشتی بەبێ جوڵە چركەی بەستنی مێژو بون

زەنگێك لە ژێر ئاڵاو نەكانیانەوە لێدەدرا

نەكۆتایی نەسەرەتا (...)

ن ەك ۆ ت أ ی ـی

(...)

لەگۆڤاری كاروان ژمارە 1999/139 **بلاوبۆتەوە**

كاتی خۆی ئەم شیعرەم بەعەرەبی نوسی لەگەڵ دیوانی (مرایا الوجود) بەهۆی شێتێتی خۆمەوە سوتاندم لەكاتێكدا كە زۆر كەسایەتی كوردو عەرەب ڕەزامەند بون لەوانە (د. صلاح قەصەب) نوسیبوی (خيالات خصبة يتجول في هاويات العاصفة) **وە برای ئازیزم اسماعیل حمە أمین زەحمەتی كێشا كردی بەكوردی دوایی خۆم جارێكی تر بەكوردی دامڕشتەوە.**

www.dengekan.com

www.dengekan.com

مەحشەری عیشق

ئای سپێدەی خوێن!!
سڵاوی سەربازی لە کۆچ (...)
لە سڕینەوەی زمان و کاروانی مرۆڤ
ئێستا ساتی تێك شکاندنی وێنەیە
داستانی پێچانەوەی (بون) و (مێژو)
گەردونی گومانی (هایدجەر) ی راخستوە (...)
زمانمان بەبای رۆح هەڵدەوەرێ و
چرای ژیانمان خامۆش دەبێت
ئازیزەکەم, ئەفسانەی ئەم مەحشەرە مێژوی نییە
تێزابی وێنەو روخسارە ..
هەوری ئەڤین درەختی ژەهر ئاو دەدا,
ئازیز وەرە, پۆشاکی گومان بپۆشە
لەکڵاو ڕۆژنەی ئەم سپێدە دۆزەخییە ڕزگارببە ..
(بون) بە وێنەی هەتایی تەمەن ئاڵۆسکاوە
لەچەرخی سفرا وێنەی ئەڤین دەگرینەوە (...)
***
ئای مەحشەری عەشق سوتان (...)
چی سڕێکە هەتاو لەخۆرئاوا هەڵدێت ؟!!
مێژو لە دوای (بون) خول دەخوات
چرکەی خاچ و هاتنەوەی رۆحی مەسیحە

یاساتی دارِمانی وێنەو روخساری ئەبەدییە (...)
لەدوای حەشرەوە دەنگی ئەزەلی دێتە گوێ
چرکەی قفڵ بونی مێژو روخسار و تیشك و ئێرەیە
فو بەئاوێنە زێڕ نەخشەکانی (بون)دا دەکەن (...)
***
ئای لەم شەبیخونی هەتاییە (...)
چی ساتێکە ئەگریجەی ئەڤین؟!
میم دەچێنن لەجەستە و ڕۆح و هەناوا
سەدای گریانێکی بێ پەساپۆرت
(بون)ی لەرزاند
خۆرهەڵات و باکور و خۆرئاواو باشور
بە ئەشکی یەکەم مردو شارایەوە
ئازیز بەدرەختی حەواوە ئاڵای عیشقە
منیش کۆتری روەکی ژەهر,
چەقۆی (شوکران)و گیای نەمری (بابە نۆئێل)
پەنجەکانمی ئاوساندوە
گومانی ئەم سپێدە بێ زەمەنە
پرسیاری سڕینەوەی (بون) و (روخسار) و (هەتاو)ە
چەقۆی ئیبراهیم بمکوژێت؟
یاخود تەوری (ستالین) و (فیرعەون) و (نەمرود) و (هیتلەر)
یا ئەڤینی ژەهری (سوقرات) بۆ فەلسەفە ؟ (...)
***
ئای لەم تۆفانی ئەڤینە (...)
دوڕیانی مەرگ نیشتمانی دڵدارییە

رۆحی ئازیز لەبەر شیری دو دەمدایە (...)
خۆرهەڵات تێزابی روخساریەتی
خۆرئاوا لانکەی مەرگاوی
***
چی زریانێکی ئەفسانەیی عیشقە ئەم عەدەمە؟ (...)
شەپۆلی خوێن تاریك خانەی روخسارمە
قەڵەمەکەم تینوی پیاڵە خوێنی عەشق و
شیری مەمەو ژەهر و خەردەل و کێماوە
تینوی قومە ئاوی رژاوی مێژویەکە
باوکە (ئادەم) لەسەر تەرمی (هابیل) رشتی (...)
***
ئای لەم کۆتایی مێژوە (...)؟!
ئازیز بەکۆچی خۆرئاواوە ئاوابو
قەڵەم ڕەنگی خۆکوشتنی هەڵگرتوە
وێنەی قوڵنگی عەشقی (فەرهاد) دەداتەوە
***
ئێستا گەردون وێنەی خەوێکی ئادەمە
بە ئاوێنەی (لاکان)ەوە سیواخ بوە
لە ئۆتۆمبێلەکەی (هۆسرڵ)دا جیهان دەبڕێ
لە زمانی (هایدجەر)دا نیشتەجێیە
ڕەنگی (دافنشی)و وێنەی عەشق و روخساری نور
جەستەی ئازیز پۆشتە دەکات
ئەگریجەی ئاوێنەی (نەبون) تێك دەشکێنێ
لە گۆڕی چاویا دەمنێژێت (...)

www.dengekan.com

***

لەم تاریکستانی نەبونە (....)
من و ئازیز تەختەسڕی تەمەنمان هەڵگرت
لەسەر دواچڵی زەمەنی (نۆئێل) دەنیشینەوە
***

ئێستا زەمەن بێ مێژوە (...)
گەردون بێ وێنەو روخسارە
جەستە بێ رۆح
زمان بێ وشەو دایەلۆژ,
وەرە ئازیز لە جوگرافیای نەبونەوە زمانی ئەڤین بکەینەوە ..
وەرە باچرای خۆشەویستی گەردون هەڵکەین
***

من کەسێکم مێژوی ملیار سەدەم پێیە...
لەسەر بورجی گەردونەوە هاوارێك دێت!!
دەنگی روخانی مێژوە یا ناڵەی عەشق !
سۆزی گریەی ساوایەکی هەڵگرتوە...
وێنەی نایترۆجین و فۆتۆنی سەرەتاوکۆتا..
ئێستا گەردون عەشق و خۆکوشتنی سپی .. سپی
پۆپەشمینی نەفەسێکی منی پێیە
چی ساتێکە ئەم گومانە ئەزەلییە (...) ؟
ئێستا گەردون رەنگی نێرگزێکی سپی ...
(سپی.. سپی)

1997/8/24 دهۆك – سلێمانی
لەگۆڤاری رامان ژمارە 17/ 1997 بڵاوبۆتەوە

www.dengekan.com

زمانی روح

ئەی رۆح نوێژی ئەڤین (...)
یاری پەلەقاژەی ساتی گیان چون
ڤیستیڤاڵی زەمەن کاتژمێری گەردون و بونە
جەستە میلی مێژو دەسوڕێنێت
ساتە وەختی رۆح رەشبەڵەکی ئاوێنەیە
لە نسێی ئەشکەوتەکانی دۆزەخەوە دیارن
وێنەی لە تاریک خانەی بوندا دەشۆرێت
تام و ڕەنگ و دەنگ و شێواز سپی کران
مەرگ و ژین و بون و مێژو مادە توانەوە
گەردون ناسنامەی ون بونی تۆی هەڵگرتوە
تیشکێ لەئاوێنەی نیگاتەوە دەردەکەوێت
گلێنەت تێزابی توانەوەی جەستەیە
وێنەی ئەو زەنگە ئەزەلیانەی کلیلی مێژوی ئەم ساتە وەختە
لەچرکەی تۆوی یەکەم مرۆڤەوە زرنگەی دێت
یاری بەسەمفۆنیای دواساتی رۆح بەخشین دەکات

وێنەی سێبەری ئەو گەڵا نهێنیانەی
دەریالوشی عەدەم قوتی دان
وێنەی زیبەڕۆی ئەو بۆمبا نایترۆنیانەی
لەجەنگەڵستانی رۆح دا خەفە کران
ئێستا چرکەساتی گەڵاڕێزانی رۆح بارانە
نوێژی ئەڤین دابەستە ئەی رۆح (...)
وەرە (...), چرکەی کەوتنەخوارەوەی گەردونە...
نوێژی مێژوی ئەم زەمەنە ئاوێتەیە دابەستە
ئەی رۆح (...) وەرە

***

ئەی رۆح (...) شێی بون .. ئاوێنەی نەبون (...)
وەرە پانۆرامای رەشبەڵەکی بونە
نوێژی ئەڤینی مێژو داخزان دابەستە
بە ئاوێتەبونی شەو و ڕۆژ و کات,
میحرابی فەرش رێژی خوێن راخراوە...
زەنگی چرۆی خۆڵی جەستەی سەرابی سەرەتا
هەمو رەنگێکیان ئاوێتەی رەنگت کرد
هەمو بونێك پێخەفی خوێناو قفڵی دا (...)
بویتە تێزابی کام تەمەنە ؟
چی مێژویەك لەجەستەیدا شەتڵی کردیت؟
میکرۆسکۆب و چاویلکەی زەڕەو کۆمپیوتەر
گەردیلەکانت نابیننەوە .
چی گەردەلولێك تەرمی شتیت؟!
کام حەشرگا زاری گەستیت؟
نوقمی رەشەبای چی زریانێکی عەدەم بویت!؟

چی بروسکەیەك لە ڕۆشناییم یاخی کردیت؟
چی ئاسمانێك ئێمەی لەیەکتر شاردەوە (...) ؟
ئێستا گەڵاڕێزانی تەمەنە,.
جەستەم بێ تۆ کاتژمێری سفری هەڵگرت
ئەی ڕۆح (...) ئەی بۆشایی گەردون
وەرە بانوێژی ئەم پێشهاتە مێژو سازە دابەستین

***

ئەی رۆح (...) ئاوێنەی نهێنی بون (...)
خۆراکی ساتەوەخت" چینی مێژوی بونە
چاپخانەو زەمەن و کامێراو بروسکەو سروشت
بەوێنەی تۆوە, بەجوگرافیای گەردونەوە وێنان
هەڵکەندراون لەسەر جەستەی بەخۆڵ بو
دڵی ئاو و هەوا و ئاسمان و خۆرەتاو و زەوی
یاری نیگای نادیاری شەوەزەنگی تەنهاییتە
ئاوێنەی دارستانی سەراب نەخشاندنی تۆیە
رەشەکوژی جەنگەڵی مرۆۋ رەمزتە
کوشتنی عەشق زاری تۆیە ...
ئەی تەزوی عەشق بەندی جەستەی مرۆۋ
ئێستا زەمەن زمانی نهێنی بەستراوە
بەرەنگی شەو و رۆژ و رۆح و جەستە تێکەڵ کرا
جیهان لە تاریك خانەی بوندا وێنە دەدات
ئەی رۆح (...)کوانێ هێزو روانین ونەست ؟
وەرە بانوێژی مێژوی ئەم ساتەوەختە دابەستین

***

ئەی رۆح (...)بەرماڵی مێژوی خوێن راخراوە (...)

www.dengekan.com

وەرە سەمای کەللەپژانی دارستانی هەورە !
نوێژی کەوتنە خوارەوەی بون دابەستە :
ساتێ مۆڵ بون وداخزان وکۆتاییە
مرۆڤ کلاوخودەی پۆلا نەخشیان پۆشیوە
لەکلاو رۆژنەی ون بونی مێژووەوە
ئالای مرۆڤایەتی هەڵدەکەن
کامێرای بون کلیلی زمانی بێ زمانییە
هەمو زمانێك لەشەختەدا هەڵدەکەنێت
رەمزی گەلاجاڕی داڕنینی بون دەردەخەن
کاتژمێری ئاماری کۆتایی روانین
بوخچەی گەلای نهێنی بێ زمانی دەکەنەوە
لەم ساتەدا هەمو زمانێك بێ شێوازە
بەگەلای خۆڵی جەستەی خاکەوە وێنایە
پریاسکەی نهێنی رۆح هەڵدەکەنێت
وەرە ..وەرە ئەی رۆح ساتی قەدەرە
بانوێژی مێژوی بێ ناونیشانی دابەستین
***

ئەی رۆح (...) زمانی نەزانراو(...)
بون لە گێژاوی زەریای نەبوندایە
زەمەن تێکەلاو کراوە
ئالات پەتی سێدارەی ساتەوەختە
ناسنامەت تەمەنی مەرگی مرۆڤایەتی هەڵ گرتوە
مەرگ پێوەندی رۆحە بۆ جەستە
سزا وێنەی نادیاری رۆح وبونە
بون لە جەستەیدا مێژوی خنکاند
تەمەن لە نهێنی رۆحدا توایەوە
شەپۆلی خوێن دەفتەری ژینی هەڵوەراند

www.dengekan.com

نهێنی جەستە نەخشەو جوگرافیای شتەوە
خۆڵی گۆڕستان زمانی ڕۆحی تیا خەفە بو
هەمو بونێك كای سەرملەی نەبونی زەمەنی سفرە (...)
***
ئەی ڕۆح (...) شوێنەوارت سڕایەوە
لەچی مەنزڵگەیەكدا ژوان بگرین؟
زەوی لە ئاوێنەی تۆدا سوتا
تێزابی نادیاریت هەمو بونی تواندەوە
ئاسمان وەك ناوت بێ ناونیشانە
گەردون ڕەمزی كەوتنە خوارەوەو داخزانتە
وەرە ئەی ڕۆح (...) وەرە (...) هەوێنی بون
نوێژی ئەم مێژوە دابەستە (...)
***
ئەی ڕۆح (...) ئەی ئاماری بون (...)
كلیلی مادەو ڕۆح لە كلاورۆژنەی ڕۆژو شەودایە
ڕەنگی كەوتنە خوارەوەی ڕۆح و جەستە دەداتەوە
سەمفۆنیای چركە زاری زەمەنی هەڵدڕی
ئیزرائیلی چاخ دەستی بە كوشتار سپییە
ئەندامەكانی ڤیستیڤاڵ ڕێیان هەڵگرت
تەنیا من و تۆ لەم زریانە لێك دابڕاین
دەستت بێنە ڕێبواری سەفەری نەهات
چرای ژین بە خوێنت دەگرێت
لەون بونی تۆوە مێژو سوتاو
لە كوژرانی زمانتەوە گەردون ون بو
وەرە ئەی چرای جەستە .. وەرە
هێزو چاو و نەستت (...)
وەرە ئەی ڕۆح یاری پانۆرامای جەنگەڵ

www.dengekan.com

بون و مێژو هێلکەیەکی تێك شکاوە
وەرە با نوێژی ئەم زەمەنە نادیارە داببەستین
وەرە ئەی رۆح .. ئەی رۆح (...)
لە میحرابی خوێندا نوێژی مێژوداببەستە (...)

لەگۆڤاری رامان ژمارە 1997/7 دا بڵاوبۆتەوە

www.dengekan.com

ڕۆحی مێژو

ئای .. هەرەسهێنانی عەشق سڵاو لە کۆچ
سڵاو لە شوێنەواری کوشتار گەیەکی بەر لە (بون)
چی گەردونێکی لەدوای (نەبون)ەوە جێهێشتوە؟!
ئەفسانەی (بون) دۆژەی خۆرهەڵات ورۆژئاوایە
گێژەڵوکەی ڕۆحی مێژوی هەڵگرتوە
ئێستا سڵاوی سەربازی چەرچەفی بۆشایی پۆشیوە
مەرگ ولەدایك بونەوەی داخست
ئەم چرکەیە کەوتنە خوارەوەی ئەستێرەو کۆمەڵەی ڕۆژ
بەڕو پۆی بۆشاییەوە گڵۆپی شەوارە هەڵدەکەن
گەڵاڕێزانی چرکە ئەبەدییەکانی زریانی ڕۆح
مەمکی سروشتی وشك کرد
چی ساتێکە گەردون بەخوێنی مەمەیەکی پڕاو تینو بوە
تابلۆی کۆتایی (زەمەن) و (بون)ی نەخشاندوە
***
ئای دارستانی ئەفسونی روخسارو مێژو
سڵاو لەو جەستە مۆمیایانەی لە دوای (نەبون) دەژێنەوە

ئەفسانەی رۆح بە نەخشەی گەردونێك وێنابوە
تیشکی ئاوێنە فەلسەفیەکان دەردەخات ..
ئەم چرکەیە کەوتنە خوارەوەی وێنەیە لە (وێنە) دا
هەور کەپری وشك بونەوەی گرانی زەوییە
جیهان بە ژەهری فەلسەفە ئاو دەدات ..
چی ساتێکە سروشت کفنێکی دڕیوە ...؟
بەفرو تەرزە گرانی ئەم چەرخەسپی ناکات
زەمەن پزوی دالّەکەرخۆرەیەکە لە ڕۆژئاوا
زامی رۆحە هەتاییەکان لە زریانی زانستیدا ناکوژێنەوە
سروشت ئێستا لە تابوتێکا کۆچی کرد
پلیکانەی (بون)ی رماند
گەردون هێلکەیەکی فلیقاوەی بێ مێژوە
رەنگی پیاڵە خوێنێکی دوای بای نەفخە
مێژو تینوی دلۆپە خوێنی جەستەیەکی رزیوە
مەمکێکی سێوی ئادەمە
ئەوی تریش نایترۆجینی کۆتاییە
ئەم چرکەیە ..ئەم چرکەیە (...)

***

ئای سپێدەی رۆحە هەتاییەکانی تونێلی خاك
سلاوی خوێن و بۆمبا نهێنییەکانی (بون)
ئێستا دەستی سلاوی سەربازی کشا
خوێن ناسنامەو روخسارو عەشقی سڕییەوە
جوگرافیای رۆح بەلافاوی (نەبون)ەوە نوقم کرا
ئێستا نیگا بەدۆژەی تاریك خانە وشك کرا

www.dengekan.com

سەدەی کەتنە خوارەوەی جەستەیە لەروخساردا
(بون) و (وێنە) لەمێژوا هەرەسیان هێنا
ئەمڕۆ هەتاو بەسەر جەستەیەکدا هەڵهات
لانکەو گۆڕی بەر لە (بون) و دوای (نەبون)ی سازاندوە
ئێستا مانگ خەرمانەی چاوێکی سیحراوییە
جیهان لە هێلکەی خوێندا نەخش دەکات
گەردون پەتی سێدارەی مەلێکی هەتاییە
کە مێژوی بە مێژو خنکاند!!

***

ئای سپێدە نهێنییەکانی (بون) سلاو..
سلاو لە تەمەنی سەر بڕینی عەشق
لەو زەمەنە داخراوەی بۆشایی رەنگ دەکات
ئێستا دالێك رەنگی مەرگی شێوەی هەڵهێناوە
(جوگرافیای) (بون) لە (نەبون)ی ئافراندوە
(بون) و (نەبون) لە زەریای خوێندا نوقم بون
ئای سپێدە هەتاییەکان!!
تەوری زەمەن گلۆپی شەوارەی ساتەوەختە
عەشق پیاڵە ژەهری سوقرات وفەلسەفەو (بون)ە
دەڕژێتە مەمکی درەختی دایکەوە
مێژو بەفری سڕینەوەی بۆشاییە لە (نەبون)دا
ئەم چرکەیەی مێژو بەمێژو سەردەبڕێت.
گەردون لە هەناسەی چۆلەکەیەکدا خەفەبوە
ئەم چرکەیە ساتی کەوتنە خوارەوەو دارمانە
چرکەساتی تەقینەوەی روخساری هەتایی مێژوە

زەمەن تینوی پیاڵە ژەهری فەلسەفەیە

ئەم چرکەیە ..ئەم چرکەیە..

پیاڵە ژەهری فەلسەفەیە ..ئەم چرکەیە...

لەگۆڤاری کاروان 134/ 1999بڵاوبۆتەوە

www.dengekan.com

مێژوی سفر

کات ژمێر سفر... مێژو سفر (...)
خەنجەری خوێن ئاسمان و زەوی هەڵدڕی!
خۆر کۆچی کرد!!
ڕۆح لەسەر جەستە هەڵفڕی!
هەورو هەوا پەتی سێدارەیان هەڵدا!
مێژوی جیهان قفڵ درا
قژە سەری هەڵەبشیما گەردونی گرت (...) !!
***
کات ژمێر سفر ومێژو سفر (...) !!
گەڵا ڕێزانی تراژیدیای ڕۆح!
بەتاوە تەرزەی جەستە بارانا دەچێتە ئاسمان!!
سەرەتاو کۆتای مێژو بون بەیەك
قوربانی نەبو بۆ هەڵەبجەکەم (...)!
***
کات ژمێر سفر ... مێژو سفر (...)
شەش ساڵ ڕۆژە ...
هەڵەبجەکەم..
هەناسەی. شیمیابارانت خۆر دەدوێنیٚ!
دادگەرەکان لەگەڵ تۆدا خرانە چاڵ!!

ئاڵای مافی مرۆڤ سوتا!

جیهان کەڕو نابینایە

ئایا سروشت لە تاوانی تۆ دەپرسێ؟ (...)

***

کات ژمێر سفر ..مێژو سفر (...)

لەم ساتەدا گۆڕستانێکی ئەبەدی

کەرنەڤاڵی کەللە سەرو پەنجەو ڕۆحە!!

گڕوگاڵی مەمکەخۆرانی سەرگزنگ

بەمۆسیقای مەرگەساتی هەتایییەوە

ژینی هەژاند!!

چەقی نیوەی مێژوی ئێمە

ئاڵای لێرەدا هەڵکرا! (...)

***

کات ژمێر سفر .. مێژو سفر (...)

ئەم سەدەیە وەکو مریەم

وەکو مەسیح لە ئینجیلدا تۆمار نەکرایت؟!

شەش ساڵڕۆژە

تابلۆی دۆزەخت دەخرێتە ڕو

پەیام نێران کەوتنە پرسیار ؟

چەند جار جیهان گێژەنگی دا

فلیمەکەی هەڵەبشیما مێژوی پۆشی (...)!!

****

لە گۆڤاری پەیامی راستی ژمارە 1996/41دا بلاْوبۆتەوە

www.dengekan.com

له رۆژنامەی 1996/3/16 ی سەرنوسەر سەلام مستەفا جارێکی تر بلاوبۆتەوە

نەفخی سور

کۆتایی بون (...)
(**ئێستا ئاسمان وەك سەرەتا سپی** (1) (...)
(**بون**) **و** (**مێژو**) (...) **قفلٌ درا**!!
کاتژمێری رۆح تێزابی هەڵەبشیما
میلی مێژوی خستە چرکە (..)

***

کۆتایی بون (...)
خۆرئاوا تەمی سپی (...)
تەنی مادی (**بون**) **و** (**گەردون**) **توایەوە**...
دوکەڵێکی سپی سپی بۆتە پۆشاك
زەمەن مێژوی مۆمیابونە
(**مێژو**) **گەردەلولی** (**سروشت**) **و** (**بون**) (...)
(**رۆح**) **و**(**جەستە**) **لە تێزابی بونا جوت بون**(...)
(**ئێستا ئاسمان وەك سەرەتا سپی سپی**)
رۆح تۆو چەنی شیمیاباران
خاك هەڵم و گڕ(...)

کۆمەڵەی ڕۆژ دوکەڵی سور..

بۆشایی بو بە هەوری رۆح

سەمای شیلاوگی هێرۆشیما و هەڵەبشیما

بون بەڕەنگی مێژوی (گەردون)(...)

***

کۆتایی بون(...)

گەردون تێزابی جوگرافیا

بای نەفخی سور (بون) و (مێژوی) کفن (بـــا) کرد..

(ئێستا ئاسمان سپی سپی وەك سەرەتا)

ئاو و هەواو خۆڵ و مێژو سپی سپی (...)

تەنیا شانۆی هەڵەبشیما و هێرۆشیما(...)

گڕوبۆسۆ و دوکەڵی سور (...)

***

کۆتایی بون (...)

(ئێستا ئاسمان سپی سپی وەك سەرەتا)

تەنی ماددی تێزاب رۆحی (بون) و (جەستە)

ڕۆح بە جەستەو جەستە بەرۆح گەیشتەوە

زەوی خۆی بە ئاسمان بەخشی

ملیار ملیار رۆح و جەستە زاریان پژا (...)

شارا رۆحی هەڵەبشیما وهێرۆشیما بێناسنامە و جەستە فڕین

رۆح بێ زمان

جەستە بێ بون (...)

رۆح لە جەستە و جەستە لە رۆح تەریو ببو(...)

***

کۆتایی بون(...)

www.dengekan.com

(ئێستا ئاسمان وەك سەرەتا سپی سپی)
کاتژمێر وکات وشوێن ساڵنامەکان
سپی سپی (...)
چی ساتێکی ئاوێتەیە؟
قەڵەم لە کاغەز یاخیەیە
عەشق لە دڵ
هەور لە هەڵم
هەڵم لە ئاو(...)
شارای رۆحی هەڵەبشیما و هێرۆشیما
لە خەردەل وجەستەو بونیان (...)
چی ساتێکە ؟(...)
تەرازوی ژین وێنەی شیمیا
هەڵەبشیما وهێرۆشیما وێنەو زەمەنی بۆشایی (...)
ئالاّو رۆح و خوێنی گەردون(...)

***

کۆتایی بون (...)
(ئێستا ئاسمان وەك سەرەتا سپی سپی)
کێو و چیا کای کوتراوە (2)
بون با ڕێزەی شارە مێروی تەونی مێژو
گەردون هەڵماتە شوشەی بەفر (....)
هەڵەبشیما و هێرۆشیما جەستە هەڵم (...)
رۆح شالاّوی گڕو بۆسۆ و دوکەڵی سور (...)
... ڕۆژی حەشرە ... بای نەفخی سور ...
جەستە لە ڕۆحدا بزربو

www.dengekan.com

(**ئێستا ئاسمان وەك سەرەتا سپی سپی**)
سپی سپی وەك سەرەتا (...)

---

(1)**ئاماژەیە بە ئایەتی** (يوم نطوي السماء كطي السجل للكتب كما بدأنا أول خلـــق نعيـــد) (أية 103 سورة الأنبياء)
(2)**ئاماژەیـە بـە ئایـەتی** (وتكـون الجبـال كـالعهن المنفوش) (سـورة القارعـة) **لەرۆژنامەی یەکگرتو** 1997/3/16 **ژماری** 129 **بڵاوبۆتەوە**
(3) **رەخنــەگر** (**نــەوزاد عەبـدول**) **خوێندنەوەیـەکی قـوڵی لەسـەر ئـەم شـیعرە کـردوە** (**خوێندنەوەیـەك بـۆ نـەفخی سـور**) **لەرۆژنامـەی برایـەتی ژمـارە** 20178/ 1999 **بڵاوبۆتەوە**.

www.dengekan.com

زەڕەبینی تەرمی زیندو

ئای بۆ کەپولەی پڕ لەهەناسەی ئاواتێکی وێڵ (..)
چاوگی سەراب خەوی مەحشەری دەرونی تەقاند
پێلو پریشکی شەونمی کفنی لالەی بەیانی
چرۆی بێ سوتو کەوتۆتە بەر (با)
پەپولەی عاشق کەشکۆلی شیعری شاعیرێکی وێڵ
لەعەشقی بەردە باڕێزی تەمی مردنا نوقمە (...)
ئەمشەو ئاپورەی هەناسەی خنکاو
چرکەی ون بونی سەهۆڵ بەندانی هەزاران تەرم
دیدە چرکەی شارێکی مەحشەری بایە
دەریای ئەزەلی تەمەنی دوایی چاوگەی خوێن چون
تەنها شارێکی نەخشەی جیهانی گەمارۆ داوە
لەپێلوی مەستی دو چاوا نوستو
ئەمشەو پەیکەرێك جەستەی گەردونی بونی پۆشیوە
فرمێسکی خوێناو دەڕژێتە بای سور
ئەو زرنگانەی لەگوێیەوە دێت
ئەستێرە خوێن سوی پەرچەمی کوردە
چیای روانینی سەمفۆنیای چرکەی کورە هەنگێکە (. . .)

زمانی جەستەی هەڵەبجە شیمای هەوری دەست کردن

***

ئەمشەو ئەستێرە گەلا ڕێزانی خەزانی خۆرە (.. .)

تابلۆیەك هەوری مردنو تەمی سیمای ون بونە

فرمێسكی وێنە سێو ژەهر خوێنی جگەری هەواو ..

نەفەسی خەفەی شارێكی زیندو

روپۆ و كەناری دەست و كەللەسەر

برژانگی وەریو زەوی دەكێڵێت

لەسێوی حەواو ئادەمی چەرخا

نیگای هۆمیرۆس تەلەسكۆبی سەر تەرمی زیندوە (..)

بەپەڵەی دایكو باوكی سەرەتا زمانی كێوە

وشەو زمانو گڕوگاڵی خوێن بەقەدیا لچكا..

ئەمشەو بارانی جەستەی تواوەی دەوەن شیعرێكە

گڵمتەی خاكی سور باو دەشۆرێت

لێزمەی زمانی ئاڤێستای چەرخە

زرنگەی زیندو بۆ نەوەی گیانی كۆتایی حەشرە

ئاو تاڤگە كەفی دەچڕایە سەر درەختی گزنگ

تكە دەڕژایە سەر زامە خوێنی ناوكی زەوی

ئەمشەو زرنگەی ئەو زەنگانەیە كە تەز بەندی پەیكەری جەستەن

زەوی چاوی رشت بەتكەی تەرمی زیندوی دوا چەرخ

ژیان لەهێڵی سفرا پیانۆی ژەند

ئەو بروسكانەی لە تەلەفۆنی سكی هەورەوە

بانگەشەی مەرگو ژیانیان هەڵدا

بون بە كلپەو گڕ لە ناو خەرمانەی دێبەری گیاندا (..)

***

ئەمشەو گوڵ و سۆز گڕوگاڵی دەریای رۆحی خەفە بوە

شارای گیانی کۆچەری لە دوایەوە هەڵفڕین

باڵە فڕەی ئەفسانەیی کەوتە شەپۆل

ئێستا گەردون وێڵی چەقۆی خۆکوشتنی شاعیرێکە

سۆمای گیانی فریشتەی خوێنیش کەوتۆتە سەر رێ

پەلکە زێڕینەی سەربازی شاراوەی خۆڵ

بو بەمەشخەڵی خۆکوشتن

هەزاران دەست لەڕوبەری نەشتەردایە

هەتا مۆمێکی نوێ لەمێژودا هەڵ بگیرسێت (. . .)

***

ئەمشەو هەناسەی خواو گریەو زەنگی ساوا تێکەڵ بوە (...)

تابوتی دەریای سپی کەوتە سەر شالاوی خۆڕسکا!

ئەمشەو من تەنها خۆ کوژی ئەم گەرداوەم

ئەستێرەی ئاسمانی دڵداری لەزرگرتی

خوێنم کەفی خۆکوشتنی سوتا

شاعیرێکی ئافراندەوە (...)

خڕۆکەی خوێنی بورکانی هەتایی هەورە

زەنگی کۆتایی وشەو زمان

بەسەر تەلی دار تابوتو زڕە خەوی درەختی خاك

زەنگۆڵەی بای دڵی ئاوە

شارای گۆڕستان دڵی نیشتمانی کەوتە خورپە

نامەی بەخۆڵ بونو لەدایك بون

گەیشتە سەر ملەی کفنی جیهان

www.dengekan.com

شەو و رۆژ کفنیان دڕا
تەرمی درەختی هەورو با بون بەدەریا
ئاپورەی شێی پەردەی ئاسمانی چاوی ژینە
شێوەکاری تابلۆی ڤان کوخ و ئەنجیلۆی تیا سفر بو
مێشکی سروشت پژاوەتە ناو کۆشی با
فۆتۆی دەست و پەنجەی شارێکی ون لەجەستەدا دەگرێتەوە
کۆرپەی چرۆی ژەهر گرتو لە کەشەیدا دادەچۆڕێت (. . .)
***
ئەمشەو وڵات زیندە بەچاڵی دڵدارێکی هاوچرکەیە
چاو دەبڕێتە ئەو کاروانەی لەئاسماندا گوڵ تۆو دەکات
زەنگی لەدایك بونی دەریای خوێنینی هەژارێکە
نیشتمانەکەی خۆی کوشتی لەباوەشیا پێچایەوە (..)
***
ئەمشەو وڵات رەشبەڵەکی ئەفسانەیی مەرگ و ژینە
کاروانێك بەدوای گۆڕستانەوە رێگە دەبڕن
دەریاش شارای ئەشکی ساوا
گەردونی نهێنی رۆح بەندەنێکە
لە گڕکانی خۆشەویستی گزنگ دەدا بەسەر پەرچەمی خوێناوا
***
ئەمشەو دەریاچەی ژین گڕیان گرت و (...)
خوێنی زەوی بو بەگڕی وشەو زمان
شاعیر مردو کەوتە داوی ئەفسونەوە
وشەکانی شەرەفنامە بون بەشەستەی رۆحی تازە
ئەمشەو شاعیر چوە پەساپۆرتی دڵی نیشتمان و
شەرەفنامە لەفەزای مەرگا پەخش دەکات

کاراکتەری شەرەفنامە لەگەڵ پەلکە زێڕینەی بەیاندا
لەدو جیهاندا ڕێ دەبڕن
ئەمشەو هەوری شەرەفنامە
توڕەیی خوا دەبارێنێ بەسەر کورسی دەسەڵاتا!!

***

ئەمشەو ئاسمانی دڵداری دا دەڕوخێت (...)
بروسکەی خوێن دەگرێتە جەستەی هۆمیرۆس
فریشتەی دڵداری هەتایی دەجریوێنێت
دڵی گۆڕستانی خاکە
خاك گۆڕێکی هەتاییە
ئاسمان تەرمو تەختەو تابوتو گۆڕهەڵکەن
خاك تەرمی مردنی مێشهەنگ
سۆمای گڕوگاڵی ساوا
زمانی دڵی دڵدارانی دورەڕێیە

***

ئەمشەو ئاسمان هێڵنج دەدات
زەوی لەچارۆکەی خۆشەویستی هەتاییدا گرێ درا
پرچی دارستانی شاردنەوەی زمانی سۆزی دڵدارە
کوردستان زمانی عەشقە شێتەی دایەیەکە
زمانی دڵی عاشقی بێ زمانی دەریای عەشقە
دایە یەکە رۆڵەکانی سۆمای خوێنیان کەوتۆتە کەف
گرێی ئۆدیبیان پچڕاوە
درەختی سەوز ئەشکی لەدایك بون دەڕژێت
تەنیا خۆشەویستی پێلوی شوشەی گریەکانە

فرمێسك دەڕژێتە گەردونی دایەو منداڵ
بۆتە شەوە گەڵای ژینی دەوەرێنێ
لە دادگای ئەهریمەندا خۆی راوەشاند:
با لەباوەشما زیندوبن چەقۆی ژیان نەیان کوژێت (...)

***

ئەمشەو هەوا کەوتە بەر دادگای عەشقی کێوی (....)
پرچی ڕنی!
ئاسمان سێدارەی بۆ هەڵدا
ئەستێرەیەك باڵای سورکرد
ئەویش چوە سەر هێڵی نەفخی سور
چاوی هەڵکەند!!
قەت نامەوێت جارێکیتر قژی هەڵەبجە دابێنم (...)

***

ئەمشەو چاوی گەردون فەزای پۆشی
جەستەی بەبای زریانی خۆر شیتەڵ کرا
لە خۆی پرسی؟!
بو بەهەیکەلی مۆمیای تەمەن (...)
پێلوی داهێڵرایە سەر خاك
گۆڕی شوشەی هەوری زەوی ئەسیری کرد (. . .)

***

ئەمشەو جیهان لە گیانەڵای مەرگو لەدایك بوندایە (. . .)
کاروانی سیبریای رۆح کەوتە سەر رێ
فریشتەی جەنگەڵی مەرگ.. زەنگیان لێدا
فلیمێك بو بەرەوتی خۆرهەڵاتی نوێ

نێرو مێ بەدەسرازە چاویان هەڵهات

پەردەی ئەفسون بەبای کابوس چاوی رشتن

لەم نیشتمانە وێڵەوە

لەدۆزەخی پڕ بورکانی ئەوێنەوە

کچ و کوڕ خەر تەنەکران!!

گرێی ئۆدیب لەخوێنیاندا کوژایەوە

منداڵانی پەساپۆرتی مردنی شەو

لەگەڵ چرکەی ترازانی خاك و دایەو بادا

لەتۆڕی کابوس رەنگ دەکرێن

لەم خاکەدا تیۆر زانی فرۆیدو جاك لاکان و لیڤ شتراوس

ماسی بیابانی بێ دڵدارین

کودەتای زمانی جەستەی دەریای کابوس

شۆڕشێکە بۆ کوشتنی خوێنی لافاوی ئازادی (. . .)

**

ئێستا جەستە سەهۆڵ بەندانی تابوتی نیوەشەوە (. . .)

بێ زمانە

بۆتە مورووی ئاوداری دارستان

زمان تەنیا زمانێکە

پێستی فۆتۆ لەجەستەدا دادەماڵێت (. . .)!!

***

ئەمشەو سامال لەسەر خونچە شەوق دەڕژێت (. . .)

نەشتەر لەسکی گەڵای وەریو دەدات!

شۆخێك لەسەر لوتکەی وڵاتێکا کەوتە قسە:

چاوی لەتاڤگەی شەهوەت و زام و ئۆدیب نوقاند

لەکاروانی نێر و مێدا هەردو گلێنەی دەرهانی
لەدوا پەلەقاژەی مەرگا بریسکەیدا
من نازانم نێرم یان مێ؟!
لەبەندیخانەی کابوسدا وشك كرام (. . .)
***
ئەمشەو گەلاَرێزانی جەستەیەو جۆزەردانە (. . .)
گیان لەژێر خاکا چرۆ دەکات!
مارشی ئاهەنگی هەزاران گۆڕستانی ژێر لوتکەیە
هەژار (1) لەسەر تەنافی ئەڵقە رێزی مردندایە!
چرکەیەکە لەرابردو مردنێکی داهاتودا
هۆمیرۆسی ئەم نیشتمانەیە
ئۆرکسترای گیان دەرچونی هەڵەبجەیە!
چاویلکەی شێی لەچاودایە شەرەفنامەی چاخی ئێستا لەچاپ دەدات
ئەم چرکەیە بەفرماڵی دیدەی سەرەتاو کۆتایی گەردونە
فلیمێکە وێنەی زەوی دەشواتەوە
لەم ساتەدا هەور دەگرێت
ژانەکانی منو شەباب (2) دەخواتەوە
منو شەباب لەم شارەدا زەرەنەقوتەین
لەبەر تەرزەی مێشکا نوستوین
چرکەیەکە چاومان بۆتە چۆڕاوگەی مێشك
هەژار ئێستا وێنەی منو شەبابو هەڵەبجەو نیشتمان!
کوردستان وێنەی مەرگی هەمومانە
لەچاوی هەژاردا وێڵین
گیان دەدەینو دەژێینەوە

مۆسیقای خوێن ئەم زەوییە دەهەژێنێت

***

ئەمشەو ساتی داڕمانی چیای ئاوە!

ئاسمان لەگەردونی تواوەدا دادەڕوخێت

جەستە کانیاوی وشەو زمان

لافاوی نوێ فەزای وڵات دادەپۆشێت

لەم ساتەدا شەرەفنامە لەچاپ درا

منو شەبابو هەڵە بشیماو جیهان

ئاوازی تاتە شۆری مۆسیقای خوێنی گەردونین

زەنگەکانی ئەم رۆژگارە کەوتنە شاڵاو

تەنها تابوتێکی زیندو بەرهات

لەگەڵ رۆحی خەفە لەدایک بو

دوا سرودی کودەتای خۆر دەڵێتەوە.

1992/6/22 سلێمانی

1-هەژار: هەژار موکریانی شاعیرو وەرگێڕو نوسەری بەناوبانگ.

2-شەباب: شێتێکە لەشاری سلێمانی

www.dengekan.com

خوێن دامان

چرکەیەکە زەوی خوێن دامانی کەشەی هەورە
هێشوی ئەستێرەی گۆڕستان!
فۆتۆی وەرینی رۆحی چاخ
گلێنەی چاو لە تابوتی خۆرا ڕزی!
زەریای گەلا ریزانی مێژوی خوێن
گەردەلولی مەکی ئەستێرەی داکشاو
ئەشك ریژی چیای سەربازی نەورۆزە
گولە جۆ ئاسمانی دار تابوتە!!
ئەستێرەی ژێر پۆستالی با ئاوێنە نەخش
شاری مەرگ لە جەنگەڵی چاوا دەڕوێت !
مێژو ئەفسانەی رۆحی کشاوی نیشتمانە
وشکە خوێنی تەناف و تابوت و شمشێر
مردو زیندو مۆسیقای رۆحی گەر دەلول!
پەردەی نیشتمان رەشپۆشە
بروسکەوی رۆح گڕی کانیاوی خۆرە تاو
کەشتی ئاسمانی خوێن دامان
دۆژە سارای هەزارەها رۆحی خەفە
مێژوی تابلۆی یەك نەورۆزە!!

www.dengekan.com

1993 نەورۆز

تەزوی ترازاوی مەرگ

شەوچڕ تەمەنی رۆژگارە..
هەناسە ئەشکی یاقوتی پایز
کۆچی شارای گیانو جەستە
لە دۆژەی فرمێسکا خەفە کرا
رێزە هەناسەی باڕێزە
پەڵەی بوکێنی ژیان دەشوات
تەمەنی کەفی دەریایەکە"
لە هەناسەی رەشەبایا نوقم بوە!
دۆزەخی چاو گەردەلولە
بەستەڵۆکی رۆح دەپێچێت!
ئاهی یاقوت گەرو سوە
لە منداڵدانی مردنا چرۆ دەکات!
ئازیزەکەم تێر تێڕ بنو..
لە جیهانی دڵا وێڵ بویت
بۆیە مایتو منیش خۆم کوشت (...)

***

ئەمشەو چرکەو زەمەن سفرن
لەم ساتەدا هەتاو هەڵهات
تکە خوێنی سیامەرگ
ئاوێنەی نەشتەری دڵمە
لەم ساتەدا خۆری رۆحم سەر بڕاوە

دەریای خوێناو لە کەفدایە
شێوە تیشکی گەرمەسێر دێت
زرنگەی زەنگی سکی بایە
خۆر منداڵدانی شەوە زەنگە
من عاشقم (..) جەستەم تەرمی شەو و ڕۆژە
خاك چار چێوی سپێدەیە
نیشتمانم کەللە سەری گۆڕێکی بێ ئاسەوارە
هەوا پەردەی نیوە شەوانی گوناهو
سك دڕاوانی بەر ئاگرو چەقۆ و قەممە و بر وسکەیە
گوڵ کفن چڕی هەتاو و مەرگ
من و مردن گۆشت و خوێنین
ئێستا تەرزە بارانی ئاورینگە
شەونم نەمامی خوێن هەڵکێش
گەردون سەرابی گیان چونە
من و مردن هەورو باران
گیانمان لە نیشتمان وێڵە!
تەزوی ئۆقیانوسێکی سەر بڕاو
من و مردن زەنگی رۆحی تاقە گۆڕێکی هەتایین!
تەزوی گیانی پەلکە زێڕینەی هەتاوێك
لە کلاٌفەی عەشقی کۆتایا خەفەیە
عەشق وێڵی گەردونێکی تواوەیە
من و مردن
زرنگەی ئەو فرمێسکانەین
دەریای ئەوێنیان گرکانە!
گیانمان پەپولەی هەوری بایە !
سەفەر دەکەین بۆ ناو گۆڕی دەریای عەشق!!
دو جەستەی وشکی تواوە گیانمان عەشقە!
لە پەنجەرەی عەشق یاخین

عەشق گڕی خوێن چونی ڕۆح!
من و عەشق و مەرگ دابڕاوین (...)
عەشق پارچەی ترازاوی بۆشاییە
ئەستێرەیە بەسەر من و مەرگا هەڵدێت (...)

www.dengekan.com

بورکانة خةفةکانى رؤح

ئەمشەو پایز بوکی هەرچوار وەرزی ساڵە

تروسکەی شاری تەنیایی دێجورێکە"

قامچی دەدات

لە بورکانی ئەڵقە ڕێزی رۆحی خەفە!!

خۆر تابوتی فریشتەیەکی دزێوە

بەندیخانەی ماڵ بە ماڵی شار دەگەڕێ

تەختەی بێشکە بۆ ئاگری زەماوەند کۆ دەکاتەوە!!

ئەمشەو شار بێ پاسەوانە

گوێ قولاخی زەنگی سکی دایکەکانە!

گریان لە گەروی دارەوە دێتە دەرێ

هەوا بەدەم گڕو گاڵی منداڵەوە یاری دەکات!!

مانگ کۆتەڵی دزێوی تاریکە،

توخبەی زێوینی کەوتۆتە بەر ڕەشەبا

خۆر سێبەری نسێی خەوی منداڵێکە

پەردەی هەمو ئاسمانەکان بەسەریەوە دادڕاوە!

بەسەر تەرمی گوڵێکەوە ئەشك دەڕژێ (...)

***

ئەمشەو خەزان هەناسەی شمشاڵی شوانە(...)

دەرگای بورکانی خەفەی رۆح دەکاتەوە!

شەستە باران نمەی تواوەی گۆڕێکە

www.dengekan.com

بەفری تەمەن دەشواتەوە
کەناری عەشق کەوتۆتە بەر لیزمەی مەرگ!
ئاو لە پێستی کلاوە بەڕوی خوێن دەردێنێ
پاساری ڕۆح لە سێلاوگی ژەهراویەوە
زیبە ڕۆی نەخشەی مێژوی کەتوەتە ناود
ڕۆح و لاشە بەردو تەمی
پوش و ئەستێی
بۆشایی کۆتایی ئێستان
لە چاویلکەی رۆحێکی نامۆی وێڵەوە
دەڕوانن پەڕەی سیناریۆی گشت عالەم!
درەخت بەسەر خۆڵا چاوی دەشوات!
ئاسمان کۆلارەی ریخۆڵەی ئەستێرەیە
شەو هەناسەی بوکی ئەشکەوتێکی تارە
کە کەژاوەی خۆری کوشتە دەستەی خۆی بێت (...)

***

ئەمشەو خۆڵ دەبارێتە خوارەوە!!
ئاو بە ئاسماندا هەڵدەپژێت!
کلاو ڕۆژنەی گۆڕی خەیاڵ
چاوێکی وشکی ناو خۆڵە!
خۆڵە پەتانێی ناو چاوی منداڵێکی تەریو بکات
ئەمشەو پەنجەرەی ئەبەدی تەڵخ بوە
چاو هەڵدەفرێت لەسەر گۆڕستانی مێشك!
دەستێکی رەش بینەقاقای مناڵانی شاری گرتوە
پێغەمبەرێکیان سەر بڕی

خوا پەڵەی گریانی بۆ ڕشت!!
تەرمەکەی کەوتە دەریایەك
فرمێسك‌و خوێن خنکاندبوی!!
گەردون پەتی مەرگی لە ملایە ئێستاو ئێستا
مەرگ ژینەو ژیان مردن
خوێن ئاوەژوی ڕوبارێکە شەونم ڕێژە
شیلەی گوڵی کێڵگەی گۆڕستانی چاوە
پێکی هەناوی ئاسمانە
بێ خرۆکەی خۆشەویستی شەپۆل دەدات
گۆپکەی کوژاوەی نەمامی بەر گرێوەی گەردەلولە
ئەشك با ڕێژی چاوێکە
لە بارانی ڕەشە گۆشتا خامۆش بوە
هەتاو چەقۆی خۆ کوشتنی شاعیرێکە!
بەفر ماڵی سۆمای چاوی منداڵانە
دار بنێشتی خۆشەویستی پیا لچکاوە!
بۆ سێبەری لالەی بن بەردێکی تەنیا
تابلۆی خاکە دێمی حەسرەت ڕەنگی کردو
بەسەر شەوی پێستە قژا ئێشکی گێڕا!
***
ئەمشەو خۆر تابلۆی گۆریکە!
لە سەر نەخشەی بونا ون بو
سەرینی یاد پەڕی بایەقوشی شەوە!
لە کەللەیەك هەڵچەقیوە
لە گەڵ گەردەلولا ناسنامەی خۆی لێکەوتوە

www.dengekan.com

دڵ سیغاری توتن کێشی دەشتاییی‌یە
ڕۆح هەناسەی پێکی ئەفسانەی مەلێکە
لەو دیو هێڵی کۆتاییا هەڵفڕیوە!
مێشك بزماری ناڵی ئەسپێکی سەر کەشە سمکۆڵ دەکا
ئەم جیهانە بێ دیوارو بێ پەردەیە
پەڕۆی بوکێنی لە بەردەم سواڵکەرا ڕاخراوە!!
قوڵایی چاو لەناویدا بزر بوە
شەش پاڵوی چاو نامۆی حەزە
وێنەی مەلێکی گەڕیدەی شەپۆلی خوێنی جەستەیە!
بەسەر ڕۆحی با بردوا هەڵدەنیشێ
گەردون لە ناو وێنەیەکدا دەتوێتەوە
هاژەی بای تێکەڵی هەورە (. . .)

***

ئەمشەو چرای ڕۆحی ئازار هەڵکراوە (. . ن)
پەپولەی بیرەوەری تیا دەسوتێت!
دەروازەکانی ئەم شارە داخراون!!
تەلبەندی قژو کەللەو مۆرەغەیە
پەرەسێلکەی خەیاڵ دەڕواو
تەزوی هەوا دەمخاتە ناو گۆمی ئەشك
ڕۆح تێك دەشکێت (..)!!
ئەمشەو ئەم شارە تنۆکەی سەر پێلویەکی ژاکاوە
بە شەبەقی نەبینەوە قەتیس بوە
ئەمشەو ئەم شارە گولاوی گۆڕستانێك پەخش دەکات
هەزاران ساڵە خامۆشە!!

www.dengekan.com

گڕو نوری تیا تۆراوە
ڕۆژو شەو لیَی قەدەغەیە!
ئەمشەو ئەستێڵی کێمو خوێن چاوگەی ژینە
عاشقێك لە چاوی خۆرە تاوێك یاخی بوە
بەردی کەعبەی دڵ چوەتە سەر ئەشکەوتی هەور!
دو دەستی نوێژ دابەستەی تەمێکی ونە
لە چاوەڕوانی قیبلەدا کەوتۆتە سەر هێڵنجی مەرگ
لەگەڵ لێزمەی یادەکانی نیوە شەودا
مۆمی مردن بە دیدەیا دادەگیرسێت (...)!!
***
ئەمشەو مارشی مردنی هەتاوە!!
زریانی چاو خێوەتی کفنی چرۆیە
دەریای فرمێسك گۆڕی گەڵا
تابوتی چاو بە هەوری عەشقا دەگێڕێت!!
***
ئەمشەو دەزو ڕایەڵی جەستەیە
خەو سێبەری ناسنامەی پەروەردگارە
رۆح سپێدەی گرانیە
مێژو زەڕنەقوتەی مەرگە!
خۆر تفی سەگێکی برسی!
گەڵای سفر شمشاڵی رۆحی کۆتایە
کات لە ژێر چەترێکا وەستا
سوژدەی بۆ کابوسی خەو برد
ئەستێرەیەك لە خۆر هەڵات گیانی دەرچو

www.dengekan.com

مێژوی مردنی بزر بو!

ئەم چرکەیە ژیان پێکێکی ڕژاوە (..)

هەڵم دەکات بەسەر گیای دوراوی پارا

ئاسمان پێخەفی تەرمێکە!

هەوا تابوت!

زەوی کفنێکی زەرد باو

گەردون گۆڕێکی هەتایی (...)

***

ئەمشەو چەرخ و ڕۆح و ئاو تێکەڵاو بوە (...)

زەوی وێنەی کاژی مارێکی کۆس کەوتەیە

بە دیار هێلکەی خۆڵاویا ڕاکشابێت

دڵۆپە بارانی سەر مەمکی خۆر

بە بایەکی ئەبەدیەوە بێشکەی سروشت لالە دەکات!

لە چرکەی مردنی بایا

ئاورینگی خوێن گەردنی جیهانی پۆشی (...)

***

ئەمشەو شەراب ئەستێڵی زوخاوی رۆحە (...)

لە تاریکی شەوە زەنگا خوێن ڕێچکەی بەست

تەنیا تابوتێکی زیندو زەنگی لێدا

لە ناو پێخەفی گۆڕێکا

چاو هەتەری تەرمێکی بێسەرو شوێن بو

نەچاو هەڵهات!

نە گوێ سۆراخی نوزەی کرد

دەنگیش هانای خنکانێکی نەدایەوە

دەستو قاچو سەریش وەرین!

شەویش پرچی زۆرداریکی دادەهێنا

کەپری ئەزەل باوەشێنی روخساریك بو

دەستێك نەبو مەشخەڵی ئەم عومرە تاڵە دا گیرسێنێ

با هەڵی کرد

پەنجەکانم لە دڵ چەقین

جەستەم بەسەر پەیکەرێکا توایەوە

هاژەی بای تێکەڵی هەورە

ئازیزەکەم هەتاویك بو

هەوری بەری تیشکی دەگرت

ئەستێرەی بەر رەشەباو پەپولەی تۆراوی گوڵ بو

دارەکانی ژیان هەمو قژو کەزیەیان دارِنی

شیری مەمکۆڵانی پژا!!

پێستیان گوری!

خۆڵەمێشی بو بە هەور

کەچی وشەی خۆشەویستی وەك لە تاڵی قژیەوە کشا

***

کورە هەنگی رِەشە تاعون ژیانی گرت

ئازیزەکەم سوژدەی بۆ قیبەلەی عەشق هێنا

فەزای میشكو جەستە سوتا

داری ئەوێنی تیا رِوا

***

ئازیزەکەم چەقۆی عەشق لاشەت دەسوێت

دڵت هەسانی هەناسەی فەزای عەشقە

کەزیەت داوی هەزارەها ڕۆحی ونە
خۆشەویستیت پلەی ئاسمانی حەوتەمە
شیلەی رۆحی خۆر دەتکێنێ
خوێن کەوتۆتە نێوان رۆحی من و تۆو ئەوەوە
گەر خوێنی مانگ نەڕژێتە خوار
تەزوی عەشقت لاشەم دەکاتە ماسی خۆڵ!
نەشتەرەکەت بشارەوە
کێلانی دڵ شەختەی گەردەلولی ڕۆحە!
نسارێکی پڕ لە نسێی نهێنی‌یە
شاخ و دەری ئاو ڕشێن کرد!
درەخت و گیا تواپەوە
مەل و مرۆڤ پوکانەوە!
زەوی بو بە فەرشی مێژو
ئاسمان تەڵخی تکە ئەشکی مێشکە سوە
هەوری خۆ کوشتنی نیوە شەوە!
پزوی زەوی کرایەوە
فریشتەکان بروسکەی دڵیان دەگەیاند
کوا گزنگی فیردۆسی عەشق؟
سێدارەی مەجنونی هەور لە خاکایە
ئازیزەکەم بچۆ بۆ پرسەی فەزای خۆر!!

***

ئەمشەو سەدای گریانێك دێت!!
وڕکی لە قوڕگی مەمکە خۆرەیەك گرتوە
دەنگی پشیلەیەك دەر دێت شیری سکی بەردێك دەمژێت!

گوڵیك ڕەگی خۆی ماچ دەكات بو بە سوتو
هەورێكی تەم بەدوای چەمێكا دەگەڕا
كەوتە دەریای خۆڵەمێشی ئێسقانەوە
مەمكێك لە لێوێك ترازا
دو چاوی گەشی داپۆشی
پێغەمبەرێك بەرماڵەكەی لیَ یاخی بو
قاچی كرا بە كەللە سەر (..) !!

***

ئازیزەكەم (...) شەو ئاگری ناڵێكی سەر بەردەلآنە
شانۆی حەشری كۆتایییە
كە خۆر پێش مێژو كوژرابێت!
نوزەی خەفەی منداڵێكە
لە كفنی دایكیا نێژرابێت
بەنەخوێنی ئەم شەوە قەت ناكرێتەوە
من تەنیامو هۆشم ئیسپرتۆی چرایە
لە بەر پەیمانی گۆڕە شاری هەزارەها مەشكەی مەمكو
شیرە خۆرەی كلآو ڕۆژنەی ناو سكەوە
نینۆكی ئاسن گەردنم ڕننە دەكات
كوانیَ دەستت؟
كوانیَ پێكی ئەو شەرابەی تینوێتی ئەم شارە دەشكێنیَ؟
كوا تكەی رۆحی عەشق؟!
شارە مێرو بە جەستەمدا ڕێچكە دەكات
كەوتومەتە ژێر چەتری شاری كۆتاوە
خەو لە دەزوی چاوەكانمەوە پچڕاوە

گوێزان پێستم هەڵدەدڕێت
خوێنم پەپولەی فەزایەکە بەخرۆکەی تۆ دەسوڕێت
شەو درەنگەو تارمایی مەرگ لە دەم ئاسۆوە والآیە
کوا ئاوێنەی چاوی عەشقێکی ئەبەدی؟
دڵ زرنگەی زەنگی ونی کەنیسەیە!
رەمزی تازەی لە خاچ دانی مەسیحێکە
سەد هەزار ساڵ بەر لە مەسیح گیانی داوەو
دو ئەوەندەش لە دوای ئێستا چاو هەڵدێنێ (...)
***
ئەمشەو جەژنی لە دایك بونی مەسیحە (...)
خۆیو موریدی چاخێکی لە دار دران
ئەمشەو سروتی چرکەیەکی کۆنی مێژوە
چاو خەرمانەی هەزاران گەلآی مەجنونە !
لە بەر برژانگی چاوێکا کوتراونەوە
خەنجەر لە ئێسکا خەوتوە
با گڕوگاڵی خستوەتە سەر لێوی تورەی
تیشك بەسەر باڵای خۆیا دادەچەمێت!
خوێن سەر خەوی پێدەشکێنێت!
لە پرۆڤەی خوێن گەوزانا دەتلێمەوە
هەتا چاوێکی تۆ هەڵدێت (...)
لەم شارەدا نیگا بەر نیگا ناکەوێت!
چاو هەڵماقۆی یاری بەختی بایەقوشە
تەمەن لەبەردەم هەناسەیەکی ئاسندا بزر دەبێت!
ئازیزەکەم (...) گیان لە مستا فرتە دەکات!

ئەو ڕۆژانەی بەدوای دڵما بوم بەڕێبوار
لە ژێر پۆستالێکی ڕەشدا چرۆی دەرکرد!!
***
ئەمشەو قامچی لەسەر پێستا نوقم بوە (...)
ژوانی دۆژەو یادی عەشقێکی کۆتایی پێستم دەگرون
جەستە زەوی پشکۆی خاچێکی دێرینە
بۆ درەختی لوتکەی خەیاڵ چاو دەگێڕێت
لە شارێکا کۆتر بە فەزادا دەفرێت
تابوت بەژێر باڵی بایا جەستە دەبرێت
ڕۆح بەفەزای ئاسماندا پەرش کرا
تەنیا شێیە
بوکە بارانەی ساوایەکی شیلاوگە
لەیەکەم کێڵگەی تۆوەوە چرۆ دەکات!
زمانی جەستەی یەکەم چەرخ دێنێتە گۆ
چاوشارکێی گەردونە تواوەکان
مێژوی جیهانێکی سفرە!
تەنیا شانۆی شەڕی هابیل و قابیلە
کێڵگەی زامی ئێستاو زەمەن خوێن جمانی نەشتەرێکە
ئێستاش دەواری ڕەشی ئەم شارە زمانێکە
بەسەر ڕەگی دارێکەوە کەف هەڵدەسوێت
ئاڵا نرخی پەڕۆیەکی بوکی نیە!
مرۆڤ کەفی دەریای خوێنە
زەوی دۆژەی فرمێسکەکانی ناو چاوە!
عەشق چەردەی قەرەچییەکی بێ نەژادە!

لەم شارەدا شەو ڕۆژ دەکوژێت!

ڕۆژ خۆی دەکاتە قەرەبروت!!

شەختە لەناو پێڵوی گڕا چاو لێك دەنێت (...)

***

ئەمشەو فلمێکی تازە لەسەر ڤیدیۆی ژانەکانما کەوتۆتە ئیش!!

خوێنم مەییی خەرمانەی ساتە وەختێکە

ئاسمان گوێزانێکی بە سکا دێت!!

گۆڕ بۆ بونێك هەڵدەکەنێت!

کۆشکی فەزای بونێکی تر دروست دەکات (...)!!

***

ئازیزەکەم چاو هەڵهێنە (...)

بڕوانە شار پڕە لە دەریاچەی باروت

بۆتە پوشو

شەو ژەهراوی سەبیلێکی یەك ژەمەیە

خۆر دوکەڵی سەر لێوێکی داڕزیوە

مێژو ئەستێرەی کشاوە

ئەوا دەمرم نیگات شەق کە

با تەمو مژی ئەم نیوە شەوە تاریکە

لەسەر سۆمای چاوەکانتا بکوژێتەوە

پێلو لەسەر دیدەت لابە با چەقۆی مێشك بترازێت

پەتی سێدارەی عەشق بخەمە مل

لە تابوتی هەوری وێڵا جارێکی تر

گەشتی کا کێشانی مەرگ

نامەی عەشقێکی هەتایت بۆ بنوسن

ئازیزەکەم لەو ساتەوە خۆر گیراوە!
چاو شارکێی شانۆی ونی هۆمیرۆس و خۆر و منو تۆیە
نیگاکانت بخەرە سەر جەستەی منو
پڕو لە چرای کۆشکی خوا کە (...)

***

ئازیزەکەم (...) نەشتەر پرچی ئافرەتێك دەدۆزێت (...)
با پۆپەشمینی خەویەتی
ئاسمان هێمای ون بونی تاریکە شەوە
زەوی رەمزی کەوتنە خوارەوەی عالەمە(1)
دەریا وێنەی پێکە رۆحێکی فرۆیە
لەسەر گۆی مەمێکی شەختە لێو ماچ دەکات
ئازیزەکەم (...) ئەمشەو جەژنی رزگاریە
جەستە لە بەندیخانەی پێستا ئازاد بوە
خوێن سپیەیە!
ئێسك سورە!
سروشت تەرمی دو تابوتی سەرو بنە
نەشتەرەکەت بخەرە ناو کێلانی دڵ
نەبا بمرم (...)

***

ئازیزەکەم (...) ئەمشەو تیشك لەناو تونا خامۆش بوە (...)
گڕێك نیە چرای دڵ دابگیرسێنیت!
مانگ بوەتە تۆپێکی یاری
جەستە لە کێڵگەی خنکانا شەتڵ بوە
نەشتەرەکەت بخەرە ناو تابوتی چاو

له ژێر دەوەنی كەزیەتا حەشاری دە

لەودیو چیای خۆرا دەست بە پەلكە زێڕینەوە دەگرین

بەسەر تەرمی زیندومانا ئەشك دەڕژین

نەشتەرەكەت لە هەسانی ڕۆحم هەڵسو

دڵ تابوتی گیان كێشانە

با بوركانی رۆحی خەفە ئاگر نەگرێت

***

ئێستا چاوەڕوانی كات ژمێری نیوە شەوە

هەڵدەكورمێم بۆ چاوێكی برینی عەشق

چركە دەڕوات وێنەی پێكی عاشقی كێو

تەمی ئازاری دوا چركە دام دەپۆشێت

چاوەڕوانی پەردە هەتاوی شەونمە

تاتە شۆری لە دایك بون گۆپكە دەگرێت!

چاوەڕوانی میلی چركەی پێش تەمەنە

لەم ساتەدا دڵ بۆشایی زەنگی مردنی نامۆیە!

مێژوی شاخی ئاسكیمۆی سارایە

گزنگی لێو لە پاڵ هەورێكی رەشدایە

هیچ دلۆپەیەكیش نابارێت

زەویش بەرگی مەرگی ئێستاو بونی لەبەردایە

***

ئەمشەو چرا كەوتۆتە بەر هەناسەی خواو (...)

خونچەی ئازیز لە تابوتی دڵ تۆراوە

وێنەیەكە لەوای بونو پێش بونەوە زەین دەبڕێت

ئیێستا پەپولەمو گوڵی ئازیز ناژاكێنم

وەرە ئازیز جەرگم بدڕە
با لە گومان ڕزگارم بێت
***
ئێستا گڤەی هەرەس هێنانی ژیانە
چرکە مۆڵی پیرۆزەیەکی سوتاوە!
ئەو شەوانەی پێکی مردن لێوان دەبو
لەبەر تکەی زامی ڕۆحو ئەشکی نەبینی چاوە سو!
کەف دەچڕایە سەر شوشەی ئەڵماسی دەریا
ئێستا وێنەی کۆچی دوایی دەبینمەوە!
گۆڕو بێشکە تەلیسمی جۆماڵینی کۆتاییە
شیرو ژەهر تێکەڵاوە
هاژەی کەوتنە خوارەوەی روخسارە
وێنە لە ناوخۆیدا دادەبڕێت
چڵە گیای گۆڕ پرژە دەگرێتە تابلۆی دڵ
لەم ساتەدا هەوای ژێر خاك ئاوێتەیە
سکی زەوی تاتە شۆرە
قەد ئێسکێکی داڕزیوە
درەخت قژی هەتاو شانە دەکات
وێنەی بونیش دەخاتە ناو گۆڕی مێشك!
ئازیزەکەم کوا سێبەری تێزاباویت؟
سیمات تەمی دۆژەی دەرونی وێنەیە
بم سوتێنە نەبا بچمە کۆشی گۆڕی زەویەوە (...)
***
ئەمشەو گەلا ئاهەنگیانە یاری لەسەر بەختم دەکەن (...)

گەلاَی ئەستێرەی سەر تەرمم ئاسمانێکە
هەور وێنەی قەدەغەییم دەداتەوە!
هەوا ناوم بە گوێی جیهاندا دەچرپێنێت
ئازیزەکەم کوا چەقۆکەت؟
سەرم ببڕەو لە توێی پێلوتا بمنێژە (...)
***
ئەمشەو شەماڵ نەشتەری ماڵئاواییە (...)
گەلا کەزییەی درەختی گیان هەڵکێشانە
لەسەر بەردو پوش‌و ئاوا وێنەی ئێستام دەسڕنەوە
لەم ساتەدا وێنەم تەنیا تابلۆی مەرگە
لەجیهانێکی سوتاوا وێنەم نەما
هەواو زریان‌و خۆڵ‌و تەم‌و هەورو ئاسمان
دەریاو کەف‌و تاڤگەو سەهۆڵ ناومیان رفاند!
مێشکم بەسەر خۆڵی جەستەیا هەرەسی برد
تەنیا وێنەم لەناو دیدەی تۆدا ماوە (...)
***
ئازیزەکەم رێگا تۆفانی شەوماڵینی کەوتۆتە سەر (...)
کاروان کوژە بۆتە سەرابی سپێدە
گزنگ شمشێری خۆخواردنەوەی تاریکی یە
سەدان ساڵە گشت چرکەیەك من دەکوژێت‌و
فریشتەی عەشق تاوانێکت بۆ دەنوسن!
سەدان ساڵە لەدەرگای خوای عەشق یاخیت!
ئێستا بومەتە هەزاران ئەستێرەی ناو گەردونی کوشتارتەوە
منت کوشت‌و لەناو تەمی ئاهەکانتا لەدایك بوم

ئێستا تکەی مردنو ژینی ئەڤێنتم
وەرە ئازیز لە کاروانی دۆژەو فیردۆس رزگارم کە
تکەی یاقوتی تەنیایی شەو بەملتەوە ژەنگی هەڵگرت
نەشتەرەکەت بدە لەدڵ با خوێنەکەت سنگم بشوات (...)

***

ئەمشەو ئاڵتون لەگەردودا دەتوێتەوە!
قوڕاو جەستە سیواخ دەدات
لەشکرە هەنگ بەهەناسەی خوێنی سیا داباریوە
لە شادەماری گیانەوە تەرە دەبێت
دەرون سەهۆڵ بەندانی تۆفانە
دڵ لەشەمەندەفەری کفنا سەفەری کرد
کاژێری ژێر بەردی مێژو کەوتە چرکە!
لەسفرەوە قفڵ درا
لەم ساتەدا ژیان کلۆی بەفری چاوێکی نوستوە
سەرسەڕ بەناو رۆحا گڤەیەتی
شەو تلیاکی لەبیرچونەوەی ئێستایە
کات حەشیشەی گەڕانەوەی رابردوە
گەردون تکەی داهاتوە بۆ سەرەتا
ئەم چرکەیە ئێستا جەللادی مێژوە
ئازیزەکەم خوێن شەونمی تاڵی قژتە
لە قەنارەی زوڵفەکانتا بمشارەوە!
نەوەك تەوری (ئێستا) سەرم ببڕێت
موەکانت لەگەردنم بئاڵێنە!
هەتا ببمە گۆڕستانی رۆحت

بەخرۆشی خوێناوەکەت لەدایک بم

ببمە کاتژمێری جەستەت (...)

***

ئەمشەو گەردون پزوی دەرپێی چۆلەکەیە (...)!

هێلکە تابوتی جەستەیە

گۆڕ بێشکەی لەدایک بونە!!

ژیان بیرۆکەی داپۆشینی فەزای جیهان

داری گەردون بەدەم پێکی کۆتاییەوە لەرز گرتی

پەلکە زێڕینەی هەتایی کشایە خوار

ئازیزەکەم میوانی ئەشکەوتی دڵتم

نەوەك گەڵای تەمەن دابوەشێت

ببمە تەرمی نیگاکانت

نەشتەرەکەت لەخوێناوا بشارەوە

تا ئاورینگی ئەوێن دەڕژێ

بەسرودی چاوێکەوە وێنەی عەشق لەچاوانتا ببینمەوە!

ئەوسا لەناو وێنەی یەکتریدا دەتوێینەوە (...)

***

ئەمشەو زەمەن بازنەیەکی داخراوە!!

روانین سەرابی ژێر هەورە

بەسەر دەفتەری مێژودا لێزمە دەکات!

کەشتی ژیان لەشەختەیا نوقم بوە

کوانێ کەعبەی نیگای جوانیت؟!

ئازیزەکەم دەواری خۆت پێچایەوە

سەهۆڵ بەندانی ئەم شەوەم لەسەر لابەیت

کوانێ بسکت بمخنکێنە؟

لە جۆلانەی رۆشنایتا یاری بەدەسترازە دەکەم

بم لاوێنەو گڕوگاڵم بخە سەردەم

نەوەك گیانم بێتە دەرو شوشەی کۆشکەکەت تێك بشکێ؟! (...)

***

ئەمشەو زستان تاتە شۆڕێکی گیاندارە

هاوین جەستەی زامدارێکی تاریکیە

بەهار نەغمەی خوێن چڕانە

پایز سێدارەی زمانە

ساڵ گۆڕستان!

زەمەن شاردنەوەی وێنەی بون!

هەوا گوللەی ناشتنی پەپولەی ئەڤێن!

ئازیزەکەم من مێش هەنگم

دەمرمو تەرمم وێنەی چاوانتە!

بەلێزمە شەونمی عەشق هەڵڕێژە

با لەچاوەکانتا بمرم!

رو لەم بونە بشارمەوەو لەخوێنەکەتا زیندو بم (...)

***

ئەمشەو هەوا سەما کەرە (...)

هێشوی ئەستێرە لەزەوی بەر ئەبنەوە

زەوی لە ئاسمان دەترازێ

رۆژ دەچێتە جوگرافیای مانگ

مانگ هەزار میل هەڵدەکشێت

خۆر دەکەوێتە خوارەوە

دەریا لە زەوی دادەبڕێت
عالەم لەهەڵما ڕێدەکات
هەڵم دەبێتە قژی مانگ
وێنەی تاریك دێتە دەرێ
من ڕێبواری بەستەڵۆکی شەوارەی ئازیزەکەمم
کەوتومەتە دورگەی بەیار!
نسێی هەڵم نوقمم دەکاو
تەزوی ئازیز رامدەکێشێ
شەستە لەچاوا سپییە
گۆچان مۆمدانی گیان دەرچون!
ئازیزەکەم کۆلارەیە
لەودیو بونا کەوتۆتە ژێر خێمەی ڕۆحم
بۆ وچانێك دەچمە ژێر پاسارگەی خوێنی
هەتا جەنگی ئەم گەردونە کۆتایی دێت (...)

سلێمانی 1992/1/1

---

(1) ڕۆلانبارت دەڵێ: وشە کەوتنەخوارەوەی جیهانە. ئەم قەسیدەیە پێشکەشە بەو (کەسێك کەفێری کێشانی تلیاکی وشەی کردم فێری کردم کەچۆن گومان و پرسیار بەکێشانی تلیاکی وشەوە بەرجەستە بکەم)

www.dengekan.com

سێ نیشتمان

شەوە زەنگە (...) شاری نیشتمانی دڵ داپۆشراوە
خوێن تەریبی بستەخۆڵێکی دەم بایە!
رۆح لەسەر لوتکە هەڵدەفرێت
جەستە ئەسیری نیشتمانی دڵداریە
عەشق کۆیلەی گریانی بێ پەساپۆرتە
چەرخی گەردون رەنگی خوێنێکی سوتاوە!
ئاسمان وێنەی لانکەیەکی گۆڕنەخشە
لەگەڵ زرنگەی مردن و پەڵە ئەسرینی کۆتایی
سارای زریانی تابوتی وێڵ
کاتژمێری ئەڤێن دەخاتە سەر چرکە
مەلی خەیاڵ هەڵدەفرێت
ئەم نیشتمانە جێ دێڵێت (...)

***

شەوەزەنگە (...) من و نیشتمان و خوای عەشق
لەبەر هێشوی تابوتی فەزایا ون بوین
دەریا چیای ئاوی بونە!
من نیشتمانی ئەوێنم
ئەوێن نیشتمانی ئەو و ئێوە و تۆیە
شەوەزەنگە (...) شنەی بای وەشت

پەشتە ماڵی جەستە سەر بڕاوەکانی دارستانە
لە نیوەشەوی دێجورا
پەلکە زێڕینەی بارانی خوێن هەناسە هەڵدەمژێت!
پەڕی گوڵ لەناو شیری مەما ژاکا
زەنگی کاروانی دڵداری زریانی ڕۆح
گوڵ دەخاتە بەر ئەشکی با!
هەور بەدوای پەڵە باراندا وێڵ بوە
ئاسمان گۆرستانی جەستەی ئاوە
ئەمشەو ڕۆحی ئەم وڵاتە کۆچەرییە لەدوندی مەرگ
ئەمشەو پزوی هەوری ئاوارەیی پسا
زمان کفنی لالەو خونچەی لالەسارە
تابوتی تەرمی عالەمە!
وشە گۆڕی شوشەی زمانی کەلەپوری نیشتمانە
ئەمشەو زمان بو بە گۆڕستانی کۆمەڵ
وشە نەشتەری خۆ کوشتن
هەوری خوێنینی حەرف هات
منو وعەشقو نیشتمانو دڵی پۆشی (...)
***
شەوە زەنگە (...) خوێن پەرچەمی هەیکەلی بون
دڵ ئەستێرەی کشاوی شەو
دەنگ مەقامی سەر لێوی شوانێکی سارا
پەڕی داڵی ئاسمانی سور کردوە
ئەمشەو تاریکی ساماڵی شەختەی چیا
تەرزە زمانی عاشقی تیادا ڕنی!

www.dengekan.com

من لە سیبریای ئەوێنی نیشتماندا ڕەق بومەوە!!

لە پەرچەمی ئافرەتێکی کێویلەدا لە دایك بوم

***

شەوە زەنگە (...)نەمام لە توێی پێخەفی چاوا گیانی‌دا

چاو رۆشنایی داری یاقوتی گریانە

فرمێسك سۆمای کفنی هەتاو

مۆمی رۆحی نسیّ سیا

تونێلی عومر لەژێر ئەشکی گەلای شەوا گڕکانی گرت

ئەمشەو خەزان شوشەی فەرحانی تەمەنە

با ڕێزە هەوری خوێناوی کاتژمێر

لەم ساتەدا تەمەن هەناسەی باڵدارە

ئاسمان کەشەی سیناریۆی عالەمە

مێژو مەمەی سۆزانی‌یە

ژیان تکە یاقوتی ژەنگاوی

زەمەن گڕی گەلاجاڕی پەپولەی گوڵ

ئەمشەو ئازیز بو بە هەور!

تەمی تەنیایی مردنم دەگاتە بەر کۆشکی خواو

زەنگ بە گوێچکەی مەلی گەردوندا دەهێنێت!

ئەمشەو هەناسە سامناکە

زەنگی کۆتایی ئەشکی یاقوتی هەتایی‌یە!

ئەمشەو وێنەی مردنی عالەمێکی بێ ناسنامەم کەوتە بەرچاو

نیشتمانم

عەشقم

دلۆپی ئەو فرمێسکانەم کە خوا بۆ بێکەسی ڕشتی!!

www.dengekan.com

***

ئەمشەو لۆکە چنی شەوی تەنیایی عاشقە

نیشتمانی کێوی توری هەناسەیەکی سوتاوە

ئەشکی هەزاران مەسیحی ڕژایە سەر

ئەمشەو جەستەم نیشتمانی گڕو بۆسۆو قەرەبروتە

خاکی تەلەێکس و گڕ سەندن

هەزاران چاو لەدیدەما یاری دەکەن

ملوێنان دەست لەناو دڵا ڕاکشاوە

سەدان بورکانی ژێر هەور ناڵە دەکات!

ئێستا برینی دڵداریم

من عاشقم جەستەم نیشتمانی خاکە

مێژوم سفرە

یاری تەنیایی شالاوی دڵ سەما دەکات!

زمان مێژو جیهان

سێ کوچکەی زەوی بێ جەستە

من بومەتە جەستەی عەشق

عەشق جەستەی من و فەزاو ئەوە

ڕۆح و خوێنی ڕژاوی نیشتمان سێدارەی جەستەو تەمەنە

***

شەوە زەنگە (...) زریان دۆژەی گریانی ڕێی نیوە شەوە

بێشکەی بونێکی هەتایی

ئەمشەو گیانم هاتۆتە دەر

عەشق جەستەو بونی داپۆشیوە

من ئێستاکە مەلی سەربازێکی ونم

له نیشتمانی عەشقا کۆچەری
کۆچم نیشتمانی عەشقە
عەشق نیشتمانی منە
من مۆسیقای خوای خۆشەویستی ئەم شارەم
***
شەوە زەنگە (...) هەوار پۆپە شمینی شیوەنی لە کۆڵ ناوە
تیشك بەسەر باڵای لالەیا دەڕێژێت
شەوەزەنگە (...) تارماییی بەر بوکی شەوە
دەستی لەسەر دڵی کاتژمێری خوێنا وشکە
چیا دەستی خەناویە
بە دەمامکی هەوری سواو کرا بە تەم
ئێستا دەسماڵی کەشەی کوشتارە!
چاوی شەفەق لە ژێر بەرداشی شەوایە
پێڵو لە ئەشکەوتی گۆشتا وەری
سەرما وەرزی چلەی تەمەن کێڵگەی برژانگ
پەرژینی ژوانی سارای کرێوەی گیان چونە!
نیوەشەوە هەورازی عەشق بە هەوری چاو کوژایەوە
چاویلکەی عەشق نوقمی ژەهراو
بەسەر پشکۆی دڵیدامرکاوا هەڵدێت!
نیوەشەوە پەیکەری تاریکی جەنگەڵ دەستو قاچە
هەزاران جەستەی وەرینی کۆشی بایە
زەرادەشت لە دۆژەی خوێنا ملی قرتا!
مەسیح بە گیانی پەپولە سوتا!
نیوەشەوە (...) ئاسمان خوێنە!

شەوەزەنگ چیای مردنی با
بێژنگی هەناسەی جەستەی درەخت
خوێناوی لالە دەتکێنێت!
ئەمشەو مورو لە داری ئەبەدیا کەوتە زەنگۆڵ
هەوا نەشئەی سەمای مردنی نامۆیە
مانگ لە زمانی ئەڤێنەوە کشایەوە خوار
وێنەی جیهان تاڵیشکی بو
بەشەوارەی دەشتی حەشری پرۆڤەوە
هەزاران داڵ بەری ئاسمانیان شاردەوە!
ئەمشەو جەستەی درەختی گریان بو
هەنسك وێڵی قورگێکی سوتاوی خۆڵ بو
گەرو بۆ جەستەیەك گەڕا
جەستە بۆ گیانێك کەوتە ڕێ
رۆح بەدوای گەردوندا سەوڵی لێدا
گەردون زەنگی کۆتایی کەوتە زەنگۆڵ!!
***
شەوەزەنگە (...) تاڵی قژی چیا ئالاوەتە گەردنی هەور
هەور چاو بە مەرگەسات دەڕێژێ!
درەخت کۆرپەی هەناسە شەختەی شەوە زەنگ
گەلا لە سکی بایا هەڵدەکشێت
ئەمشەو خونچەی تەرمی گۆرستانی ئەشکە!
ئێسك لە ناو خوێندا چاو هەڵدێنێت
ئەمشەو پەرچەمی تاریکی ئەشکەوتە شێی بینایی‌یە
من بێ عاشق‌و بێ وێنەو سرودی دڵداریم

www.dengekan.com

عاشقی چیای دارستانی دڵم

ئازیزەکەم پەڕی گەڵای ڕاڕفیوە

فیردۆس عەشق لالەزای حەشارمانە

ئەمشەو ئازیز تاڵیشکی خۆرێکی ونە سبەی هەڵدێت

پەساپۆرتی خۆشەویستیم لیّ ون بوە

ئازیز وێنەی بریسکە نیگای ئەبەدیە

دلّ و مێشك و هەناو و چاو بریسکەیە

پڕە لە وێنەی روخساری ئاوا نەبون

هەمو ڕۆژیّ پەیکەری نویّ لە ناو دڵما پەخش ئەکات

وێنەی نەمر کەوتۆتە خوێن

لەلەشکری عەشقی کۆتایی ئەسیرم!

***

شەوە زەنگە (...) ئەمشەو بنار پێدەشتی مەرگەساتە

فەزای ئاسمان سوراو دەکات

کێو و چیا سکیان ئاوسی کوشتارە!

چەمو دەریا منداڵی تاوانیان لیّ بو

پەنجە تەرم دەخاتە خوار

پێست تابوتی رۆحی کوژاوەی دەم بایە

ئەمشەو ئازیز چاوی خەڵوزدانی مەرگە

مانگ و رۆژ و ئاسمان تۆران

کەشتی ئۆقیانوسی تەرمی سپی راخەرمە

ئازیز ون بو(...) نیگای لەسەر رۆحم هەڵکراوە!

***

شەوە زەنگە (...) خەزان دەسماڵی شەوگاری بوکێذیە

ئەمشەو عارەق بەخت گرەوەی جیهانە

فاڵچی مێژو لەسەر مێزە

ئەمشەو منو خۆشەویستیو نیشتمان وێنەی پێشهاتی ژیانین

کاغەزی جۆکەری مێزی شەوگار

رەشەبا دێت منو خونچەی خۆشەویستی دەوەرێنێ

***

ئەمشەو نیشتمانی عەشق بروسکەیە

کێڵگەی بەر تاوە تەرزەی تاوانە

ئەمشەو من لە بازنەی مەرگی بێ کۆتایدا

دەفرم بۆ لوتکەی دڵداری

ئازیز قامچی نیوەشەوی ئازاری ڕۆژی کۆتایم

من مردنم وگۆڕی جەستەم کەوتۆتە بەر شمشێری عەشق

ئازیزەکەم لە کا کێشان کشایە خوار

دەچمە شارستانی چاوی

بە دەریای خوێنیا دەگەڕێم

ئاڵای عەشقی ئەم جیهانە دەگرمە دەست

***

شەوە زەنگە (...) تریفەی شەو سەر بڕاوە!

خوێنی سپی بنیشتی لالەی دارستانە

ئەمشەو خوێن لە دەماردا وشك هەڵهات

نەشتەر لە جەستەی خۆڵا نوقم بوە

قورسایی با تۆزی ئێسکی داڕزیوە!

ئەمشەو تاریکی ئاوێنەی عالەمێکە

بە نەفەسی داڵێکەوە خەفە کرا!

***

شەوە زەنگە(...) تەم‌و مژی برینی جەستەی بێ خوینە
کانیاو بۆ کۆشکی خوای ئەڤێن دروست دەکات
چرکە سارای خۆڵە پەتانێی شیلاوگ لە ئاسمانەوە نەخشاوە
ئەستێرەی بەخت بە خوێنی قاچ‌و کەللە سیواخ بوە
ئەمشەو ئاسمان مێزی تێنسی جەستەو گیانە
مەمکی ئەستێرە پوکایەوە!
تیشك‌و چڵم‌و شیرو خوێن تێکەڵ بوە
زامی عەشقی ئەستێرەی شەوگار لە خەراری باڕەشدایە
خۆر لە چەرخی خۆی ترازا
مانگ هەناسەی بە زەریای خوێناو تێکەڵ کرد
ئەمشەو من‌و ئازیزو نیشتمان ئەسیر کراین
من پارچەیەکی ئاوارە
ئازیز ئەستێرەیەکی کشاو
نیشتمان ماڵێکی سوتاو
عەشق دۆژەی نیشتمانی لێکدابڕان
ئەمشەو جیهان ترازاوە!
من‌و خۆشەویستی و نیشتمان چوینە سەر کۆچ
سێ پارچەی ون بە گەردوندا دەخولێینەوە
لە ژێر درەختی گزنگی زەمەنی سفر بەیەك دەگەین
***
ئەمشەو نیشتمان کۆتری خەیاڵی ڕوانینە
ئۆقیانوسی مردن بەندیخانەی تاریکی‌یە
ئەمشەو نیشتمان گیان کێشانی سپێدەیە

www.dengekan.com

شەوەزەنگ تاریکی لێ تۆراوە
ئەمشەو من لە ئازیز ون بوم
ئەویش دەستی خۆشەویستی کەوتە بەر هەور
ئازیز کاتژمێری خۆری هەتایی تەمەنە
ئەمشەو شەوەزەنگ پێستی جەستەمە
نە ئازیز دێ؟!
نە تیشکی هەتاو دەکشێت؟!
نیشتمانیش کەوتە سەر کۆچ
ئازیز لە نیشتمانی خوایا بزر بوە
من لە نیشتمانی عەشقی وێڵا
نیشتمانیش سەرگەردانی منو خۆشەویستیو ئەوە
سێ نیشتمان شەیدای یەکگرتنەوەی خوێنە
منو نیشتمانو عەشقو ئازیز
سێ نیشتمان دەگەینە یەك
سێ نیشتمان فرۆی درەختی دڵداری
سێ نیشتمان (...)سێ نیشتمان (...)سێ نیشتمان (...)

99/3/4

کتێبخانەئەوقاف

گەردیلەی گیان

چەقۆی تاریکی بەر پیلوی گزنگ
باڵی سیستەمی کێشاوەتە سەر جەستەی لۆکەیی
تەزوی کارەبا زەوی گرتوە
هەڵماقۆی مەرگە دەواری ئاسمان
تاڵیشکی تەزوی مەرگەساتی نوێی کرژ بوەتەوە
بە زەنگی پیانۆی سروشتی بێ ئاو
شیشەی حەوت چینە تەڵخ‌و خوێناویە
هەر لە مردنی دایکە حەواوە سکی شیلاوگی ئاوێنە زێرە
هەتا دوا ساوای خوێن گرتوی تازە
تابلۆ مۆمدانی ئاوێنە وەرزی فۆتۆی سەرە مەرگ
بروسکە گیانی ناو مەڵۆی شاراوە
ڕچەی شەوارەی پەردەی کوللە کوژ قژی والآ بو
بەسەر سروشتدا ویسامی خۆری کەوتۆتە سەر شان
بۆ کارەساتی هەورە سورەی بون
تکە دڵۆپەی دەفتەری ناو گۆڕ
خومخانە شۆری شەوی گوڵە جۆ
گەردونی مەلۆتکە وردەی گەردەلول
گڵمتەخۆڵی زێڕە تواوەی سەر هێڵی سفرە
بە دوجا ڕێگای مردن‌و ژیندا هەتاویان دۆزی

www.dengekan.com

سەگ وەڕی لوتکەی لۆکە چنی جەستە
چەخماخەی شاخی داچوی شاردەوە
بەفر لەبسکی خۆرەوە چلورەی گرت
شاری دڵ نیشتمانی ئاسکیمۆی کۆتایی بو
سێبەری نەخشە کۆنەکانی رۆح
کەپری ئەزەلیان لە سەر هەڵبەست
جیهان بە باڵی مەڵێك داپۆشرا
پەڕ هەمو دەنگێکی خنکاند
پزوی درەخت‌وگیا رەنگی توریان گرت
سپێدەی سەدە تەڵخ بوی ئاورینگ
مەشخەڵی عومرم چوە ناو گەڵای وەیلەوە
دێڵە سەگ شەپقەی سەرۆکی جیهان
گوڵ تاجە زێرینی داڕنێ تەمەن
توتك پۆشاکی ئەفسانەیی خۆر
بەسەر زەویا کەوتنە هەلوکێن
شوققەی حەوت چین
تکەعا رەقەی ژێر قامچی ڕزاند
شوشە نیگار زێڕ
هێلکە خەواڵوی مەرگی ترەکی
ئەستێرە قەدیان بە گیان چون بڕی
گەردون کەوتە ناو قوڕی حەواوە
تیشکی وەرزێکی خستە بەر گاسن
هۆمیرۆس ئاوی دەریای خۆڵە مێش
رۆژهەڵات دوندە خۆرئاوای دوایی

www.dengekan.com

باشور بۆ باکور
ئاسمان سك زەوی
زەوی بارانە نمەی تواوە
باران دەزولەی خوێنی خەوی منداڵی
ئەستێرە کوچکە پەیکەری مۆمیا
ئاسمان تەنراوی تێکەڵەی باروت
درەخت و دەوەن لە رەگ هاتنە دەر
لقیان دەترژا بە کۆشی هەورا
گۆڕی ئادەم و موساو ئیبراهیم هاتنە دەرەوە
مردوی سەد سەدە بە تاتە شۆری نەو بوکی نوێوە
چونەوە ناو گۆڕ
ئاوێنە بروسکەی هەتاوی سەراب
مۆمە تواوەی ژێر دڵۆپە کێم
هەوا لەرزە رۆح
قەوزە رەنگی جیهانی بزر
دڵۆپە هەوری ناو سکی گەردون
پرۆڤەی هەوا پێشهاتی سەد چەرخ
هەنگ لەشکری کلافەی رێسراوی ئەستێرەی عەشق
بلیاردێك مردو چاوشارکێ سەراب
سەربازی زریان بە باڵە فرەی کەشتی قەلە رەش
ترومپای شیلە هەڵی مژیەوە
لا رێی کۆتایی دار تابوتێکی شڕی بێجەستە
بوکە شوشەی خێو قاچی خستە سەر
ئێسکی زەرنەقوتە بو بە خەونی پایزە هەناسە

ئاگری خەرمانە بو بە سەربازگای جەنگی جیهانی

پۆل پۆلەو بلیارد دەچونەپاساری دۆزەخ

هەتا تەلبەندی ئەم ساتە چاو بە هەڵبڕین خامۆش دەبو

ئەشك لەگەڵ کەوتنە خوارەوەیدا دەمرد

لەم ساتەوە تەمەن لە قوڕاوی بێ مێژویی هەڵکشا

فوی شەیتانۆکە چاویلکەی میژوی لە هەویر وەردا

ئاسمان تکە بارانەی نهێنی گەردون

زەوی ئەڵقە ڕیز

هەور گڕ پوشو

چلورە ژەنەراڵ تەڵزمی نیگای ئابریشمە ئاڵتون

تەرمی نەهەنگیش شەختە پروشە

یونس مەچەکی خستەوە سەر سنگ

بۆ سرودی خوا

شیلەی خۆر تکا

بەرماڵی عیسا شڕو شیتاڵ بو

بوکی زێڕنەخشە پرچی ئاوریشمی خستەوە بەر با

بۆمبێك گوڵدانی بلیاردێك گیانی تابوتی زەوی

شقارتە خوێنی گەردونی گوشی

باوە خولێی نێو گڕکانی ئەتۆم

دڵۆپە بارانی تەنورە سکڵ

جیهان کەوتە ناو هاوکێشەی مەریخ

ئێسك تاقیگای بیردۆزی زانست

گا بەردو گڕو بروسکەو سەهۆڵ

تاشە پشکۆیان پڕژا بە خاکا

چرۆی گیان ترەکی
گڤەی سەرسەری هەوری وەرچەخاو
وێنەی شاخێکی بەرزی کیمیاوی سروشتی پیشاند
دڵداری مەرگی ئەستێرە هەمو توێنرانەوە
وەیل وەك شۆکە گیانی مەجنونی لە قوڕ هەڵکێشا
دڵۆپە سەهۆڵی مێژوی نەزانراو
گسکی دڕکاوی بارگەی ڕامالی
ڕوپۆی سروشت گەردیلەی سەر کەل
مارش‌و شمشاڵی لۆکەی هەورە بەرد
بە موروی ئاودار سەد چەرخ رۆحە بنێشتەی وەراند
ئاوێنە زێڕی ئەتۆمی ڕوبار شەوقی دایەوە
گڕو دوکەڵی دەزولەی شەختە
باخچە سوتاوی ئاسمانی جەنگی
گەردیلەی رچەی پەرچەمی گیان چون
رۆژ ئاوا سوپای سەربازی خۆر چڕ
تۆو رۆحی تاشە بەردی خۆر
جیهان کەوتە سەر سکی نۆ مانگە
هێلانەی گەردون فلیقایەوە
قوڕ بو بە بارانی جەستەی پەپولە
فوی پەیامنێری بۆ حەوا مژی
وێنەی ئینجیلی لەسەر چنرابو
قۆپچەکانی هەریەکی رەنگێك بو رەمزی مەسیحی
ئەسپێی دو جیهان درۆزەی فۆتۆی جیهانیان تیا کرد
بای تونیلە مەرگ

www.dengekan.com

پەردە جەنگەڵی تاریکی شەوە

سروشت تابوتی شوشە قەوزەیی

دەریای شەوەزەنگ پەردەی لا درا

ئەشکی گڕی گرت

بنێشتە تاڵیش بە هەورێکەوە گیرسابونەوە

وێنە قەزامو نیاندەرتاڵ بو

شێێ گزنگ کیمیاوی خۆرە

هەڵگری بلیارد تابوتە مەڵۆ

ئەستێرەی کەلی بەفرانباری شوم

کۆشکی گەردونی هێنایە لەرزە

باکور بۆ باشور ئاوەژۆی شەتاو

پەیامنێر کەوتنە سەر چاوگەی ئەتۆم

بەڕوی لوتکە شاخ لوتی هەڵبڕی

دەرگای ژێر زەوی خرایە سەر پشت

تەونچنی شەو هاتنە سەر لوتکە

بۆ گیای نەمری

گەردون سیواخی پۆلایی تێزاب

سروشت چوە ناو مەیخانەی بەخت

دوایەمین پێکی مەسیحی نۆشی

کاسی جەواهیر لە بورکانی خاچ

زەوی ترازاند

ئاسمانو زەوی جیقە قوڕاوەی شەوە بەفرە پوش

زەوی بوکی ئاو

سندوقی قوڕی عیساو تاتارو بابلو ئاشور

www.dengekan.com

گۆڕستانێکی هەڵدراوە بو
زاو و زێی سەدەی زانستی مەریخ بەرد کاروانی گرت
ئەستێرە ڕما
تیشکی ئاوێنەی گرانی تەلێکس
یەکەم دڵداری زیندو کردەوە
ڕەنگی هێلکەی گرت
مۆمدانی تاقی هەزار چەرخە شێ
لە ژێرچیای هەڵما بو بە کەللە سەر
منارەی باڵای دوا هەناسەی رۆح
هەوارە نەغمەی سەرابی جەنگەڵ
هەور تکە شێی گەردون دابڕان
باڵندەی مێژو لە شەققەی باڵی ئەبەدیان دا
خرانە گۆڕی شوشە ئاوی رەش
فریشتەی خواوەند هاتنە سەر شارا
فویان بە فیقەی لۆکەدا هێنا
روبەر شێ ڕوبەر
تیشك خەو سەراب
سەراب ڕو شوشە
شوشە گڕ بەردی ئەشکەوتە بورکان
کلیلی جەنگی سفر بوی گەردون
بانگەشە چوە سەر پەڵەی هەور
کۆچی جەنگەڵی بۆ ئادەم ژمارد
ڕەشەبا ڕەنگی کرا بەتونا
گزنگ بو بەئاو

ئاسمان خوماری بەر گڕی فۆتۆن

کۆرس سرودی شەوگاریان چڕی

زیبەڕۆ چونە هێڵی ئیستیوا

سێبەر کشایە ناو ئەشکەوتی تار

تابوتە نیگای هەزاران سەدە کەف چرای سەراب

سەراب لە زەنگی ونی تابلۆی رەش

قەلێك دەنوکی خستە سەر زەوی

ئەکتەر سروشتیان خستەوە سەر کۆچ

بروسکە چرۆ بۆ گەردون نوسرا

ژیان خرایە بەر گاسنی ئاو

خەتخەتێن چوە سەر هەواری چۆڵ

کۆشکی حەوت چینەی ئاسمان مۆر کرا

باڵندەی مێژو تەرە بونەوە

کوللە بارینە سەر گۆشتی گەڵا

چرکە راوەستا

پەردە جەوتینەی گەردون لابرا

گلۆپی سفر بوکی مێژوی خوێن

گەردەلول گۆپکەی جیهانی ڕنی

ئاو لەمەداری سێڵاو هاتە دەر

خۆڵ بو بە هەڵم

هەور کرایە قوڕاوێکی نوێ

بازنەی جیهان رۆیی‌و بزر بو

جیهان وێنەی کەوتنە خوارەوەی زمانی هەڵگرت

کەوتنە خوارەوەو دابڕان وێنەی جیهان

www.dengekan.com

991/4/20

تراژیدیای بون

بۆجاك دریدا له فه‌ره‌نسا

خۆشه‌ویسنتی یاری بكه (...)
ئه‌مشه‌و سه‌راب فۆتۆی خوێنه(...)
یاد كاتژمێری مانگه شه‌و
یاری له‌سه‌ر به‌ختم بكه
په‌تی ئه‌زه‌ل گێژاویه‌تی
پزیسكی دواسیناریۆی بروسكه‌یه
جیهان زه‌نگۆڵه‌ی ئه‌به‌دی جه‌سته‌و رۆحه (...)
سه‌مفۆنیای گۆڕێكی داڕوخاو عاشقمانه
ئه‌مشه‌و ژوانی من‌و تۆو گۆڕو دڵداری گه‌ردونێكی ئاوێته‌یه
تۆوی من‌و تۆو خۆشه‌ویستی هه‌ڵگرتوه
بۆته ده‌می ته‌نیا تیخێك
بۆ ناشتنی (من)و (تۆ)و (ئه‌و) (. . .)

***

خۆشه‌ویستی یاری بكه (....)
تاقه گۆڕێك ده‌ریای ئه‌وێنی گرتوه (من)م یان (تۆ)؟
یاخود تارای نه‌بوكی دڵدارییه؟
من‌و تۆو خۆشه‌ویستی‌و گۆڕو مردن

www.dengekan.com

سەرەتاو کۆتای شارستانین
دوا زەنگی قەقنەسی ئەم رۆژگارەین
دەستت بێنە
گیانت بخەرە گیانمەوە
جەستەت بخەرە جەستەمەوە
منو تۆو گۆڕو دڵداری دەبینە یەك (...)
***
ئای لەو بارانە رەش باوەی گیانی دادا (...)؟
لەو پەڵە بەفرەی کەوتە سەر کۆچ
ئەو ڕەشماڵەی گیانی پۆشی
ئای لە درەختی گزنگ بارانی کەللە سەر؟!
لەم ڕۆژگارە ئاوێتەیە؟!
گۆڕێکی تاك شار جێ دێڵێت
جەستەو گیانێك دەچنە ناوی
جەستەو گیانێك دێنە دەرێ
خۆشەویستی سەما بکە منم یان تۆ؟!
بروسکەی کاروانی رۆح گڕ دەسەنێت
دەریای ئەڤینی تیا زاوە
ئەم شەو مێژو سفر دەبێت
چرکە ساتی نەفخی سوری ئەزەلییە
ژیان تەلەسکۆبی رەنگاو رەنگی رۆحە
چاوی سەوزی (تۆ) و (من)
تاقە گۆڕێك کراوەیە
منم یان تۆیت؟! (...)

له ڕۆژنامەی ئاڵای ئازادی ژمارە (185ی 995/9/30 بە هەڵەیەکی زۆرەوە بڵاو بۆتەوە

جەنگی جیهانی سفر

ئای بۆ سێبەری ژوانی عەشقێك لە میتا زەمەن
ماچی سەر لێوی گەڵایەك بكات
پێكی ژەهراوی كڵاوە بەڕوی نیشاستە گرتوی
بڕژێنێتە ناو پێلوی دەریای سڕ!
تەنافی مەرگ شاخ‌و دەشتی گرت!!
هەتاو هەناسەی خنكاوی مەلە
زریان‌و گۆپكەو شەستەی وەریوی گەردیلەی گیانە!
بوكی كیشوەری‌گیانی بێ جەستە
بە شادەماری ئاوێتە خۆڵا تریشقە دێنێ
مەڵۆی تابوت و تەرمی خوێن گرتو
بون بە خومخانەی كەنارێكی رەش!
بۆشایی هەور پزیسكی كشا
شاڵاوی رەشاو مێژوی شاردەوە
زەنگی چەمەری شارستانی چۆڵ پەیامی ڕۆژی حەشری تێدایە!!
هەناسەی تەم‌و تێزابی پێش ژین گزنگی پۆشی
شارای تێكەڵاو كەوتە سەر سروشت
موی پساو ڕیز بو
زەریای رەشاوی بۆ باكور هەڵبەست
بسكی كچۆڵەی جەنگی سەرەتا
ئاوێنە نەستی زەمەن‌و گەردون

www.dengekan.com

سروشت داڕزی
کلآفەی خۆرەی کەوتە خۆڵەوە
تاڵیشکی قژی قۆزاخەی هەور
بو بە ئاوێنەی گیان توانەوە
شەوگەرد تۆوی ڕشتە ناو منداڵدانەوە
زەوی چاوی ڕشت
مێرگی گیان کێشی مەسیحی دڕی!
سەرچاوەی گیانی توخبەی نەمری ...
سەرکەڵی شەختەی پۆستاڵی هابیل
قابیل لە شیشەی ئاوێنەی مەرگا ئاوە چۆڕی کرد!
بەرگی مارشاڵی لالەی پۆشی بو
ئاوێنە لەبەر برژانگی تیژا ئاوە ژو بوە خەوی کۆتایی
یوسف پێغەمبەر
مورووی مستیلەی پەنجەی سلەیمان
حەوت سەر هاتبوە خەرمانەی هیوای نەخشە بەندەوە
پەرچەمی هەوری سوری قژە خەو
بو بە تەلاری پوشی مەنجەنیق
زریانی خەوی ساوای گەرمەسێر
فوی دەکردە سەر حەوت چرای دانتی!
دەماری شەتڵ ناوەندی کردە شەبەقێکی سور
نیشانەی خەزان ئەبریشمی چوە سەر تاری هێڵی ئەفسونی بوکێك
چەقی خۆر بو بە کلآو ڕۆژنەی مەرگ!
سێبەری تاعون بەرپەرچی نیگای کابوسی ڕۆژگار
دلۆپە مرواری ئالآی کەشتی نوح

www.dengekan.com

تۆزی گەردانەی قەقنەسی بیچو ژەنگی مەرگی گرت
نسێی گۆڕستان ژەهری خوێن ئامێز
دڵی زەوی کرد بە خەڵوزی ڕەش!
چەخماخە بزەی گەروی مێروله زەوی هەڵتەکاند
پرژەی سکی خۆر بو بە ئێسکی گوڵ چرۆی چەرخ
چاو شارکێی هەور روخساری قەوزەی ماسی گری زەمەن
مۆمیای هەزار ساڵ
باروت سوتێنرا
خومخانەی زانست پلە گۆشتی خۆڵ
بڵێسەی شەختەی بۆشایی ئاسمان
وێرانە خاکی چرکەی کۆتایی پرشەی گەردەلول
جیهان بە جۆشی مزگەرێکەوە سوتاو خامۆش بو!
هەوێنی مرۆڤ قوڕی بناری شاخێکی داچوی
خشتی ئاوریشمی دەزوله مێشك
تەنافە لۆکەی درەختە رۆحی زەمەنی ئاوای
تەرمە تابوتی کرێوەو پشکۆ
ئەشکە کیمیاوی زەریای جەنگی کۆ
ئاپورەی تەمی رۆژگاری گێژاو
شەمەندەفەری باکورو باشوری خستۆتە سەر ڕێ
ستونی سوپای خواوەندیان پێ بو
هەتاکو تەرمی پێغەمبەرێکی تازە بنێژن!!
ساتەوەختی گسکی هەتایی سروشتی چنی بە تەرمی تێکەڵ
بۆشایی هێڵی پەردەی کۆتایی
کۆتایی بازنەی چقڵی هەتایی

ئەستێرە ژاکاو گۆپکەی هەڵوەری
تیشکی خەفەبوی لەناو تونێلا تەقێنرایەوە
چرکە ئاژێری دروێنەی سفر
رەنگی تێکەڵ بو!
هەڵپڕژایە سەر بێشەڵی سروشت
ئاوێنەی زێڕ نەخشی کۆشکی پەپولە
بو بە تۆو کێڵگەی خرۆکە هێتلەر!!
چرای ژین لەرزی فوی خەوی خوێنی بەسەردا درا
ئاسمان تینوی دڵۆپە خوێنێك
ئەستێرە شەیدای شەهوەتە ئاگر
باران خرۆشی هەلکە سەمای گرت
بۆشەوی ئاڵی بوکێنی شەوێك
بێ تەمی زڕی حەوا خامۆش بو
گەشکە سەرە مەرگ تابوتی لێوی هەتاوە لۆکە
دەزو ترازاو ئاسمان تێك ترجا!
زەوی عەشقە سوێی گەڵای خۆرە گۆشت
ئێشك چی دڵۆپە گەوهەری پزیسکی تیشك
بێ پەیامی خوا هەزارساڵ وەستا!!
نیگای هەڵفڕی ئەو چاوەی نەدی کە توری سوتاند
ئەو فوە کرا بە پارچە سەهۆڵ کە کەوتە سکی مریەمی مێژو!
جیهان سەر خەوی مێشکە فیرعەونی
روخساری تەمەن لقی سێدارە
بە گڕە چەخماخەی هەویری تاعون داپۆشرایەوە!
تاجی پاشایی سیواخی شێ بەرد هاڵاوی کۆشك

www.dengekan.com

بروسکەی رۆح هات !

کاتژمێری سفر لە خوێندا وەستا(...)!!

ژیان ئەشکی رشت ..

مندالّی ساوای سەر کەلی ئێسك

رەشمالّی ژەهری کولله کوژیان گرت!

زۆنگاوی ورگی هێرۆشیمای مێشك شالاّوی هێنا

خەرمانەی مێژو کەوتە بەر با رەش

لە تاقیگای جەنگی ماتماتیکی ئاو رەنگی مەرگی گرت

چاویلکەی ژەهری روپۆی بینایی دواکەشتی سەر مانگ

کفە درۆزەی شێی سەرەتان گری گۆپکە ئەفسانە

شوشە سەهۆلّی شەختەی مێژوی چەرخ

وێنەی یەئجوج و قەزامی باریو!

سروشتی پۆشی بە پروشەی تێکەلّ!!

خاك بوە تۆوی کێلّگەی شەوارەی شەوە تلیاکە

ئاوێنەی سپی مەلی کۆچ کردو لە بارێزەدا

هیوا سەرابی وێلّی دیدە کوێر

بو بەمندالّی چاخێکی بێ تۆو!

بێ ئاو و هەوا کەوتنە کۆشەوە

لاپەرەی گەلاّی نەزانراوی دار جیهانی هار کرد

سالّ بە دوای سالّدا گەرێنرایەوە

تەمەن لاسکی گولّی هیوای خوێن

گیلن چوە تێزابی ئالّتون توێنە

پەرداخە زێری زوحەیلی پر کرد

خوێنی هەور سەوز بو!

پێکی ڕۆح ڕەنگی تێکەڵ بە خۆڵ بو!
کولله شەرابی خەزانیان نۆشی
بون بە تلیاك خۆر!
شەوارە تەرمی شەختەبوی مێژو هەرەسی هێنا
مۆمیا بو لەگەڵ ڕۆحی تواوە
دوا زەنگی چرکەی ئەتۆمی لێدا!
مەمکۆڵەی زەوی ریشاڵە ڕەگی مەرگی هاتە دەر
نیگای چوە سەر کەلی گیان هەڵکێش
تۆوی ترەکیو لە شیر چونەوە
گیان لە دۆڵێکا خۆری لێگیرا
تۆوی لۆکە کفن پێخەفی تابوت
پەڵە هەوری زەرد زەریای خوێناوی باڵندەی تەرە
کڵپەی ئاگری گۆڕ دزی هەتاو تابلۆی بایەقوشی نەخشاند
گەڵا هەڵوەری!
باڵندەی ترەکیو چاویان هەڵهێنا
تێزابە دەریا ژەهری شوشە خوێن
بروسکەی هەور وەریە ناو ڕۆح
گەڵای نەمری مەمکی ژیانی بێ شیرەمەنی
بو بەهەرەسی چەرخی بێ زمانی!
تۆوی منداڵدان یەئجوجی خستە بێشکە دارینە!
چرای دارستان هەڵمی لێهەستا
پێکی ئاوەژۆی ئەفسانەی پڕ کرد
ژین لە مەیخانەی شەوە تریشقەی بێپەیامی خوا!!
ڕەنگی بو بە سەگ!

ئێسکی دامرکا!
زەوی شەقی برد!
ئاسمان شڵەقا!
خاك رۆ چوە ناو ئاوی دەریاوە!
گۆمی کێماو تاقی کیسرای نەخش کردەوە..
گۆڕی زێوین بە خاکی ئەمریکادا پەرش بونەوە!
جیهانیان کردە کلافە دەزو !
سکەی پۆلا ریز وێنەی شارێکی کاولو خاپور
خوێن بێشکە سوتاوی بۆشایی سفر
شاپەڕی وەریو ئاو درا بە تکە
وەك بەفر ماڵی جەنگی ساردی تەم
لانکەی ژەم بوردەی مناڵی حەوا
پروشەی گۆشتیان دەباریە خوار!
ئاگرو تێزاب شەختەی گوڵدانی مەیی ساتە وەخت
باڵداری سەدە لە باخچەی ژینا مۆمیا بونەوە
پۆلە پەپولە کەوتنە ناو بورکان
گڕی هەزاران سەدەی بێ پەیام
ئاسمانو زەوی داڕمینە خوار!
جەستەی بێ گیانیان گرتەوە ئامێز
مژدە ئەسرینی دەسڕی فریشتە
بون بەئاڵای کۆشکی هەناسە
سەراپای جیهان کوللە لێی درا
گەردەلول سەرو ژوری ڕاماڵی
تەرزە پەڕۆی بوکێنی چەرخی شتەوە

www.dengekan.com

ئالأی سەوزو سور خۆرئاوای پێچا
گەردون بو بە تاتە شۆری زنجێکی کۆنە
شەو چڕینی گیان چوە سەر کۆشکی مەنجەنیق
مانگو خۆڵو خۆر پرۆڤەی مەرگی باکورو باشوریان کرد
زەوی بو بە بورکانی چیای رۆح و خوێن
ئاسمان چەقێکی قیبلله نومای رۆژ
بۆ دابڕانی هەورە سەوزەکان لە کاروانی خۆر!
زەوی تابوتی تازەی خوێن گرتو
ئەشك دەڕژێتە بەرپێی مردنێك
گۆڕ هەڵکەن سەرجەم گەیشتنە سەر مانگ!
هەزاران گۆڕی تەختەیان بۆ برد!!
سکە ئاسنی تەختە خوێنو گۆشت
چرای گیان کێشی گەلأی هەڵوەریو
ئاسمانو خۆڵو هەوایان دڕی..
چەرچەفی سروشت جەنگەڵی سوتا
پێنج قارە نسێی ئالأیان هەڵکرد
سەربازی ستون تابوتو تەرمو خوێناویان ڕژا
بەردو دارو گڵ ئاوڕشێن کرا
ڕوداو بە کەفی تێزابی مێژو بون بە کاغەزی ڕزیوی بێفەڕ
منداڵێك گۆشتو ئێسکی هاڕابو
خوێن چونی ژینی کرد بە خەتخەتێن!!
جەنگی جیهانی سێهەم بەسەر چو!
مەڵۆی شارا زێڕي شاری پەپولە
وەرینە گەروی بورکانی خەڵوز

www.dengekan.com

لوتکە مۆرەخە بو بەسیناریۆی زامی رۆژگار
پەپولە سەوڵی حەشوە ئاگری بۆمبی نەوەوی
نیگاری جیهان خۆڵەمێشی زەرد
فلیمی مێژوی گەردون سوتێنرا!
ڕوداوەکانی بە باڵە فرێی دوا هەناسەوە
بون بەگوڵی سوتاوی ڤیستیڤاڵی بون
قورئان پەیامنێری زەمەن دەکاتە ئاماژە
لە چاخی شومی خوێن بارانا
سزای ئەیوب و مریەم و مەسیح
بو بە ئاڵای رەوەزی چیا
(گەردونیش تەنیا هەڵماتە شوشەی سۆزانی‌یەکە!!
لەبەر تریشقەی قامچی‌شەوەیا
بروسکەی هەزار چیرۆکی نوسی)[1]!!
ئاوەچۆڕی مەرگ لە شا دەمارا هەرەسی هێنا
خوێناوی بەستوی هەزار رەنگەی خۆڵ
چەقی‌یە کەڵبەی گرانی چەرخ
سێکسی سەر گەڵاياسای مردنی تۆمار کردەوە
بە رەوەزێکی بەردەڵانە گۆشت
گڕی سەوز باوی هاتەوە سەر خۆڵ
دەریا شەهوەتی شەپۆلی خوێناو
عارەق و شەهوەت خرانە پەرداخ
تەواوی جیهان سەرخۆشی مەی بون!
گەڵاو گوڵ کەوتنە سەر هێڵنجی مەرگ
شیلەی شۆکە شێی گەڵای شەوچڕ بو

ملیارد پەپولەو هەنگی پێ سوتا!
تەمی گێژاوی مەرگەساتی دو
لاپاڵە گڕی فریشتە سوتوی خوێناوی گوشراو
بەچکە سوتاوی خستەوە تابلۆ!
هەر مۆرەغەیەك تابلۆ مۆمدانی شوشەی فەرحان بو
شیشە ئەتۆمی چوار ڕوی پێك هێنا
هەوری مەنجەنیق هێڵی گۆڕستانی سەرابی هێنا
مردو کرانە دڕندەی سەر کێو!!
چەرچەفی جیهان شیلەی کەوتە سەر
شەو و ڕۆژ ونبو!
بۆ هەزارەها مێرد منداڵی شۆخ
گونیەیەك ژەهری عارەقاویان ڕشت!
دێبەری شەتڵی خۆرە لە ئیستیواوە
سروشتی خستە پەلە قاژێی تۆف
لاسکە نسێی تەرویەکی چڕ هەناسەی خوێنی هەڵکێشایەوە
هێلکە یەئجوجی قڵیشی هێنا!!
هەروەکو گەڵای شوشە خوێناوی کردۆتە باجی نەو بوکی شەوێك
شەتڵی شەهوەتی راماڵییەوە
زەنگی ناکاتی تەرزە دەفتەری ژینی داڕێژا
رایەڵی مێژو شارای سەوزو سور
ئاوەژو بوە شیلەی لەبارچون
لافاوی مێژو ڕۆحی وشك کرد!
پشیلەی قەزامی سەر مانگە کەشتی
ڕێی ژینیان گۆڕی!!

هەوا پۆشاکە زەوی شەو چڕێن
ئاو وشکە داری کۆچی فەزای بون
گەڵا بەهارەی خەزانی تەمەن
خۆر بو بە کابوس
مێرو لە لاڕێی هەوارە گەنم
سێ چرکە ئاسمان ڕاست وچەپی کرد !
ئەستێرە ئەشکی نزایان هەڵڕشت
جیهان هەزار جار تەخت وکاول بو !!
ئاژێری شەوە گەردون خرۆشا
چڵمی منالآن ئاسمانیان تەنی !
بسکی هەڵکەنراو لچکا بەمەمکی حەوت چینەی ئاسمان
بلیارد مەلۆتکە هاتنەوە سەر خۆڵ !
پروشەی شیلاوگ خوێنی داپۆشی
بروسکە سوژن باخچەی پەپولەی بەتالآن هێنا
هەتا دوا شیلەی ئێسقانی کۆتا
هەزاران میل قەسابخانە لە خوێنی هێلکە سەوز بو
قەزوان ومازو بار بنە خوێنیان شیری لێ چۆڕا!
ڕەگ وریشاڵی دەوەن گڤەی مەرگی هەتایی کرد
ژیان خرایە سەر سەمای لۆکە چنی کێو
دەزولەی ڕەگی هار بونی زەوی
بلیاردێك کاژێر بو بە چرکەی خوێن
شانۆ چۆڵ کرا شۆکە نەباری
ئەستێرە ڕەنگی تێکەڵ بو بە قوڕ
شارو شارستان جێگۆڕکێیان کرد!

جیهان خولی خوارد !

ئەستۆڵی جەنگی دەریای شڵەقاند

گەردیلەی وردی ڕوح توایەوە!!

خرۆکە پشکۆ جەنگە گەردونی چەرچەفی ئاسمان

فۆتۆنات تەقی!!

جیهان فوگری سارای لماوی

مەلی ژین فڕی!

تەرمەکەی حەوا زیندو بوەوە!!

لەناو ڕوانینی گۆڕی ئادەما خشڵی بزر بو

فۆتۆ جیهانی خستە شەختەی مەرگ

قابیل هابیلی مێژوی کوشتەوە

چیرۆکی مێژو دوپات بونەوە !

بە تەنها مریم زیندو نەبۆوە

بو بەسەر تۆپی ئاسمانە شوشەی ساڵی گرانی!!

شقارتەی کڵپەی بورکانی دۆزەخ

بو بە ئەتۆمی پەڕە شیلانە

لە جەنگی سفرا سروشتی کردە تابوتێکی ڕەش

تۆ وچەنی ڕوحی بەر گەردەلول هات!

ستالین تیشکی گرتە هیمالا!

هیمالا ڕێژنەی ڕشتە سەر زەوی !

هەزاران ئالا لوتکەی زەویان داپۆشیەوە

سوژدەیان بردە بەر تەختی هێتلەر !!

ڕێژنەی تەنافی بەچکە پشیلەی لوتکەی بێ نەخشە

لە ئاسمانەوە پالاوتەی بەنزین لولەی پەنای عەشق

شمشاڵ ژەنی خۆر نیگا سەر بڕاو
تۆوی یەکەمین مرۆڤیان داچاند!
بە دوای زرنگەی مارشە کاتژمێر
ئەکتەر هاتنەوە چەرخی نەزانراو
شەو ورۆژ هێلکەی زەوی تێکەڵ بون !!
هالآوی هەور بو بەشەرابی گرانی چەرخ!
دەروازەی گەردون تەنافی هەوا
هەڵوەریە خوار!
پریاسکەی مێژو والآ کرایەوە
فویەکی ناکات لە خۆرئاواوە
ڕچەی شەوارەی گەردونی نوسی:
لە سفرێکەوە بۆ سفرێکی تر (...)!!

ڕەخنـە گـر (ئیـسماعیل حەمـە ئـەمین) کۆجیتـۆی بـاوك لێکۆڵینـەوەی ڕسـتەی شـیعری لەسـەر نوسـیوە لـە ڕۆژنامـەی برایـەتی 1635ی 1993/5/3 وژمـارە 1650ی /1993/5 بە دو ژمارە بڵاو کرایەوە وبەشی سێهەمی وەستا.

www.dengekan.com

ن والقلم

ئۆپێرایە.. ئێپێرای خوێن!
گەلاّ قڕان کەوتنە خوارەوەی ڕوح وبون
ولاّت رەنگی دەروازەکانی باستیلە
ڕەشماڵی خوێن چینی ئاسمانی پۆشیوە!!
هەمو زامێك کوێر بۆتەوە
تەنها چرۆی هابیل قابیل ڕۆحی نوێیە
قەڵەم نەشتەر بە زەویدا بێنە
مێشك شیشەی خوێناوی نەوبوکی ساڵە!
زەنگ بەگوێچکەی زەوی‌و ئاسماندا دەهێنیٌ!!
** ***

(ن والقلم) سوێندی خودا
ڕوح پێخەفی تونێلی خۆری ئاوا بو
لە میحرابی گیانی وێلاّ سەفەر دەکەیت
بۆ بڕینی ڕوح وجەستەی سێ کوچکەی خاك!!
ئەستێرەی بەخت کوژایەوە
لە کەللەی نەوبوکی ساڵی خوێنا تۆمار بوە!
ئۆپێرای ڕوح بونی هەژاند
تارای عاشورای کەربەلا وکەوتنە خوارەوەی رۆحی سور
***

تراژیدیای لە خاچ دانی هاوچەرخییە

فۆتۆ کۆپی مێژوی تاوان کەوتە چرکە

بەداستانی سەبرا وشاتیلا ئاوسە

ئێستا پرسەی ولاتەکەم کشایە هەور

(ن والقلم ومایسطرون)

***

قەڵەم ..قەڵەم ئەشکی زەوی تۆمار بکە (...)

کلیلی کەلەپچەی خۆر بو بەرۆحی کۆتایی !

یاری لەگەڵ رۆحی تەریو بکە

کەشەی کوشتاری ژین ئەستێرەی بەختی عالەمە

لەم خاکەدا دۆزەخ دەردەکەوێت!!

هێتلەر ومۆسۆلۆنی وناپلیۆن هاتنەوە گیان!

جەنگیزخان هۆلاکۆ وفیرعەون وشەداد

تورەکەی خوێن بەجەستەی خاکا دەهێنن!

پاکیزەی خۆر دیلە لەتونێلی هەورا

تۆوی مەرگ جوگرافیای گرت

قەڵەم فریشتەی دایەلۆژ رۆحت بشۆ

ئەستێرەی مژینی تاوان کوشتارگای رۆح

لە ولاتی بارانی گۆشت

بە کوڵ بگری بۆ مەرگی خۆت!

زەوی و درەخت ئەشك رێژ کە

بفرە بەدوای خۆری ناکاتەی ئاوابو

زاری کۆرپە لەمەمکی خوێندا بزواوە

خوێن بەکەللەو کەللە بەخوێن تینو بوە!!

***

قەڵەم دەروازی مێژو بزر بو!
چرای تاری هەڵكراوە
سەرچۆپی كێش چۆتە ئەشكەوتی خۆرەوە!
ئەم وڵاتە كاول برسی
رۆژ بەتەنها لەقەسابخانەدا هەڵدێت!
خاكی مەرگەسات و تابوت
دڵ و خوێن و چاوی سەركردەكان لەكۆچ دایە
رۆشنایی بەچاویلكەی زەرەبینی تەڵخ بوە
تەختەی تابوت هەمو ماڵێك رادەماڵێت!!
تەنها كۆشكی سەركردەكان رەنگاڵەیە!
***
قەڵەم درەختی مەرگی كۆرپە مەمكی دڕاوی ناو بایە (...)!
دارستانی سەربڕینی قەڵەم ئەستێرەی كۆمەڵە
گوڵە گەنم لەئاسماندا سپی سپی
چرۆی مانگی كورد كوژی یە!!
تەختەسڕی تەمەنمان مێشكی پڕاو دێنێتە یاد!
لەو زەرەبینە ئاگرەی گیان دەكێشێت
زەنگی ئەزەل جەستە دەگرێت!
سێدارەیەك رەمزی گەردون
رۆژگار وێنەی هێلكەیەكی فلیقاوەی هەڵگرتوە!!
***
قەڵەم كەشەی ئاسمان رۆحی زیندوی پێیە
تۆ تەمەن و وێنەو رۆحی خۆتت دیوە؟!
تۆ خەرمانەی عومری منت خوێندۆتەوە؟!

شێی شیلاوگی دایکەکانت ناسیەوە!
کە دەستاڕی برا کوژی وێنەی گرتبێت!
تۆ شاعیرێك هاوڕێت بوە تیرۆر بوبێت؟
ئەو ئەستێرەیەت تۆمار کرد کە رۆژ کشا!!
بومەلەرزەی کوردستانت بیردێتەوە

***

(**ن والقلم**) **سوێند بێت بەتۆ** (...)
رۆژگاری تاریك حەشارگەیە
پرسیاری خوێن ببارێنە!
وا کاروانی گۆڕ هەڵکەنی چەرخی بیستەم کەوتە سەر رێ
قەڵەم کلیلی زمانی شاراوەی خوێناو
مێژو ببڕە
داستانی مریەم لەدڵتایە
هۆمیرۆسی برا کوژی کوردت دیوە؟!
قەسابخانەی ساتە وەخت کەوتە گزنگ
(ن والقلم ومایسطرون) **سوێندبێ بەتۆ** (...)

ئاماژەیە بەئایەتی (ن والقلم ومایسطرون) **سورەتی** (**القلم**).

www.dengekan.com

شیلاوگی جیهان

خۆر سەری سۆزی خستۆتە کۆشی شەوە زەنگەوە!
تەوقی تەنراوە بەپەت و ئاگر و تەناف و زنجیر،
مەلۆی قژیشی شەپۆلی خوێنی سەر شێتی مەرگە،
تێزابی وەیل بۆتە ملوانکەی بوکێنی شینی..
سینەی دڕاوی چاڵاوگی ئەشك و سێبە ڕۆی ژانە!
هاوار و ناڵە دەبارێتە خوار،
لەگەڵ دوا تەزوی خاك و خۆڵ و بەرد
چزوی نەعرەتەی بەسەرا دەپژێت!
لەژێر شاڵاوی هەناسەی سوری نیوە مەرگیەوە
جیهانیش بۆتە تەختە شۆڕێکی مردنی ناکات
سێبەری تابلۆی رەنگ و روخساری
شێوەی تەرمی کۆن تیشك دەداتەوە
لە هەمو لاوە سینەمای ، نسیٚی رەشبەڵەکێکە
گەمارۆی جادوی نێرەکەرەکەی جەجاڵیان داوە
سروشتیش چرکەی گەردەلولێکە
لە بنج و بێخی دەوەن و هەردا:
فیچقە دەهاویٚ بۆ سەر پەلی هەورا!
لە چەپ و راستی چارەکەی سنگی گیان دەرچونێکە

www.dengekan.com

باوەش دەهاوێ بۆ گۆڕستانی مردنی بێجێ،
گژو گیاش نەوبوکی سوری لانە سوتاوی
تەوقی عەزازیل، مەرگی ساکار و زەقیان پۆشیوە!
مژدە دەڕێژن بەسەر هەواری سوپا سالاری،
گۆڕێکی چۆل و ئاوارەی بێدەنگ!..
رەشماڵی دەستەی مۆسیقا وشانۆ
بونە شای چراو هەمو رەنگێکیان گرتۆتە باوەش!
لە بەڕۆژەوە تا نسێ و تەمو هۆڵی تار و مار.
چراخان دەکەن بەسەر تەناف و دار تەختە و خەزان
گەرمە سێری وشك بۆتە بەربوکی مێشکی زریانێك،
سروە و شەپۆل و نەسیم نابێتە باڵا گەردانی
پەڵەی تەمێکی لەقوڕ دراوی بێ تام و بۆیە
پەنجەی پیرۆزی پێغەمبەرەکان نایان سڕێتەوە..
شارستان هەموی تاریك و لێڵ و نوخشەی ناشتنە
خەتی کوژاوەی کوێرە رێیەکی لاپاڵی شوانە
پردی سیراتی ئەفسانەیەکە سێبەری دەکشێ"
کوێر و چاو ساغیش دەکاتە هاوڕێ.
چی گیانێك هەیە هاوتای عومرەکەی نوح بکاتەوە؟!
غەمی کەرەنتوی دروێنەی شەپۆل لابەرێت لەدڵ!
پەردەی هەمەجۆر لەحەوت تەبەقە
داگرێتە ناو کۆشی هەتیوی پڕ سکڵ و دو کەڵ،
تاقە جارێکیش فۆتۆی تەلاری بەهەشت و دۆزەخ
بگرێت لەوێنەی جەجاڵ و مەهدی
میراتی مەهدیش بخاتە سەر هیوای،

رۆڵەی نەبوكی دایكی زەوی
خاك دەسرازە بەنی گیان كێشانێكە
بێشكەی ترساوی نۆبەرەی كوشتن دەلاوێننەوە
دایكیش نیشانەی توخمی خوێناوی لێك هەڵپڕاوە
گۆرانی سۆزی لایە لایەشیان سرودی گریەو
كەفێكی سپی تازە تەقیوی نوقمی ناو ئاوە
باڵندە و مرۆو مێروش ژیلەمۆی دڵی خورپاوی
سێبەری هێزی تەزوی شاراوەی موغناتیسێكە
بەتاڵی پرچی شێواوی رەشی دیلی خۆرەوە
بە شەش پاڵوی قوڕ دەنگیان گیراوە،
لەكونی زەقی موروی ئاوداری زمانی حەشرا“
دەنگی مەلۆتكەی نۆبەرەی كاتی مەرگ دەداتەوە!
شێی رەشبەڵەك و دەواری شیوەن
لە كۆڕی پرسەی ئەو فریشتانە ریزیان بەستوە
كە بۆ یەكەم جار جەرگی یان هەڵدڕا“
بە بێشكە ژەنی قەسابخانەی تەم لایە لایە یان...
كرایە جۆلانەی شێواوی زریان ،
لەگەڵ دوا پەڵەی هەناسەی تیژی بارانی قینا!
تكەی خوێنیشیان داڕژا بەسەر سروشتی وشك و
خاك و خۆڵێكی بێ مرۆو گیاندار!
گەردەلولیش بو بەسواری پێش كاروانی شەڕ
لەخاڵی سفر و كۆتاییەوە كەوتنە سەر رێ.
كراسی تازییەی كۆن و تازەشی بە بەرا پێوا
لە یەكەم خشەی دەنگی جولانی هێزی كاروانا

www.dengekan.com

دومەڵو زامی بە سەردا تەقاند
گەرداوی سەختی ئەو زامە چۆپی رەشبەڵەکێك بو
هەتاکو ئێستاش پەپکەی ژەهراوی پڕ لەکێماوە،
خڕ دەبێتەوە لە شادەماری شاڵاوی شینا
لە هەر شەپۆلێك گرێکی سەوز و وەنەوشەیی دێت،
لە هەر لافاوێك نەك زەوی، بگرە ئاسمان دەسوتێت
مرۆڤایەتی تەشیی رێسراوی کچێکی سۆزانییە..
گۆڕەکانیشی وەك پوشو پەلاش پڕ دەبێت لەناو
کچە قەرەجی تەختی نەبینراواندا دەسورێنەوە.
بارانیش لە هەوری سەر زەمینەوە دەچێتە حەوا،
ئیسرافیل ئێستا مژدەی نەوبوکی پێغەمبەرێکە
کە لە تەورات و ئینجیل و زەبور باسی نەکراوە!
تەنها نەشتەری سەر زاری خەڵکی دەوری مەهدییە
لەناو جۆلانەی پشت قوللەی قافا تەل بەند کراوە،
نە بارانێکی روناك و شینی پڕ پەڵەی خۆشی"
نە لە تروسکەی بەری بەیانا گۆپکەی دەتەقێ.
ئەی هەور و رۆژ و مانگ و ئەستێرە نایەنە وەلام!!
کێ بەر پرسیارە لای خواوە دەنگێ بەرز کاتەوە؟!
رۆژگار بەکلێپەی تەنورە، گرێك دەسوتێتەوە،
پۆلە فریشتەی قوربانی دەوێت ببنە گوڵ چرۆو،
لە تەخت و بەختی پڕ شکۆی خوادا بتوێنەوە..
رایەڵی تەونی ئەفسانە ی رۆژگار نابڕێتەوە
لە دابەزینی حەواو ئادەم و دوای خۆیانەوە،
هەتا لە وەحی دوا پێغەمبەریش هەر پیشی خواردو"

هێزی بورکانی شیوەنێکی وای خستە ناو باوەش
رۆژ لەگەڵ رۆژدا کپ دەکرا دەنگ و هەناسەی
تا لە زڕ زڕەی پشت و هەناوی لاشەی سەر زەوی
بو بە بروسکەی شارای دڵێکی پڕ جۆشی سروشت
بۆ تازیەی رۆڵەی دوا پێغەمبەری
بە هەزاران میل لە شانشینی سکی خۆیشییەوە.
پرسەی فریشتەی کردە خۆرەی دڵ
وا دوا هەناسەی وێڵیان چەخماخەی گڕی بورکانە
لە دەریای هاواریانەوە چاوشارکێ دەکەن
لە شەپۆلاوی خونچەی تکەی خوێناوا
دەبنە ملوانکەی دوڕ و یاقیقی ملی سەر زەوی
لە زوهرە و مشتەری و کاکێش و لەیل
سەوڵی کەشتی واوەیلا و شینە
بۆ دوا هەناسەی گەردانە وردی کپ و خامۆشی"
ئەو پێغەمبەرەی نەچوە سەر تەخت!
ئەو فرمێسکانە ئاگر و ئاوی لێك هەڵپڕاون دەچنە حەوا
بەدەم تێزابی دۆزەخێکەوە.. دەبارێنەوە..
دەبن بە بەردی یاریی هەڵماقۆی سینەی کوتراوی"
ئەو فریشتانەی پێش ئادەمیزاد
پەتیان بۆ خرا
بە زەبری شیری سپیو قەترانی کەللەیان پژا،
جەستەکانیشیان خستە ناو تێزاب
بروسکەی تیژی ئەو شیرە شەوقی لە بەژنو سینەی
ناو کەژو کێو و شاخ و پێدەشت و دۆڵادایەوە

له پێش کرۆکی. ئادەمیزاد و شەهوەت و خوێنا..
ئەو پەتە وێنەی دڵێکی نەمر کەوتە سەر ترپە
تەزوی شەختە بو دێنێ بەجەرگی مەریخ و مانگدا
وەك بە ئاشکرا نوکی شمشێرە کەی خۆی"
بینێ بەجەرگی مرۆڤ و ژین و مردن و کاتا،
نەك ئەوەش بگرە وەك کەرەن تویەك
لە هەمو لاوە بکەوێتە کار
بە مەڵۆ.. مەڵۆ، تەرمی تازە خوێن گەلاڕێز بکات،
لاشەی سور ئێستا بۆتە سرودی کێڵگەی تۆوی خۆر
تا گەلاتی درەخت چەقۆی ناسکی بڕ بڕەی خۆیان
لە کەللەی مۆمی خوێناویانا دەهێننەوە
ئەوانیش دەڵێن.. سزای قەنارە و هاوار و کوشتار..
لە پێش خەنجەری هابیل و قابیل
لە نوکی چەقۆی خواوە مایەوە،
لە و تەرمە سپییە بێ نازانەوە، تەوژمیان هێنا
بۆ چنگێ خۆڵ هاتنە زەوی بێ کۆرپە و رۆڵە
هەتا مرۆڤی شێوە مەیمونیان لێ دروست بکرێت
هەرچەندە گیانیان مەلی ئاوازی کۆشکی فیردەوس بو
خوا بۆ زیندانی زیبەڕۆی زەوی تەرەی کردن و
دەنوکیان بو بە چنگاڵی خەمی شۆفلێکی تەم
بۆچی دەنوکیان لەگەڵ خاك وخۆڵ کەوتە گفتوگۆ؟!
هەر بونە هاوڕێ نەفرەتیان باراند!
ئەویش بەخوێنی چەمۆڵەی مەستی ئەوانا زیز بو!
بە هاوارەوە کەوتە سەرچۆکی سکی نۆ مانگی،

لەو پزیسکەوە هەتا ئەم ساتە کەس نەیزانیوە
ئەم خۆڵە رەش و سورو زەرد باوە بۆچی گریاوە؟!
ئایا پێش ئەوان مرۆڤی تری گرتبوە باوەش"
تا لە کۆمەڵگای پێشوی نەزانیا دەست بەئاگر بێت؟
هەرچەند ئەو کاتە دایکێکی شێت بو.
لە پەلە قاژەی ژیان و مەرگی کۆرپەکەی گریاو
هەناسەی گەرمی دڵی بە سۆزی فریشتەی جۆشاند
بۆیە یەك دوای یەك بە دەستی بەتاڵ هەڵکشانەوە
لە بەردەم خوایا سوژدەیان کێشا
هەر ئەو ساتە بو لەناو سێبەری کاروانی وێڵا"
بون بە ئارامگای گۆڕێکی نەدیو،
بە سکی پڕی خوێن و شیلاوگی زەویا پژان
لە میزەڵانیا قوڕو شەهوەت و خوێنیان دەرپەڕاند
تەرمی بێنازی شل و پلیشیان تیا تلایەوە
هەر بە شێی نسێی ئەو تەمەش ون بون
تەنها وێنەیان بە شەوق و رەنگی تورەوە نوسا
ئەویش ئاوێنەی دێر زەمانیانە...
شارای مردنی ناوەختەی رەشیان کۆدەکاتەوە
ئێسك و گۆشتیشیان لەدانەی نەختی دوڕو مرواری
مرۆی بێ بەش کرد... نەبوە تالانی حونەین و خەیبەر
گۆی زەویش رزی بەداری وشکی لیژنە کراوی"
لە دوای کۆچیشیان شین و شەپۆڕی گشت سەدەکانی،
ئەو ئەفسانەیە بێ شوێنەوار و شانۆ مایەوە!
کەسیش نەیزانی ئەو شیرە سورە تیژە بێ دەنگە،

کەوتە کام دەریا و رووبار و چۆم و ئۆقیانوسەوە؟!
ئاخۆ وەك تەختەی کەشتییەکەی نوح!
بە سەر سینەی کام لوتکەو پیٚدەشتا گیرسابێتەوە؟
کاوەی ئەم رۆژە راوچی پیٚ یەتی نێچیری ئەوە
هەتا بە کورەی ئاگری قینی
لە دڵی برۆنز و مس و زێڕ داریا
تکەی خوێناوی سوری ئەم ژینە شومە بهێنێتەوە
ئەو پارچە رەقەی بۆتە کەرەنتوی ئادەمیزادو
ویسامی شانی چەپی ئیزرائیل
پریشکەکانی کرانە خۆرەی دڵێکی سەرکەش!
لەژێر مەدالیای ئافەرینەوە دابارینە خوار..
لاشەی ئەوانەی کردە باڕێزەی بەری بەیانی"
لەگەڵ دوا چرکەی هەناسەی شین و سزای مەرگەوە
گێژەڵوکەی شوم بوە میوانی ئەم خاك و خۆڵە!
لەو ساتەیشەوە بیٚ پسانەوە شالاو دەهێنیٚ!
بۆتە پێشەوای کاروانی تۆف و نابڕێتەوە.
دوا تەمی پەڕەی گیان دەرچونیشیان بو بە هەورێك و،
بەسەر جیهانا ئاپورەی کێشا!
بە دەم دڵۆپەی بارانیشەوە خوێناو دەباری!
ئالاًی جیهان و ژیان و مەرگیان دەپێچایەوە،
هەرچی فریشتەی پەل وپۆ سست بو.
پەڵەی سزایان دەبوە هەناسەی تۆف و گەردەلول،
بە سەر ئاسمانی جیهانی شینا کەوتنە رایەڵ.
هەتا ئەم ساتەیش تەزوی جەستەیان هەر هاوار دەکات:

ژیان کاتییه.. بێ سەر و بن و بێ ناونیشانە..
بێ ناسنامە و پەساپۆرتی لەیەك دوانە،
کلاّفەی قین و گڕ لە تۆڵەی دادی ئەو تەرمانەوە!
بون بە تەمێکی سەرگەردان و وێڵ ،
هەر جار نا جارێك دەکشان بەتیژی و دەکوژانەوە،
چەند هەزار ساڵە ئەو تەمە بۆ تە قۆزاخەی مێژو
وەك تاقی کیسراو فیرعەونییەکان مۆمیا کراوە!
نە دەست و پەلی وەلی و ئەسحابە
نەگڕی نوری پێغەمبەرەکان
نە لافاوی نوح
نەیان توانیوە ئەو پەردە ونە لابەرن لەچاو"
تا لە زنجیرەی کەلەپچەی دیلی دەستی خۆرەوە
بە خوێنی گەشی ئەو پێغەمبەرەی بە نامرادی!
لە ناو دەریایا بە کەشتی شەشی ئەمریکا کوژرا؟!
بون بە کارگێکی نەشتەر ئاسایی و هەڵتۆقین لەپڕ"
بە هێزی کڵپەی ئاگردانێکی جۆشاوی خەففە،
بە لەشی وێنە جەستەی ئەیوبی رزیوما پڕژا،
لە ژێر تاریکی سینەی چەرچەفی شەوەزەنگەوە!
بون بە رەشماڵی تاریك خانەیەك وەك ئەم رۆژگارە:
تەنافی ئاسۆی مەرگی ناوەختەی مناڵی ساواو..
دایکی پڕ سۆزی خستە گەردنی شەدادییەوە!
بۆ تاقە ساتێك لە دەستی سۆزی پێغەمبەرێکا
شیرێکی دو دەم راست نەبوەوە
تا تولە رێگای رچەی شەوارەی ئەهریمەنێکی تیا بکرێتەوە؟

دنیا بێدەنگ و لاڵ و کپ وکڕ بۆتە نەشتەرێك
موسا لە کوێیە بچێتە سەر تور
هەتا پریاسکەی جیهانی شێواو بداتە دەست خوا؟
ئاگری گەروی گڕ بداتەوە
بتلێتەوە لە ناو خەڵوزی پشکۆی خامۆشا
هەتا سەراپای جیهانی شێواو وەك تور لیٚ بکات
ئیسحاق و یوسف ویەعقوب وداود چیان لیٚکرا؟
نابنە کاروان چی بە ڕێگەی شینا
موحەمەد بۆچی ناچێتە حەڕڕا؟
چاوەڕێی سیمای جوبرائیل بکات
هەتا پەیامی نوێی لیٚ وەرگرێت
ئەم تەوقە رەشە لەت و کوت بکات
بەردە خڕەکەی دایکی عیسا لەکویٚ کەوتەوە؟
هەتا نیشانەی سیحر بشکێنیٚ
کیسە لیرەکەی باخەڵی حەللاج لەکویٚ رژاوە؟
تا باجی خوێنو عارەقو گڕی لیٚ بدرێتەوە
پێڵاوەکانی حەزرەتی غەوز کام دڵەی پڕکرد
تا زەوی وشکی بیٚ ئاو بکێڵیٚ
کەرو ژنەکەی دەروێشە رەشە
بۆ زرێباری هەمو کرد بەئاو
شارێکی ون کرد لەلەپی مشتی نهێنیەکەیا
هەر نوحێك نەچو بەسەوڵی بەلەم
دو کەسی پاکیان لیٚ رزگار بکات
ئیسرافیل بۆچی لەبری باران وەحی وەرناگرێت

هەور داگرێتە سەرکۆشی زەوی
جوبرائیل بۆچی گوڵ چرۆی تازەی ناخاتە ناو دڵ
عیسایەکی تر بخاتە کۆشی مریەمێکەوە
هەزاران مریەم بە ناسۆرەوە سەریان نایەوە
بە شاراش عیسا بون بە بڵقێکی تواوەی شێواو
من عیسایەکم ئێستا لەدەشتی کاکی بە کاکی روتی بێنازا
دەگەڕێم بە دوای دایکە مریەمی بێ خۆشەویستا!
هەناسەکانم سەرپاك ون دەبن دەگەڕێنەوە!
بە دوای ئێسقانی پشتی باپیرما
نەجوبرائیل و نەهەناسەکان دەشتی مەزنەم دەکێڵنەوە،
نە هەواری چۆڵ مەرگم دەخاتە زامی سەختەوە،
کاروانێك ئەیوب لە قەسابخانەی دەشتی خاك و خۆڵ!
کرمی ناوەختیان تێوە ئالاوە!
ژنە شۆخەکەی ئەیوب شەوقێکە لە سەر شاپەڕی دڵی هەورەوە
قا.. قای بە چاوی تەمیان پژاوە،
مەسیحیش لیژنەی داری بڕاوە لە کەژو کێودا
ئێشك چی گوللەی ناوەختەی خۆرە جەرگی بپێکێت
ئیمامی عەلی لە سەفی نوێژا وشك وەستاوە
چاوەڕێی وەحی قەلای خەیبەرە
جەللادەکەیشی دەستی رەق بوە
تەمی لەبارچوی حەوا لێی داوە
عوسمانیش بە دوای زەبری خەنجەری پشتی ئەوەوە
کەشتی دەخاتە دەریای قینەوە
پێستی ئاسك لە ژێر قەڵەمی قورئان نوسینی

www.dengekan.com

رووپۆی بەیاخی پێغەمبەرەکان هەڵدەداتەوە
لەگەڵ خەتێکی تازە دەست نوسیا سەد جار دەلەرزێ
بەو زەنگانەوە سروشت سەراپا بوە بە جارچی!!
لە سەر دوا پەلی دار و دەوەن و درەخت و هەورا..
ئاوازی مەرگی کردۆتە سرود!!
هەمو لە ناخی دڵی تواوە قیژە.. قیژیانە"
بۆ گیانی پاکی ئەو فریشتانە دەپارێنەوە "
هەناسەش بە سەر روی کەژ و کێوا بە تیژی دەکشێ
دەروازەی ونی بەهەشت و دۆزەخ دەخەنە سەرپشت"
لە پرێکیشا بەرە و تەختی خوا دەکەونە رێ!!
بۆ ئەو تەرمانەی نەخستە کۆشکی بە هەشتێکەوە!
هەتا لە باخچەی پەرەی زێرینی خونچەی مێژوا..
ببنە مومیای سەر خەوی قوڵی ئەفسانەی دنیا؟!
تەواوی قوللە و رێی هات و نەهات بخرێتە بەرچاو
بەژنی ئەم ژینە تۆفاناوییە ببڕێتەوە..
شیلاوگی مناڵە نەوبوکەکەی خاك بخرێتەوە سك!
ئەویش پڕ بەدەم لەگەڵ تروسکەی چاو هەڵ هێنانا،
تفی نەفرەت‌و سزای کۆچەری با بەناو چاوی،
جیهانی مەرگ و ئاگری گڕو دادگای سزا..
خوایە وا دنیا بۆتە دەزولەی کلافەی تێکەڵ؟
هەتا دوا پەردەی پەرچەمی ئاسمان.
تەڵخی خوێناو و وشەی سواوە!
لەبری تۆو و زاو و زێێ مندالّ؟!
کرمی ئاویشم بە ملیۆنەها باڵیان گرتوە،

www.dengekan.com

لە سەر قەفەزەی ئاسمانی خوێنا کەوتونەتە کار!.
دەزولەی قۆزاخەی جەنگی سەرەتا دەچێننەوە،
تەرمی فریشتەشیان کردوە بەلیژنە لیژنەی چنراو،
بە دارە مەیتی دەزولەی ئاگر هەڵیان بەستوە!
بە چەقی سینەی باڵدارێکەوە گۆرانی دەڵێن..
هەتا ئادەم و حەوایش بەچاوی گریەی خوێناوی "
زەنگی نزرگا لێدەدەن بە سەر تەرمی هابیلا!!
لە کەنیسەشدا ئیبراهیم دیارە بە نەشتەرەوە
مەرگی ئیسماعیل نوێ دەکاتەوەو
کڵاوخودەکەی فریا رەسیشی لێبۆتە شەپۆل
زەکەریاش لەناو شین و شەپۆڕی دەریاکەیەوە
بەچرپە چرپی ماسیو نەهەنگ و گیاندار دەدوێنێ
لەگەڵ شەپۆلا بۆتە هاوەڵی وەحی ئەو رۆژە
بەسەر تنۆکەی پاوانەی خەمیا فرمێسک دەرێژێت!!
لە سەر دوا قاڕەی ئەم جیهانەوە دەکەوێتە باز،
پێغەمبەرانیش بە دوای تەمی یەکترا رێزیان گرتوە
سەراپا رازی رابوردوی خۆیان دەگێڕنەوە!
پەڕەی تەورات و ئینجیل و قورئان"
بە ملیۆنەها لەبەر چاویانا واڵا کراون!!
هەریەك چاویلکەی زەڕەی کردۆتە چاو و،
نیگا دەگرێتە رستەی مرواری..
تابلۆی گشت رەنگەش پریشك دەدات:
بونەتە سرودی گریەی ئەم سەرێنییە
دنیا بە مردو زیندۆکانییەوە بوتە دەنگی وێڵ،

www.dengekan.com

له تونێلێکی سەرشێتا زەنگۆڵەی تابوت لێ‌دەدەنەوە!
گشت دەنگێك بۆتە سوێی دوکەڵی ئەو شانۆگەرییە
تاقە دەنگێکی کپ نەبێت ئێستا نایەتە بەرگوێ؟
ئەویش خامۆشی چرای ناو تاقی کۆشکی مەهدی
وەك تابوتێکی خول خولۆکەیی دەسوڕێتەوە
ئالاّی تەواوی فریشتە و وەلی‌و پێغەمبەرەکان بون بە بەیاخی
بەسەر سەرییەوە دەکروزێنەوە
ئەستۆڵی شەشیش لەپاڵیەوە وەستێنراوە..
تەنها ئاسنێکی خاڵی بێ‌گوللە و تۆپ
لە ژێر سیواخی تاوانا جوڵە.. جوڵ دەکات
نەهەنگیش بە نیوە نیگای کاتی‌و کۆتایی
بە هەر چوار لایا خۆی دەچەرخێنێ"
یونس سەرسینەی شەق بوی دەکێڵێ
بۆ مەرگەساتی مەهدی دەگری
پەنجەی دەخاتە کۆشکی داودەوە
کاروان چییەکان دەڵێن.. ئەم شینە:
ئاوی هەویری تاوانی رەشە نابڕێتەوە!!
سەمای تاریك خانەی کۆتایی ژینە"
دڵی فیرعەون و پیاو چاکانی پێ‌کەرت دەکرێت!
لەگەڵ دەنگی زەنگێکی ئاوارە و ونا"
چرای ژەمبوردەی جیهان دەلەرزێ و دەکوژێتەوە
هەتا گازەرەی سەرپشتی گاکەش دەبێت بەدو لەت!
کۆڵەکەی سکی زەویش دەبڕن و دەیرمێننەوە،
گوێدرێژەکەی جەجاڵیش دێت و بە نادیاری!

www.dengekan.com

پارچە قوماشی لەسەر ڕوی ڕەشا هەڵدەدرێتەوە!
لە ناو بەهەشت و وەیلیش ڕەشبەڵەك دەبێتە ئالأ!
ژیان و مەرگیش دەبێتە ئەفسانەی خۆڵەمێشاوی!
زەویش وێنەی لبادێکی قەرەجی دەگرێتە خۆی
منیش دەبمەوە بە ئێشکگری شەوچرای مەرگ!
دەبمە کەف و سۆی تاوانی ئەرخەوانی!
دەبمە گوناهێکی پڕ داوەریوی بەرتاوە تەرزە
بە ئەیوب و مریەم و نوح و مەسیح نەدرا بێت
بە مێژوی مەرگی ئەو تەمە شومە ڕاچڵەکێمەوە.
کراسی جاوی سولەیمانم دزی و کردمە بەرم
ئێستا بومەتە پاڵەوانێك و بە هێزی سەرە مەرگەوە"
وەستاوم لەبەر کۆشکی زێڕینی خوای ئەم کەونەدا
لە بری ئەو و مانگ و ڕۆژ و کێو"
هەر سولەیمانە بە قاڕەکاندا دەزولە دەکات
سێبەری وەك و عەبای نەزانی شەوە یەك دەکشێ،
خێوەتگای خێڵی خێو و جنۆکە کۆدەکاتەوە!!
لەتاو چۆقەی ناڵەوە وەك و تەمێکی پێپەتی ،
لە کەشتی شڕا سەوڵی پاشگەزی لێدەدەمەوە"
دەگەڕێم بە دوای کلیلی قوللەی قاف و واق واق
ئەویش بریسکەی ئەو خەوە زڕە لەمێشکی دراوە
کفنێکی سەوزی سپیو تاریکی تەڵخی پۆشیوە..
بۆتە سەر قافڵەی پەیژەی کۆنگرەی هەرە پیاو چاکان
لە هێڵی سفر وئیستواوە چاوەڕوانی حەشر و نەشرە!!
تەمی خەوەکەی نوحیش بە دوایا کەوتۆتە شەپۆل،

له سەر دوا تەختەی کەشتی شەپۆلا بانگەواز دەکات،
دەڵێ:له نێر و مێ دوانم خستۆته ناو کەشتییەوه
وا جیهان بەبێ نرکەی پەری و دێو چۆڵەوانییه!!
لەگەڵ یونسیش به دڵ دەگرین و دەکروزێنەوه!
پرسەی کۆتەڵی یەك کۆستی گەوره دەگێڕنەوه،
چاوەڕێش دەکەن خدری زنه بێته فریایان،
هەتا له بری دوا پێغەمبەری رەجاڵی برسی
خۆیان بکوژن و گۆڕێك بکەنه ئارامگای ژینیان"
ئەو گڕه به گەردەی تیشکی خۆرەوه!
شاڵاو دەهێنێ بەسەرو روما..
بەدەریای سۆزی ناڵه.. ناڵەشیان گڕ دەگرم‌و
دەگەڕێم به دوای تەخت و تاراجی ئەم گەردونەدا
چاوم دەبێته تەلەسکۆبێکی به هێزی پێنج ڕو..
هەر که منالانی روت‌و پێ پەتی رەجاڵ دەبینم،
له ژێر کەرەنتوی سەد ئەژدەهاکا ئەشك دەڕێژن:
جیهان کەڕ دەبێت بەدەنگی تیژی دێوان و پەری،
ئەوا ئێستاش سۆفییه سولەیمانه شەپۆڕیانه!
بەیەك ئاواز سرودی پەشیمانی دەڵێنەوه!
زەویش بۆته تەنوری وەیلی پڕ سکڵ و دوکەڵ!
هەر فریشتەیەك له ئاسمانەوه قاچی تێبخات:
وێنەی پەپولەی بەرچرا دەبێته بۆسۆو قەرەبروت.
ئای خوایه گیان.. ئای.. ئای!!
جیهان وێنەی نەفخی سورو سەرەتای مێژو دەداتەوه
بۆته ریخۆڵەی سکی گورگێکی به بەرد هەڵدراو

www.dengekan.com

ڕەنگی دو ساوای لێك هەڵپڕاوی کۆن دەداتەوە..
لە ناو سکێکی ژەمبوردەی شەق بو،
بومەتە سەر قافڵەی گریەی کۆن‌و نوێ!
هاکا بەخۆم‌و نەخشەی جوغرافیای سەر زەمینەوە"
گەیشتمە بەردەم قاپی کۆشکەکەت!
فۆتۆی شیلاوگی جیهانی مەرگت دەخەمە بەردەم
موەکانی لەشم دەبنە دەمی تیغێکی ئاودار
وێنەی جیهانێك بۆتە دارێکی لەڕەگ هەڵکەندراو!
ئای خوایەگیان. ئای.. ئای!!
ئەم زەمینە وەك موغناتیسی پەڕۆی ڕەشۆکییە"
دڕك و داڵ و چەقۆ و پوش و پەلاشی تێئالاوە!
دڵ و مێشك و خوێنی وێنەی تاوانی هەمە ڕەنگە دەداتەوە،
ئەوا موحەممەدی مەهدیش کوژرا!!
ئەستۆڵی شەشەمینی ئەمریکا لەت.. لەتی کرد
خوایە گیان!! نۆرەی کەرەنای حەشری ناکاتە،
ئەوا جەجاڵیش دەڕواو بازاڕی کۆدەکاتەوە!
کوانێ ئەو فوەی جیهان دەکاتە بێشکە و جۆلانە؟
منیش لە ئان و ساتی کڵپەما بوم بە بورکانێك!
ئەوا بە وێنەی پڕ کارەساتی جیهانی گلاو دەتەقمەوە!!

پشوی مەرگی جیهان

هەناسەی تیژی شەو چرپینی مەرگ"
گەردانەی سۆزی بوکی گزنگی تەڵخ کردوە!
بورکانی تیشکی داوەریوی خۆر لەمەجەنیقا.
بەگڕو بۆسۆو دوکەڵی تێزاب ئاوێنە دەبێت!
نیگای نوخشانەی نەمامی مەستی نەگەیشتە بەر!
پەنجەی ختوکەی لەمەمکی تازەی خونچە تۆراوە،
شەپقە و قاپ قاپی وەیل دەخرێتە قاچ و سەرییەوە.
فرۆشگای هیوای لەجەردە خانە بۆتە تالآنی"
کۆڵەپشتی نوێی کۆچ باری سەختی لێدەدزنەوە!!
murووی نقێمی ئاڵتون پرشنگی تەمێکی کۆنە "
لەناو پاسارگەی پاییزە شینا ناگیرسێتەوە!
لوتکە سەر سنگی ختسۆتە کۆشی ئاسمانی بێ پەی،
شەتاوی مەرگ مژدانەی کفنی بەسەرا دەپژێت!!
قەدو باڵاشی دارێکی روتەی ناو گەردەلولە!
گۆپکەی هەڵوەریو لەدڵی خوێناو دەگرێتە ئامێز!
بوکە بارانەی هەرەسی خاکی داچوە"
کاروانێك شۆخی ختسە ئەلبومی ناو مۆزەخانە
لەتیشکێکیشا ئاسمان هێزێکی موغناتیسی یە"
وێنەی ملیارێك مۆرەغە و کەللە دەشۆرێتەوە!
لە مەشقی شارای گۆڕی شاراوەی سەر زەمینەوە،

www.dengekan.com

پەڵەی قریشکە دەگاتە حەواو دێتە خوارەوە..
چەپکە گوڵ هێشوی شەوێکی شێتە وەك پریاسکە،
بێ لق و چڵو رەزو باخ و مێو سەردەنێتەوە!
گیای نەمری لوقمان چڵی ناکاتی کوێستانیەکە!
بەکرێوەوە شێوەی هەناسەی مردوەکان دەدات..
هەر لەپشتێنەی ئاهەنگی گۆمی بێجێگەو وشێنا"
رستەی شانۆیی هەمو سەر زەمین نوێ دەبێتەوە..
سکی هەراشی ئادەمو حەواش بە نەمامێکی تازە بەخشەوە:
بۆتە پریاسکەی نهێنی خەندەی سەرلێوی شەیتان!!
لەشەش پاڵۆی ژین.. ئاگر بارانە.. لافاوی شینە،
جەوەندەی مەمك ناگاتە فریای کۆرپەی سەر لانکە!
پرشەی ئاگری زەوی کوڵێنەش پەتی دەسرازەی تەختەی رەقیانە
بە ئاگردانی مەرگی تاقانە لەو حەوایەوە،
هالاوی مردن" چریکەی بۆسۆ" دەکەنە گولاو!!
فریشتەکانیش بەدوای پێلەقەی جەجاڵێکەوە
بە تاشە بەردو تۆفو زریانا دەکشێنەوە
دەواری چاوبەست دێنن بە سینەی گەشی جیهانا:
لە نێو شەوارەی دێجوری شەما بەلایتەوە!
ئێشکی مەهدی تازە دەگێڕن
بۆ هەڵمی سۆزی خواوەندەکانیش
هەر فاقەو تەڵەی تەلی ئەڵماسە داچەقێنراوە:
یەئجوج و مەئجوج بە تەون چنی زولقەڕنەینەوە!
چاوی خوێنکاری ژەمبوردەییان داچەقاندوە!
لە تەمی نسێی دوای عیسا ومەهدی
بێ شەوق و تیشك و گڕو دوکەڵ

سەریان خستۆتە سەرگسکی جیهان
عیسا کۆچی کرد نەگەڕایەوە!!
بەرماڵەکەشی هەڵدڕا بەسەر تەنافی شەوەکانەوە:
مەهدیش لە شەققەی باڵی کۆتایی چەرخی دایەوە
ئەوانیش بون بە پاشای سەرتەختی هەواری بێ ناو،
کوانێ تونێل و دەرگا پۆڵاییی زولقەڕنینی رۆژ!؟
یا جەرگی ئەویش کەوتەوە بەر روی شالآوی مەرگ"
جیهان کۆتایی، کفنی نەوبوکی گۆڕی پۆشیوە
پەڕۆی خۆلآوی سەر بێشکەی هیوای لە خۆی پێچاوە!
کێلەکانیشی بەرەو ئاسمانێك راست بونەتەوە"
گوێ چیەیانە بۆ دەنگی بەرزی ئینکیرو مونکیر!
دەفتەری رەشیان بە بەردی ئەلحەدا ناوە!
کەسێك دیار نی یە.. فریشتە نیە!!
هەمو هەناوی کیپیان بە بۆنی خۆڵا دەکێڵنەوە...
نرکەی دەرونی پڕ لەشریخەی سەر گۆڕەکانیش،
سەوڵی ترسناك بەشاری کپا دەهێنێتەوە!
مرۆڤیش چاو و دڵ و دەماریان ریشە کێش دەکرێت"
سەرجەم بەرەگی تەختە پۆشی ون دەگیرسێنەوە.
شارای شاراوەی خۆریش کاول بو!!
ریزەی پێشینەی پێغەمبەرەکان نەهاتە کایە
ئۆردوگای تەمیان لە ئاقارێکدا کوژێنرایەوە،
ئێسك و پروسکی تۆز و خۆلآویان نابینرێتەوە!
تابوتێك لەسەر چڕینی زەمین شالآو دەبەستێ،
لە گۆڕستانی بێ مردوی کۆنی واق واقەوە"
بە سەر هاوینەی فریشتەیەکا دەوەستێتەوە"

له دوایشییەوە تەنها هەناسەی مرۆی بێ گیانە!!
لە ناو باروت و دوکەڵی خۆڵەوە بەرز دەبنەوە،
زەمینیش کۆشی دایکێکی حەزە،
لەپێش کۆرپەکەی گیانی ئازیزی خۆی لەدەست داوە!
لەرزەو بروسکەی زەڕەی کەون نەبێت بۆ لایە لایەی،
شریخەی دوا سات بە ئاگرەوە لەدڵی دەدات!
ئەو تەزوە سورە دەبێتە کلّپەی ئاگرێکی مەست!
هەزاران میل دور پەپولەکانی دەکاتە سوتو...
پەڕەی هەمەڕەنگ لەزوحەیلەوە"
بەگیانی پرسەی دادگەرییەوە دەبنە تۆو باران..
لەناو چاوانی سڕی خاکی شێت هەڵدەچنەوە،
سەد خەرمان گیان لە ساتی مەرگی دوەمینەوە"
بەو تەپ و تۆزە دەبنە شەپۆڕەی دوای تابوتی رۆژ،
بە تەزوی هێزی دەریا و ئۆقیانوس،
ملیار.. بە ملیار جەلادو کوژراو دێتە دەرەوە!!!
زەینەفون ئالای پەنجا هەزار کەس بەرز دەکاتەوە"
کوردۆ سنگی بۆ نەشتەری ئەڵماس دەکاتەوە!
هێتلەر بە نیگای چل ملیۆن نازی
پەنجە دەگرێتە نەخشەی سپی وڵاتانی دی!
ئەسپە رەشەکەی ناپلیۆن تەنیا بە پاشە لەقە،
سەد شار دەکاتە مۆمی کوژاوەی قوڕاوێکی خەست!!
سەرکردەکانی بە بەیاخەوە دێنە دەرەوە،
تاقە کەشتییەك نایان گرێتە خۆ؟!
جیهانیش سەرپاك تاریك و لێڵە وێنەی دەریایەك!
پیاوکوژ بە میکرۆسکۆبی هەزار میلەوە دەڕواننە دور،

خۆڵ لەبەر چاویان دەبێتە تنۆکەی ئاوێکی نەدیو!
کوژراوەکانیش پریشکەی ئەتۆم لە چاویان دەدرێت،
جیهانیان لێدەگۆڕدرێ بە سێدارە!
بۆران و بەفر و هەور و زریان و سایەقەی سامالْ"
قریشکە و ناڵە و گریە و هاوار و خەندە،
لە موورویەکا دەنگ دەدەنەوە!!
شیوەن و کوشتار دەکەنە فلیمێك،
لە ئەشکەوتێکی بەرزی پڕ شەوە دەخرێنە بەرچاو..
بۆ هەزاران ساڵ دو هێزی دژ یەك؟
لەناو تۆفانی دەریای نەزانا دەسوڕێنەوە!
زەوی دەلەرزێت!
شاخ و کێو دەرمێن بەملی دەشتا!
جەجالْیش نایەت"
خۆر هەر هەڵ نایەت"
باران نابارێت،
ژینیان دەبێتە کەوچکە چایەکی تاقیگای تازە!!
هەر تنۆکە ئاو ژین دروست دەکات، خامۆشی دەکات"
تەواوی چراو گڕی پڕ کلْپەش دەکوژێتەوە!
سکی خۆر دەدرێت ئاو دەیگرێتەوە!
لە گلْمتە خۆلّی بە دەیان خەنجەر راست دەبێتەوە
بۆ حەوا دەکشێن بەخوێناوەوە"
کەشتی جیهانیش لەپەلە قاژەی هەزاران قولا دەسورێتەوە،
گڕی مۆمەکەی سلێمان نەبێت قەد خامۆش نابێت!
دوای سەد هەزار ساڵ لەچاویان دەدرێت!
ئەوسا کەشتییەکەی، خەلیفەی سێیەم بەناویانا دێت"

تەنها شمشێرێك دەكاتە دیاری سنگی شەپۆلی،
لە یەك چركەیا دەریا بەخوێنی نەدیو سور دەكات!!
هەمو دەمرن و بێ جەستە و گیان و شوێنەوار ،
كەشتیش بەختی دەریای بێ ئامان كەوتۆتە سەر رێ"
ئەوا ئەو رۆیشت..
دارو تەختەكەی كرا بەئاگر.. سەرپاك سوتێنرا"
ئێستا ئەستۆلی جەنگی لە جێگەی خول دەخواتەوە،
ئەی تەختەی رەشی لە كوێ سوتێنرا؟!
دوكەڵ و گڕی ئاسمانی نەگرت!
تەرمەكەش نەكرا بە مەرگی ناو جزیرەی گوم
وا دێوێك دەمرێت.
سێ پەری ناسكیش گیانەلایانە!!
رەوەیەك خێویش هێلنجی مردن سینەی پۆشیون"
گۆڕستان نییە گردی گۆڕ تەمە
تەرمەكە نەبوە پێشەنگی سوری جیهانێكی شێت،
وا رەشبەڵەك و ئاهەنگی خۆشی بە دەورا دەكرێت
شەپۆڕی پرسەی لە دواوە نەبو!!
كەسیش نەیزانی چۆن راپێچ كرا!!
یاخود لە نسێی كۆتاییەوە كشایە دواوە:
كەفی سەرلێوی كەوتە ناو خۆڵ و داچێنرایەوە..
كرا بەتۆوی جانەوەری نوێ..
سەیركەن پڕ دەشتاییەك توخمی یەئجوجی!
لە داری سێوی حەوای سەردەما خونچەی كردوە!
شەیتان پاسگری نوخشەی بەرهەمە،
تەنافێك حەواش لەسەر ناوشانی خۆرهەلاتەوە "

گلێنەکانیان بە چلورەی مەرگ بۆوە بە بەفر !
سێوەکان دەخۆن سکیان برسییە!
ریخۆڵەکانیان لەتاو بێ نانی یەکیان گرتوە!
لەهەمو شتێك هەرئەوە ماوە،
ئای خوایە دیسان لەو سێوە تاڵە پڕ بەدەریایەك"
گیانی یەئجوجی لەگەرایەکا سەردەکاتەوە.
چرکە.. بەچرکە ملیۆن بەملیۆن زیاد دەکەنەوە.
زەوی خاك و خۆڵی پڕ دەبێت،
ئەوسا نەك جیهان بۆ نهێنی دی پەل دەهاونەوە،
ئاسمانیش دەگرن دەیکەن بە بنکە"
مردوەکان دەخۆن لە چاڵاوێکا!
دۆزەخ و فیردۆس دەکەنە کونجی قەلەندەرخانە،
میوانەکانیان دەخەنە گونیەی سەردەمی یوسف!
لەو دەریایەیا دەیرپێژنەوە.
لە ڕاستو چەپیش سروشت خەت دەدات،
خۆر دەبەستنەوە!
مانگیش دیل دەکرێت!
ئەستێرەکانیش دەبنە گەردانەی کاغەزی قومار!
فریشتەکانیش دەکەنە مەی گێڕ!
هەورە بروسکە لەشێوە نیگای چەرخە نەوتینە،
لە سەر مێزی رەق گڕ دەگرێتەوە.
باڵدارەکانی بەهەشت دەفڕن و لە ئاسەواری:
داری سەرمێزی یاری کەرانا دەنیشنەوە!
تاقەکەی کیسراش بەهەمو لایا چرای دەسوتێت
عەبابەیلەکان بە ئاسمانەوە دەکوژرێنەوە!

جەهلیش بەردەکان خڕ دەکاتەوە و لە تورەکەی رەش "
هەموی دەگرێتە بەردە رەشەکە،
ئەوانیش یەك.. یەك دەکەونە بەرپێی داڵە کەرخۆرە!
ئەڵقە رێزی گڕ لە هەر چوار لاوە یەك دەگرێتەوە
ئەم سەر زەمینە وێنەی ژورێکی گڕاوی لێدێت؟!
لە ڕاستو چەپی شەوقی ئەجەلی لێدەدرێتەوە.
یەئجوجیش لە گۆڕەپانی تەختی بەهەشتا فت بۆڵێن دەکەن!
وا شالاویان برد!
سەر لەنۆی هاتن جیهانیان قوت دا!
ئاسمان لە لرخەی جگەرە کێشێك لوش دەدرێتەوە!
کەس نەهاتە دەنگ؟
کاروان رێی نەگرت؟
بوکە شۆخەکەی دڵی خاك و خۆڵ خۆی کردە بەربوك،
ئەویش خۆی سوتاند!
سوتاند!
هەوا گڕی گرت!
نەوت بو بەئاو!
هەور بو بەخۆڵ!
خێو بو بەمرۆڤ!
مرۆڤ بو بەتەم!
خۆڵ بو بەجامێ ئۆقیانوسی چۆڵ!
تەنها پرۆڤەی کەشتی عوسمان و شالاوبەرانی دەریای بێناوە:
کوا چەرخی ساتی فەلەك بۆ دڵی مێژوی ئاسایی؟
چەرخ خول ناخوات.. ناسوڕێتەوە؟
جیهان وەستاوە!

هەتا شەپۆلی ئاویش قۆڕاو و لیتەی بۆگەنە!
کەشتی عوسمانیش پڕبو لەچڵپاو
هەموی هەر قوڕ و تەبەقەی خەستە ناجوڵێتەوە!
هەورو ئاسمان و زەویش یەکیان گرت"
وێنەی قوڕاوی دەستکردی تازە تێکەڵ دەبنەوە!
دەبنە پەیکەری یەك جەستەی شێواو،
کوانێ سرودی مۆسیقای ژینی سەرزەمینی نوێ؟!
زریکەی مەرگی کۆتایی خنکا!
خوایە دەنگێکی هێدی ناکەیتە پیرۆزانەی خەم؟!
جیهان خامۆش بو چرای خۆشبەختی کوژێنرایەوە!
قەتارەی مەرگ.. ژیانی بێپەی هەر بەڕێوەیە"
ملیۆنێك کاروان سەرای تاریکی لەئیستیواوە"
دەرگای ئاسنیان خستۆتە سەر پشت!
تیشکێك دیار نییە؟!
ئاگر ناسوتێت؟!
وا دوا هەناسەی بوکی شۆخ و شەنگ"
بەسەر روبەری دڵی پرسەیا پەخش دەبنەوە!
ئاگرەکانی وەك تەمی پشکۆ بەوزەی هێزی دینامیکەوە"
خوێنی، وەستاوم دەگوێزنەوە!
لە سەر دوا کەلی پاسەوانی ژین بوم بە تریشقە،
سروشتیش وەکو دەفتەری سپی ،
چەند ساتێکی تر لەگەڵ تەقینی دەماری لەشا"
گشت کێڵگەی ژانی جیهان دەنوسم!
خەوێکی تازە بۆ خوای ئەم کەونە دەگێڕمەوە.

فۆتۆی جیهانی مەرگ و ژین

جیهان ئابلۆقەی خوێن و کەرەنتوی ئادەمیزادە!

ناڵەی کۆتایی سرودی ڕەوە جنۆکەی هات و نەهاتە:
خۆر بۆ قەتارەی کاروانێکی شوم کەوتۆتە سەر ڕێ،
بەڕێگەی ونی هەزار هەزارا ریشەکێش دەکرێت.
نسێی ناوەختە بۆ تاقە تیشکێك باڵا گەردانی،
پریاسکەی هیوای دڵی جیهانی گرتۆتە ئامێز..
نە پەردەی سپیو زەرد و سورو رەش، ئاڵایی دەکەن
هەتا دەروازەی کاروان سەرای شەو بخەنە سەر پشت..
رەنگەکان یەك.. یەك کاڵ و تۆخ و تێر لە باوەشێکا..
کۆشکی گیان کێشی فریشتەی نەدیو دەخەنە نێو مشت..
شەو لەدەسرازەی ناڵەی بێدەنگی شەوەزەنگایە
بێشەی سامناکی موغارەی تاریك بۆتە پاسارگەی..
نەشتەری خوێناو چۆڕاوگەی لەرز بە دڵیا دێنێ
ریشاڵی موتوربە کراوە بەتاڵی قژی شێوە شەیتانێك..
رەوە جنۆکەش بەتەوری ئیزرائیلەوە" بون بەلەشکرێك:
دارنی چرکەی عومری کۆتایی مردنی دەکەن،
لەگەڵ بریسکەی بەیانی دەبنە هێزێکی شەڕکەر
وەك جاڵجاڵۆکەی لەتونا دەرچو دەوری دەتەنن:
تروسکەی ئاسۆی رونیش تۆپەڵ.. تۆپەڵ
کۆچباری شەوە و خێڵی جانەوەرانە.
لە گەرمیانەوە هەتا کو کوێستان" چەرچەفی وەرزی..
رەشاوی نەگۆڕ دەکەن بە باڵای تیشکی خۆرەوە!!

دەوار و ڕەشماڵ لە قەرج خانەی شایی و شیوەنا،
تاو و تویێی مەرگ دەکەن بەپرچی تیشکی کۆرپەوە!
تۆپە قوماشی نەگریسی ڕەشیان بە شەبەقیەوە والا کردوە:
وەك بازرگانی شام و حەبەشە، لە دەریای ڕەشا،
بە لەرەی پاپۆری ئاوی بار هەڵگر..
بریسکەی قوماش بە سورمەی خەوی دڵ دارەکانا دەگۆڕنەوە..
شەپۆلی شەوقی کلاو رۆژنەی گۆڕ، لەسەر ئاسمانا!!
روی ئەستێرەیان خستۆتە تەمی چاڵی قوڵەوە
لەگەڵ شریخەی تروسکەکانیش ڕەش دەبنەوەو
دەبنە تراویلکەی ونی بێ هیوای موچەی خۆڕایی،
وەك تازە شایی مەجنون و لەیلا بگێڕنەوە؟.
لە سەیرانی دومەڵ تەقیوا، هەزاران لاشە بنێژنەوە!
بە نوکی چەقۆی ئیبراهیمەوە سینە هەڵ بدڕێ"
یەحیا تۆو چەنی بارانی خوێی بێت..
قەلە ڕەشەکەی هابیل گۆرانی ڕەشبەڵەك بچڕێ و،
قابیلیش چۆپی شایی سەد وڵات بخاتە ناو دەست"
ئادەم و حەواش لە گوێسەبانەی فلیمێکی نوێ،
گوڵاو پرژێنی بوکێکی تازەی سەر زەوی بکەن!
هەرچی تالانی دوای کەشتی نوحە لە پاپۆرێکا،
بکرێتە جیازی سەر و سامانی بوخچەی نەو بوکی..
ئاخۆ شەپۆلی شێی سەولی دەستی پیرۆزی مراد،
پەڵەی خوێناوی چاوی ڕەشپۆشێك دەسڕێتەوە!؟
کاکێشان تەمی فرمێسکی سوری خستۆتە چاو و،
بەسەر مەریخ و زوحەیل و زوهرە تکەی دەڕێژێ!!

جۆگەی هاواریش بە ڕوی شیرەکەی کاروان کوژەوە خەتی لێداوە
ئەویش نوخشانەی چەمی خوێناوی فوارەی زامی.. شایی کەرانە!
چۆپی ئازاری جیهانی مەرگ لەمەچەك دەگرێ،
تریفەی شەنگی لەناو دەریاچەی دەماری دڵی ئاسمانەوە دێ"
بەشادەماری سەرزەمینەوە شەتەك دراوە!
لەهەر دڵۆپێك.. تازە زۆردارێك دێنێتە مەیدان"
لەگەڵ سەرەتای کوشتو بڕینا زا زێ دەکرێت"
دڵداری تازەو کۆنی حەژبەقین لەباخچەی ئەوێن گوڵ دەڕننەوە،
خاكو خۆڵەکەش بۆتە پرۆڤەی هۆڵی یاریگای تازە هەواری،
گۆپکەو دڵۆپەی نەوبوکی تازەی چاو هەڵهێنراو!!
پەڵە سپییەکان لە ڕەنگی حەفتای تورەکەی حەکیمانەوە،
بازاڕی بومی لوقمانی حەکیم دەخەنە سەرپشت!
لە خۆرهەڵاتی شەداد و جەهل و سیاوەحش دێت!
لەخۆر ئاواوەش کوڕەکەی نوحە بۆتە سەر قەتار،
باکورو باشور بۆتە هەواری میوانەکانی دۆزەخ و وەیل"
چەقی ئیستواش خاڵی ژوانی یەك گرتنەوەی کۆچ.
نیرگزە جاڕی گژ وگیای هەمو چەرخە شومەکان،
هەڵدەچن بەڕوی ئاسمان و هەورا".
ڕەگەکان دەبنە دەماری قین و گڕی شەهوەتی تازە باڵغێك"
بەدەزوی شینی پەڵەی نزایا دەتەننەوە!!
ئاواز و چریکەی مەل و باڵندەی خۆشخوانی کێوی،
سەدای سرودی جەنگی هیتلەریان کردۆتە مارشێك،
لەناو کارخانەی سابون مرۆڤی سێ ملیۆن تابلۆ
بە ملیۆن خەڵك دەخەنە ناوتای تەرازوی شێتی .

هەتا دوا ساتی نەغمە پاساری، چەقۆی ناوەختە

چۆن ناخی دڕی و گوڵێکی ژیکی بەخوێنەکەی ناشت..،

گوڵە عارەقەی دڕکی پاوانەی هەزار بە هەزار!

موڵکی باپیرەی دەستی زۆرداری خستە کۆشەوە

نە مەلایکەو نە پێغەمبەر و پیاو چاکەکانیش:

نەیان توانی وەکو تاجەکەی ساحێب قڕانی لە یەخەی بدەن.

ئەو گوڵە مژدەی بەری ئاواتێ باخچەیەك دەرچو:

لە کاروان سەرای مەلیك و شا یا ریشاڵ دەردەکات!

کلاو خودەکەی هێتلەر و پا پا دەخاتە سك و"

نەخشەی تام و بۆی نۆبەرەی تازە دەکاتە سەرتۆپ"

وەك‌و جەوتێکیش بە بەژنی بەڕوا شەبقە هەڵدەگرێت"

خۆ کچەکانی دەشتی مەریوان بەشێی زرێبار"

دەرزی سنجاقیان داوە لەسنگ و بەرۆك و مەمك،

بە دەم هەناسەی جێ زامی جەرگی پەری خان و لەیل،

دەگەڕێنەوە و وێنە دەکێشن لەجەرگ و دڵا!!

کوچك و کەڵەکیش رێچکەی بەر نوێژی دڵداری رێ یە،

بەپەڕۆ و ئالا و داری شەق و لەق:

بونەتە بۆسۆی ئاهەنگی مەرگی لانە سوتاوی،

مەلی ئاوازەی تەریوی سەر کێو!!

لە کەنارەوە بۆ سەرو ژورو قەدپاڵ و لاپاڵ،

تەپڵ‌و مۆسیقای هەناسەی نوقمی شەپۆلی سورە"

بە گوللەی شەڕ و باروتی رەشی ژەنگاوی خوێناو:

تکەی چۆڕاوگەی مێشکی هەڵپژاو دەبارێتە خوار!!

چۆم و کانیا و و شەتاو و روبار سەرپاك سەرچاوەی،

www.dengekan.com

قۆزاخەی تۆوی خڕۆکەی خوێنی دەماری لەشە"
لەگەڵ شەپۆلا مرۆڤ و گیان لەبەر تێکەڵاو دەکات،
ئایشەو فاتمە پرچیان قەتاری کاروانی خۆرە!
دەکشێن بە بەژنی ئەستوری دورگەی بێشێوە و نەخشە!
مقەستو داسیش هەر یەك بە دەستی شەوەیەکەوە،
نوکیان کردۆتە پزیسکی چاوی بێگەرد و جوانی!
خۆر لە یەك ژەمی سەردەقی هەمو گیرانەکانا،
خەتی ئەژدیهای دوجا، حەوت سەری تێوە ئالاوە!
تەمەنی چەرخی مێژوی رۆژگاری لێ بۆتە ساتێك،
غەرغەرەی هەزار حەفتاو پێنج ساڵی نوێ دەکەنەوە،
لە چەرخی ساتی چاو بەستنیشیا نەفەس خەففەیە!
لە گەڵ نوزەیەك بانگەوازێکی کزی لێدەکشێ
داوای پیاو چاك و وەلی ناوازەی سەرانسەر دەکات،
هاواری چرکەی گۆڕینی خوڵی زەرەی کەونیەتی،
چاوی تورەیی گرتۆتە مانگ و کاتژمێری خول
بۆچێ وەستاون و ناسورێتەوە؟!
تالە سوری مەنگ دەریایەك میکرۆب
بکرێتە تۆزی کەفی ئاسنی تواوەی کورە
شەداد لەئاشی گەنم زێڕینی یوسف ئالاوە
پیاوەکانیشی بۆ مەرگی یەعقوب خستۆتە سەر رێ!.
تەنها زلێخا تەمی ئەفسانە لەچاوی دەدرێ و،
ئەشکی سیواخی تەرمێکی ساوای بێلانك دەکا!
شێی گریەکانیش دەبنە ئەتۆم و بلاو دەبنەوە!!
چاوی کۆرپەکەی ئەوان کوێر دەکات،

ئەو تەمە وەکو یاسای ماتماتیك لەو خێراوەوە"
نوسا بەگەردی تام و بۆی ژینی ئەم سروشتەوە!
دوای ئەوان هەرچی وەلی و پێغەمبەر هاتنە دنیاوە
هەمو عەینەکی زەرەی ناکاتیان خرایە بەرچاو
هەتا گۆی زەویش لەو ئان و ساتە دروست کراوەوە"
بۆتە سەر تەختەی قومارێکی روت!!
سۆزانی و قەشە و جۆکەر .. بونەتە سەر پاسەوانی"
کۆڕی کاغەز و پیڕی بێ پولیان خستۆتە ئارا!
سزای جگەری هۆمیرۆسیشیان کردۆتە باجی شەوی زاوایی!
پەڵەی شەهوەتیش گوڵدانی مێزی کۆشکی بێ دوایێ
چوارچێوەی تابلۆی زەخرەفەی فەساد ریز ریزە دەکشێ"
جیهان دەکەنە هۆڵێکی خەسڵەت"
کورسی نیشانەی گەورە پیاوانی سەر کەللە سەری پلیشاوەیە"
پەرداخیش رێچکەی شاڵاوی لەشی بێرەنگ و تامە!
بەچکە پشیلە بەچاوی زەقی نەترەکیوەوە:
هەڵنیشتون بەسەر لێواری شوشەی زێڕ نەخشینەوە"
لە گەڵ قومێکا هەریەکی پەنجا زاو و زێی تریان لێدەبێتەوە!
ناوکی پەرداخیش بەگرێی دەمارێکەوە لە زیاد بونایە!
کەرەنتوی شانی دو نێرەموکە کچ و کوڕەکەش.
بە سەر شاپەڕی تاڵی مرواری ئایشەو فاتمەوە
دروێنەی وردی شەبەقی گەشی تیشکەکەی دەکەن!
تك.. تك دڵۆپەی گەوهەری پاشا،
لە ژێر گەرداوی بێ وێنە نەخشیا رێزەی بەستوەو،
لەسەر خۆڵەکەش هەڵ دەبەزنەوەو دەچنە حەوا!

جارچی قاچاخ چی دەیگرێتەوەو دەیخاتە خەرار،
جیهانیش سەرپاك لە راست و ژوری یاری هەڵماقۆ،
دەکاتە هاوڕێی خڕۆکەی خوێنی!
دەمارەکانی دەبنە وێنەو نەخشەی سەرە مەرگ،
دڵیشی ترپەی کۆتایی جیهان لێدەداتەوە!
هەر لەو ساتەیشا ئیزرائیل دێت و لەچەقی راستی سەر زەمینەوە"
شیرێك دەکاتە ئالای گیان کێشان.
ئەوسا خەت خەتێن لەگەڵ هیتلەر و دیغۆلا دەکات"
ئەوانیش شەپقەی رەمزی کوشتاری مرۆڤ دەکەنە سەر،
لە هەر خانەیەك نیشانەیەکی دەکەن بەکلیل"
تا لە قیراتا بە زەربێکی چەوت جیهان قفڵ دەدەن!
ئاشە تەنورەی مۆسۆلۆنیش... لەگەڵ ئیسرافیل
نوخشەی هەورێکی ئاگر بارانە!!
لە گۆمی گێژا دەخولێتەوە بە دوای چارەکەی مێژوی ژیانا"
ئای بوخچەی ژینیش کوڵی وێڵێکی چڵکنی پیسە،
ئارەقە و ڕشکی پرچی درێژی تێوە ئالاوە!
دایکێکی دەوێت بۆ جارێکی تر بە ئاوی حەیات،
لە تەختە شۆری گەرماوی بەهەشت بیشواتەوە.
بیکاتە لانەی سەرپەلی داری منالی ساوا،
خۆ مریەم سینەی دادو بێدادی نابێتە جێ ڕم:
مەمێکی مژدەی بخاتە ناو دەم!!
بە دوای تروسکەی ئەو کوێرە رێیە تاریك و لێڵە"
تەنها من بومە رێبەری گزنگ،
بە تولە ڕێگای دژوار و سەختا دەگەڕێم بە دوای هەناسەی ونی!

مریەمی چرۆی بێ دڵداری یا
مستیلەی نقێم یاقوتی وردم لە ویسام بەخشی گەردون هێناوە
بیخەمە پەنجەی ئاڵقە نەدیوی گەوهەر ڕێزییەوە!
تا ئەو پەیکەرەی هەزاران ساڵە دەگەڕێ بەدوای خۆشەویستێکا!
ببێتە باوکی موسای خاك و خۆڵ،
باوەشم ئێستا ئەسپی بۆراقە و دەکشێ بەهەمو لایەکی کەونا!
مریەم لەکوێیە بمگرێتەوە
هەناسەکانم وەك تەمی موسا جیهانیان سوتاند!
تا کۆشکەکانی بەهەشتیش هەمو گڕیان تێبەربو
مریەم هەر نەهات
نەهات دوا گۆپکەی زامی بە روما بتەقێتەوە!
ئەوسا فوەکەی دەمی جوبرائیل ببێ بەشەپۆل
بۆلای خوای گەورە بگەڕێتەوە
لەوساتە وەختەیش بەدو باڵی پەڕ بفڕم بۆ حەوا!
جیهان تەی بکەم بۆ ئەو پەڵەیەی لەمریەم درا،
ئەوا من سوتام مریەم دیار نی یە؟!
تاشە بتەکانی خوای یۆنانیەکان لە ژێر ئاگرا بونە پەراوێك"
هەمو چاوەڕێی ئیزرائیل دەکەن بڵێ (بخوێنە)!
سەرپاك لە ناخا هەڵدڕی جەرگی شێوە مرۆڤیانە،
کێ دەڵێ نابنە تەیرێکی باڵدار؟؟"
وەك عەبابیلە بەردە بارانی ئادەمیزاد بکەن"
گا پەرست لە ناو زریان و کڕێوەی پێش هەناسەوە"
چەتری خواوەندی نوێیان هەڵداوە
ئاگر پەرستیش لە پاڵیانەوە بون بە کاروانێك،

بە پرشەی پزیسك قا.. قا لێدەدەن بە سەر جیهانا!!
ئەی کوا ئەو خوایەی ئەوان کردیانە فریا رەسی ژین؟!
وا کۆرپەی مریەم لەبەر شاڵاوی ئەژدیهادایە
تەمی ئەفسانەی زویان چی لێهات؟!
خەرمانێك مریەم بوکە بارانەن بۆ رۆژی قاتی
عومەری خەتاب نامەی ناکاتە کۆچی قوربانی
ئەو نەوبوکانەی خرانە ناونیل
ئەو جادو گەرەی رەملی لافاوی کردە سەر مەشق،
ئەستێرەی گەشی کچانی شۆخی تیا کوژاندەوە!
دارستانێك بوك لەناو تەوژمی دەریای رەشەوە،
کرانە کەفی بێ باج و نرخ.
کۆسە بە کۆسەی ئەو ساڵە وەختە ئێستاش سور بوە.
نجوم گەرەکەش زرت و زیندوە،
لافاوی نیل و، دەریای ناوەڕاست سەدان شاریان برد!
کۆشکی کچۆڵەی دەست بەخەنەشی تیا تلیسایەوە!
تەتەری نامەی خەلیفەی دوەم لەکوێ کوژراوە
بۆچی ناگاتە شەرە خەنجەری خێل و هۆزی نوێ؟
تاقە کیژێکی لە تەختە بەستراو.
لە سکی رەشی نەهەنگێکی زل کەوتە خوارەوە!
نامەی خەلیفەش لە گیرفانیا بو
شێوەی دەچوە سەر چەرچەفێکی رەش"
کە ئێستا بۆتە شەبقەی ئاسنی تەمەنی مێژو!!
تەرمی پاکیشی شێوە مریەمی ساڵێکی دەنواند
هەمان گوناهی لە چاو نوسرابو!

ئەی مریەم بۆچی باوەشی گەرمی بۆ ناکاتەوە
ئەویش بێدڵدار خرایە سنگی دەریای فرت و فێڵ!
چرۆی ئەوێنی لە ناو شەپۆلی گوناهی سپیا کوژێنرایەوە:
تابوتە کانیش بەخاڵی و خرتی رێگری سەر رێی
ئەو تاوانانەن نوسرا لەچاوی مریەم و هۆزی
شەن و کەو دەکەن لە بن کلێشەی مێژوی کۆنەوە!
لە حەشارگەیەك سەدان پێغەمبەر زیندو بونەوە
موحەمەد ئێستا بەرگی پۆشیوە
بۆ میوان داری پانسوێنی خوا
کوا حیلە حیلی ئەسپی بۆراق و
گڕی بێ ڕەنگی لاشەی جوبرائیل؟!
هێزێك ئەسحابەی پێ پەتی برسی
لە بەر میحرابی چاوەڕوانیا بون بەپاسەوان بە بەرماڵەوە!
دەنگی تریشقەی سەرابی قسەی، گوێی سەر زەمینە
ئەوا ئەو کەڕ بو
مرۆڤیش سەرجەم گێژ و حوّل کران!
هەمو بەتارای رەنگا و ڕەنگەوە بە گوێی زەویا دەخولێنەوە!
ئەویش دایکێکی رەشی پۆشی خوێنە"
بەکلی ئاوی هەڵمی چڕ و پڕ چاویان دەڕێژێت..
بە لەرزە لەرز بلێسە دەکا و گڕ دەگرێتەوە.
لە هەر پزیسکێك کۆرپەکەی موسا
لە زاو و زێدا چاو دەکاتەوە
بۆ یاسای مەشقی شانۆگەری یەك دەکەوێتە کار..
لە رستەی وردی جیهانێکی نوێ بۆتە بەرنامە"
پاڵەوانانی سەرەتای مێژو!!

هەر لەئادەمو حەواو شەیتان و ئەبوجەهلەوە
هەتا دوا تیشکی هەڵماتە شوشەی هیتلەر و دەیغۆل“
لەگەڵ شیلاوی چاوی ساوایەك“
كە ئێستا لەسەر كوێستانی ساردا بۆتە چلورە،
دەبێت لە نەخشەی جوغرافیای كەونا بكەونە پرۆڤە!
نەوەی تازە بوی مریەم بە قامچی خۆریان گرتوە
هەركەسێك نەیەت بە تەختە سرِی ئەو منالأنە
ناوی دەخرێتە سەر زاری شەوە و دەكوژێتەوە“
وا منالەكان لە هۆلی شانۆ بون بە كاوەی نویَ،
ساتێكی تریش پەردەی هۆلەكە دادەنەوە!
گلۆپێكی سور دەكەنە مژدەی خۆرێكی تازە!
لە سەرەتاوە شەن وخەرمانەی هاوكێشەی مرۆڤ،
دەكرێتە باربۆی پارچە سەهۆلێك!!
تەیمور لەنگ شیشەی چلورەیەكی بەر گوێسوانەی
ماڵە مامانی خامۆش و چۆڵ و كرِو كاولە!
فریشتەكانیش سەمای دەشتێكی بێ سێبەر و ئاو
لەبەر نەشتەری كارخانەی قورِا دەتوێنەوە
لەوحەكەی دارا بە سەر دەزولەی قالیچەی سپی سلێمانەوە
شەرِ لەگەڵ حەرەی بێ وەحی تازە و
خانوبەرەكەی پرِ تەختە قورِی حامورِابیا هەلدەگیرسێنێ:
زەرادەشت قامیش دەگرێتە تاشی ئەشكەوتێكی چۆڵ!
چیرۆكی دم.. دم دەنوسێتەوە!
دوایەمین چركەی ئاگرێكی روت دەكاتە كلپە:
لاشەی پیرۆزی لەناو خۆلێكی نەدیوی خەما دەشارێتەوە!
موساش بەپرشەی ئەو گرە سۆزە:

تیشکی ئاڵو وای دەبێتە شەپۆل
بە هەناسەیەك خەمی زاوایی بیر دەچێتەوە!
کەفی قامیشیش دو دۆنگی یەکی دەخاتە ناو دڵ
بەسەر مێژودا دەبێتە پرسیار..
بۆ دەستەچرکی نەختە کۆشی نازدارێکەوە
تا ئیسماعیلێك لە نزرگایا ببێتە فەقێ؟!
ئەو بایە قوشەی پەڕەی هەواڵی دڵی رۆژگار بو"
کتێبی ئەفسانەی مناڵ کوشتنی بە فیرعەون بەخشی!
کۆرپەی ساڵێکی بە سەر بڕاوی پێخستە دەریا!
ئەو دایکانەشی زاو و زێ سکی گرتبونەوە:
هەمو هەڵدڕان بە شمشێرەکەی مست و کەناری:
موسا خواوەندی ئەستێرە ناس بو،
دایکی لە ترسا خستیە سنوقی قاپ زێڕینەوە
فڕێی دایە ناو خوێنی دەریاوە!
لە شەپۆلاوا بو بە سەر کردەی هەزاران کۆرپەی کەللە جیا کراو
حەوت رۆژ بە شیری پەنجە فریشتەی نەرمی خۆی ژیا
بۆچی ئاشەوان بە دیلی گرتی و خستیە کۆشکی شوشە خوێناوی:
خۆ فریشتەکان هەمو سەرپەلی ترپەی دڵی بون،
تۆی خەوێکیان بۆچی لەدڵی ئاشەوان نەچاند؟!
یاخود ئەوانیش بوبونە هێگەڵ دیالاکتیکیان کردبوە تۆوچەن
هەتا ختوکەی پەنجەی موسایان بەناوچەوانی فیرعەونا دێنا!
وردە ئاڵتونیان لێدەڕنی یەوە!
بۆچی پشکۆکەی خستە ناودەم و پارچە دوڕەکەی لە گیرفان نەنا؟
فیرعەون دڵی لەقولە مشتی دێوی بژۆڵی قوللەی قافا بو.
کە بەبێ هۆشی موسای بەیار کرد"

کوا ئەو سامانەی کەوتە بەردەستی بەشوانە مەڕی،
نەبوە میراتی موسای ئەم رۆژە؟!
هەناسەم ئێستا فوی موسایەکە
بە شقارتەیەك کڵپە دەستێنێ؟!
نەك پارچە پشکۆ وردە ئاسنی ناو کورەخانە"
لەگەڵ تەرازوی دوڕو ئاگرا خراوەتە دەم!
عەقڵی فیرعەونیش لەبەر چاویانا کاغەزی کۆنە..
منداڵەکانی دوژمن خێوی من لە مەزارەوە،
هەزاران تابوت بۆتە ئوتێلی سوێی هەمیشەیی!
تا لە سەر تۆز و خۆڵ و گا بەردیش تەختەیان هەڵکەند:
کالاْ وبەرگیشیان سەرپاك دەزولەی هێزێکی ونە!
بۆ سکی سۆزی مریەم دەگەڕێت
شیلاوگی سکی لە کام سەهۆلاْ شەختەبەند بوە؟
تا منداڵەکان ببنە هاوەڵی..
لەسەر ترۆپکی گردی گۆڕەوە لەمردنی زەق دەڕواننەوە،
چەپڵە رێزانی مزگێنی رۆژی ئەم جەژنە دەکەن:
سەراپا هەمو سەمای هەڵپەڕکێی جۆشی ژینیانە:
هەتا لەدورگەی خاکێکی ونا ببنە جیهانێك،
وا گلۆپەکان دادەگیرسێن و دەکوژێنەوە!
لەگەڵ پەردەیا چرکەی ئەو زەنگە لێدەدرێتەوە،
کاروان چی یەکان لەسەر دواخەتی موشتەری یەوە،
بۆ سندوقەکەی موسای تازە بەخش گۆرانی دەڵێن
لەگەل ئاوازو مارشی بەجۆشی سەربازی شەڕا،
مێژوی لاپەڕەی جیهانێکی سەیر دەگێڕنەوە!!

www.dengekan.com

جیهان و حەشر و لەدایك بون

سەر لەنوێ کوانوی مەنجەنیق پشکۆی دەگەشێتەوە“
لە جۆشی تینا میوانی سوژدەی هەوری باڵایە،
خوایە.. کوا دەریای بەژنی تیشکی رۆژ؟
نەبو بە هەور بەسەر بڵێسەی زەوی سوتاوا داباریتەوە؟!
ئەو ئایەتانەی بۆ پێغەمبەران دەهاتنە خوارێ چیان لێکرا!
کەوتنە ناو قورگی کام قەلە رەشەی بێ پێناسە و رێ؟!
جیهان لە نێوان شەختە و ئاگرا بەرگی پۆشیوە،
فریشتەی هاوار بە کاغەزی مێشك نایەتە خوارێ“
دیسان شەوارەی شەوی دێجوری بێ پەناو پاسار،
پەرچەی چاو کوێری دەهاون بەسەر باڵای نیگایا،
چرای ناوباخی خوێنی ئاڵ و وا کوژێنرانەوە!
ریشاڵی فەرشی ناو تاقەکەیشی لە ڕایەڵەوە،
لکی بەدەمی مشکی تازە بو ئاخندراوە!!
بیابان سوتاو و چۆڵ و کاولە!
کێویشی بە فوی بۆراق هەسانی سافە!
کۆشکی نادیار لە ژێر زەمینی هەوری رەشەوە“
دەرگای پۆڵایی دەخەنە سەرپشت.. دایدەخەنەوە،
دیقە بە دیقەی لەدایك بون و گیان کێشانێکە ،
زۆنگاوی سیحری مەرگ و ژیانی تیشکی سواوە
کۆچەری غەمبار لە دەشت و دەر و هێڵی سفرەوە
رەوەی مەرگاوییان لە پێش خۆداوە
لە هەر ئاقارێك خونچەیەکی گەش گۆپکەی بتەقێت،
بارێزەی خێو لەسەر سنگی دادەنێتەوە!
خوایە.. شەبەیخون لە ناو دەمار و لەش ودڵەوە

هێرش دەهێنێ بۆ مێشکی ونی ئەستێرەی بەرز
سەدان فریشتە دەبێت بەپەڕەی پەیامی نوێوە
لە حەوت تەبەقە بە شمشێرەوە بۆ پاسەوانی بسوڕێنەوە،
هەتاوی باربوی رۆژێکی سەختی بێجڵەوی شوم،
سکڵی ناوەختەی بێپەی دەهێنێ بە لەش‌و لاری خۆری گیراوا
بە پەرۆیەکی ژهراوی پیسی خۆ گۆڕاوەوە!
ڕوبەری ژیان دەکاتە مەشکەی دڕاوی شەق بو!
کارگەی هارێتی لەچقڵی بنکەی شەوەوە دەکشێ
دەواری شاری تیشکی سەرگەردان دەپێچنەوە!
ئاوەکەی دەوری سەرپاك رژێنراو کرا بەهەڵم!
خۆیشی لە لرخەی مەرگی دواییا موچڕکە دەدات!
حەوت پەردەی بەرز لەکورە خانەی ئاسن توێنە،
چەند بالاْخانەی بالاْ بالاْیان دامەزراندوە!
بریسکەی گڕیان دەچێتە سکی نەهەنگی دەریا،
لەخواریشەوە بۆن دەمی مشك و جرجی خوێن هەڵکێش"
رەگی دەماریان گەیشتۆتە سەر دوشاخی گاکە،
ئەویش بەچرکەی ئازار کەوتۆتە ختوکەی شێتی
لە وەدایە هێلکەکەی پشتی تەواو خاپور کات.
دەماری رەشیش بەسەر بوخچەڵەی خۆڵەوە دەکشێ،
بە شانی چەپی ئەستێرەکاندا هەڵدەپژێنەوە!!
پەرێزی گزنگ گاسنی پۆڵای لێدامەزراوە،
جەرگ و ریخۆڵە و هەناوی سروشت دەکێڵنەوە..
تاقە گڕێکی سۆز دەرناکەوێت
دەریایەك چڵم و کێم و خوێن و گۆشت،
لە نێو, نەشتەرگای جانەوەرەوە دەکشێ بۆ حەوا!
پەیژەی ئاسن و تەختەو تەنافیش یەك بەدوای یەکا!
بەسەر لاپاڵی مەریخ و مانگ دا هەڵپە سێردراوە!

www.dengekan.com

ئاسمان سەرانسەر بۆتە سەرچاوەی بازاڕێکی گەرم،
پۆلە مراوی لەسەر ئەڵماسی پردی سیراتی كاتی نەبینا
ڕستەی ئاوازی جۆرجۆر دەكەنە سرودی پڕجۆش!
بانگەوازیشیان پۆلە كۆتر و باڵندەی تیژڕەوی چڵە"
دو ئاوێنەی تەڵخ لە نیگایەكا یەك دەگرنەوە،
نوخشەی گاڵتەجار بەسەر نەمامی هیوای ژیانا هەڵدەدەنەوە"
لەزۆران بازی دو پاڵەوانی گودەڵەی بێپەی
گەردون دەبێتە تەختەی رزیوی چەرخ و فەلەق
مرۆڤەكانی نیاندەرتاڵیش دەبنە قومارچی!!
كارێز و كانیاو بەفشاری توند هەڵدەمژنەوە!!
دیواری زامیش لە ژێر گاسنی بازوی دێوەوە"
بە ناڵە گوێچكەی مەملەكەتێك كەڕ دەكەنەوە!!
بایەقوش ئاسا ئەڵقەی مەرگاوی دەبەخشنەوە!
دو شارای مردو لەگۆڕستانی گاڵتەجاڕیا،
مستوی شمشێری یەك جاریان گرت !
لاگوێ گۆزروان نەسیمی مەرگی رۆژگارێكە سەخت،
دادگای كوشتن لەگەڵای چڕی پیری دەگێڕێت،
پیریش گێلاخەی عومری فریشتەی چاو شوشەی جوانە!!
لە پاشە لەقە خۆی دەخزێنێ بۆ ئۆردوگای خوا،
رەگی روەك و داری جوان و پیر لە دڵی سروشت"
گەڵای كفنێكی سپی و شەش گەردیان هەڵخستۆتەوە!!
لاسكی ناسك رەنگی خامۆشیان لەسەر نیشتوە"
مردویەك نییە لە لانكەی گەردەلولێكا بیپێچنەوە؟!
ئەی گۆڕەكانی لاشەی خەرمانەی قەومی لوتی زو،
شەپۆلی ئاویان لە كەناراوی كام لوتكە شاخا لەنگەری گیرا!!
رەنگە بێئاسار لە دەریای سوردا توابنەوە!
نوح نەبوە بازوی گۆڕ هەڵكەنێكی جیهان بینی مەرگ!!

تا مەتۆلەکان لە ماسیّتی ئاوی تاڵ و سویّر نا ئومیّد بکات..
قەلە رەشەکەش لەو هەستە پاکە رو رەش مایەوە،
بۆ جاریّك دەنوکی نەخستەوە ناو پەریّزی زەوی!
ئەو جەستە ئاوییە لەچەرخی خەمی زیندو بونەوە.
هەمو بەسینەی وشە زەڕاوی شاعیریّکی شیّت هەڵ نیشتونەوە
قەڵەم وەك هیّزی خەزانێ بێهۆش لە کێڵانایە"
لە سەرەتاوە لاشەی بێ پەروا کەڵەکە دەکات!
مردو شۆرەکەی هابیل کام گوڵەی لە یەخە درا؟!
بۆ بۆنی عەتری بەلوتی نەوەی سەردەمی تاڵ و توشیا نەڕشت؟
لە بری باجی سێو فرۆشتنی دایکە حەوایا!
نەبوە بارمتەی پارچە کفنێکی سپی بۆ هابیل؟!
یاخود زێڕەکەی کەوتە ناومشتی کوشتار و فەساد
جەردەکانیشی میراتەکەیان جێهێڵایەوە!
ئێستا لە لوتکەی شاری دڵداری شەپۆلاویشا،
سەرکار دادەنێن بۆ قەسابخانەی بێفلیم و جێ،
قەڵەمی دەستیان لە شەقڵی گوڵەکەر خۆرە هاتۆتە دەرێ!
بنجی جەستە بوی لە بنکی زەوی داچەقاندوە!
پەڕە بەپەڕەی سێبەری سەمای لە ناوبردنە!
قامچی کوشتاری دەستی ناحەزی ئیزرائیلێکە
تکە خوێنەکەش لەبنی قوڕی دەریاوە دەڕوات،
ئۆقیانوس هەمو فلیمی مەرگ لە شەپۆلیان دێت،
نەسیمی شاخ و سەرکەل نقێمی کفنیان پێوەیە
پاوانەی ناو گۆڕ لەخشڵی زێڕیان دەتوێنرێتەوە
جیهان بەهەمو رەنگ و بۆیەکی هاوچەرخییەوە،
خراوتە ناو تەرازویەکی هاوکێشی تیژڕەو،
بۆ گەورە پیاوان تراکسودی سور دوراوەتەوە!!
بۆ گچکەکانیش شین و پەمەیی و رەش و سپی و زەرد،

خۆپیشاندانی وەلی و ئەسحابە
بە بەرگی سورو رەش و قاوەیی
قەتارەی مەرگی نەزۆکیانە
لە ژێر باڵیشیان سەد سەد فریشتە باڵیان گرتوە"
یەك یەك بە تەناف لەگەڵ نابینا دەبەسترێنەوە!!
ئەو رێبوارانەی بێ سەر قەتار و هەوار رێ دەبڕن،
کەسێك نازانێ رودەکەنە ناو نسێی کام نزار؟!
لەچەپ و راستیش ستونی تری ئادەمیزادە:
وەك و زەوی کێڵ چاویان لێڵ بوە"
سەریان سوڕماوە خۆر هات ڕو لەچی هەوارێك دەکات؟!
قەفەزەی زەوی و ئاسمانی دوریش بێ پەراسوی رەق"
گۆشت و خوێناویان کەوتۆتە قوڕگی جانەوەر و خێو.
مرۆڤیش هەروەك گەنمی بەر بەرداش دەهاڕێتەوە!
تۆز وخۆڵیشیان دەچێتە دەمی ئەژدیهایەکی بێ گەدە،
ئەم سەر زەمینە لە چاوی عەینەکەیکەوە کپ دەنوێنێ!
لە چاوەکەی دی خرۆشانێکە مەحشەر ئاسایە!!
ریشاڵی ملیۆن ساڵی بۆتە گوڵێکی ناو باخچەی شایەك،
تك.. تك خوێناوی چاوی پڕ ئەشکی لێ دێتە خوارێ!!
لە نێو نەدیوی هەزار ملیارد هێڵ دایکێك دیارە:
نەشتەری ونی لەنێو پەنجەیا حەشار پێداوە!
دیارە چاوەڕێی کاروانی مەرگی رێبوارەکانە!
ئاخۆ کام مەنزڵ دەیان گرێتەوە؟!
بۆیە چەقۆکەی لەناو پەنجەیا توند.. توند گرتوە!
دەیەوێت جەرگی کۆرپەکەی بدڕێت"
نوکە خەنجەری نوخشەی هیوای مرۆی سەردەمە!
کۆرپەکەی دەکات بەتۆوی گەرای زاو و زێی تازە!
بۆیە بە پەچەی رەش چاوەکانی پێبەستۆتەوە!

www.dengekan.com

هەتا گلێنەی مرۆی ناپاكو كوشتار و تالاًن نەبینێتەوە؟!
ئەگەر كاروانی پەلە بەركەوتوی لێبچێتە پێش"
یەكسەر ساواكەی دەكوژێتەوە!!
لە گۆڕەپانی مەرگ و ژیانا هەزار جار كوشتی!
خوێناوەكەشی دەبوەوە هەور بۆ لە دایك بون"
ملیاردێك ساڵە لەو پرۆڤەیە سەرقاڵو مەستە:
هەمو سەد ساڵێك جیهانی لێدەبێ بە تەونی هەڵوەشاو،
گەرای زاو و زێ بە شەپۆلەوە بە ڕوخساریا دێت!
ئەم جارە سیمای گەردون لەچاوی سپی دەنوێنێ
هەناسەی هەڵمی چڕی دەرچونی ناخی دەرونە!
شەپۆلی ریزەی بون و نەبونی پێدەسوتێنێ!
ئێستا ناترسێ لەدەنگو ناڵەی خەڵكێكی ونا!
عەباكەی كۆڕی جیهان گیرێكی موغناتیسە تیژ،
لە یەك شاڵاودا گێتی دەكاتە ئاوێكی خنكاو!
ساواكەی كۆشی لەبری ئەوان جێدەگرێتەوە"
چاوەكانیشی وەك شانۆی هەور دەگەشێتەوە!
چەند كاتێكی تر جیهان بە جارێك گسكی لێدەدرێت!
تەنها كۆرپەڵەی ئەو لەناو گەرمەی سەر سنگیدایە"
بەسەر روبەری ئەم سروشتەیا دێتە ئاراوە!!
لە چەند كاژێرێك جیهانێكی تر دادەمەزرێنێت!
زاوزێكانی بە تیشكی ئەتۆم چاو دەكەنەوە:
مێژوی سەد ساڵی جیهانێكی نوێ دەنوسنەوە!
ئەوا بەهەشت و دۆزەخ چۆڵ دەبێت
فریشتەكانی سەرشان هەر هەمو دەكەونە پشو
بە دەفتەرەوە دەگەڕێنەوە بۆ كۆشكی خواوەند!
ئیزرائیل چەرخی هەڵدەگیرێتو دەحەوێتەوە!
دو جیهان لەژێر پەردەی ئەفسونا یەك دەگرنەوە:
بەبێ پەساپۆرت!! بەبێ ناسنامە رێ كراوەیە!!

www.dengekan.com

کفن و لانکەیەکی نهێنی

وا شەتاوی سۆز کەوتە قریشکە
بەڕوی پەرچەمی ئەشکی هەورەوە گڕ دەگرێتەوە:
سەرلەنوێ تاقی ئاسمانی مەینەت
بەسەر سروشتا داڕوخایەوە
پەڵەی بارانی تێزابی سزا
وێنەی هاوکێشەی دو کۆلارەی وێڵ،
وەك بومەلەرزە بە ئاسمانەوە
جەرگی هەناسە هەڵدەدڕێتەوە!
دوڕو جەواهیر لە مۆزەخانەی پێشینی زەمان والا بۆتەوە
پادشای قاجار بە سەدان جۆری چەك و شمشێری
سوپای بەزیوی بۆ جەنگێکی دی پێچ دەداتەوە
رەوە ریشنەی لە مرۆڤ نەچو..
لە ئەمەریکا و قاڕەکانی دی بەنێرگەلەوە
پەردەی دڵ و مێشك دەخەنە کورەی باروتی شەو رەنگ،
تونێلی تاریك لە شاخ و کێوا بەریز لێدراوە،
هەموی کراونەتە قوتوی قەپاتی هەناسەی خوێن کار"
دار جگەرەیەك لە ئاسمانەوە نەفەسی شەوەی گۆڕچن پەخش دەکا
لە هەرەسێکی سەختی چاونەدیو قوڕجاری دەکرێت
بۆ ناو دۆزەخ و بەهەشت دەچێت و دەیباتە حەوا
دو جیهانی مەست لە پیاڵەی مەیا بونەتە چۆپی

تەریبی هێڵی سوپا پێشڕەوی بێ ڕەنگ شێوە "
دەگەڕێت بە دوای تەرازوی ونی جیهانی گوم دا
لە دوای کۆتاییوسەرەتای مێژو ئەو پەڕاو پەڕا
کەسێك نابێتە مژدە دەری بون سەردەکاتەوە!!
چاویان وەك زامی حەشیشە کێشێك دەمی قوڵ بوە!
تکە نوخشەی سەرابی هیوا گۆشتی تواوەیان پڕ ناکاتەوە!
پەل پەل پێغەمبەر لە خۆرئاواوە بە چاویلکەی سپی،
وێنەی کوێری هەزار ساڵە دیدەیان دەکوژێتەوە!
تەپ و تۆز لەناو ریزی رێبواری مۆڵ کراوی تار
دەگاتە نێوەند کۆشکی خواوەند و بە شاورێکیش دەگەڕێتەوە
ئیسرافیل لەناو قەڵای تۆپ خانەی کۆشکی خۆیەوە
فوی دەمی بۆتە ماددەیەکی وا زانیاری تازە نایدۆزێتەوە
ئاسمان وەك چڕی لێرەوارێکی گژوگیای نەسرەوت
بەسەر دەماری فیچقە خوێناوی ئەم زەمینەیا هەڵاو دەڕێژێت!
وەحی بێ ماوە دەخوێنێتەوە
نوح هاواریەتی لە دەست ئیسرافیل
ئیسماعیل پەنجە لە ترسی ئیبراهیم دەدات
لەگەڵ یوسفا هاوار لە دادی باپیریان دەکەن
باعەی مەڕەکەش لە دوندی گردی نەوی دێتە خوارەوە
کەمەندکێشی ئیسماعیل جەرگی قوربانی هەڵدەدڕێتەوە
پێغەمبەرەکان یەکی هەزار ساڵ دەبورێنەوە
لەناو کاروانی پێنج سەد ساڵەوە دەکەونەوە
یوسف و ئیسماعیل دەبنە باسگری جیهانی بێژوان
ئەوسا بە تەختەی خەت خۆشی مەرگ پلەی باڵایان دەنوسنەوە
پەنجا هەزار مەدالیای زێڕ دەگرنە بازو ،

www.dengekan.com

پاش مەرگی سوڕاوی چەرخ بە مۆمێکەوە چاودەکەنەوە.
بە چەپۆك بەر دەبنە هەردو فریشتەی خەو لێنەکەوتو
زولقەڕنەین نەشتەر دەخاتە سنگی شاخی بێ بنار
شێوەی یەئجوجی دەگرێت لە سیمای سەگێکی ئاوی
لەگەل خشپەیەك لە ژێر ناخونی سەر پەنجەیەوە
بۆ جارێکی تر دەکەونە خەوی دە هەزار ساڵە،
لە هەزار ساڵدا یەك پرخەی مەرگ و زیندویەتی دەکەن
لە دەیەمینیان گۆی زەوی دێتە دەرەوە
لە پاش سەد چەرخ یەك دەگرێتەوە!
سروشت دەبێتە پارچە زیوێکی ناو قوڕاوی رەش:
لەحەبەشەشدا پارچە قوماشێك بارمتەی نابێت!
کۆرس چییەکان لەناو بەهەشتی گوڵ و گوڵزاردا
گۆرانی بەسەر باڵای کچ کوڕی دو ڕەگ دادەڵێن :
کەرەنتویەکیش لەسەر هەورەوە دەبێتە خەرمانەی شاخێکی بۆسۆ
خێڵە قەرەجی بڕۆو برژانگیان دادەڕێژنەوە!
لوقمان بە بارێك داو و دەرمانی پارسالیەوە"
دەکەوێتە ناو لوتی ئەشکەوتی کچ و کوڕەکە!
سروشتیش هەروەك سینی بەدەوری خۆیدا دەسوڕێتەوە
لە ئاقارێك دا جیهان دەبێتە سەماخانەی ناو کۆشکی نێوەندی،
شەهوەت لە ڕەگی نێر و مێ دەچێتە بەژنی جوتە نەزۆکی!
وێنەی فوارە زەمین بە شەهوەت ئاو باران دەکرێت!
گەڵای دارەکان سێ بنە ژێر پیاڵەی مەیوهەڵدەگرن
لەگەڵ دەجوڵەی پەیکەر خێویا دایدەهێڵنەوە!!
شەهوەت دەڕژێ و لە هەمو لاوە دەپرژێتەوە!!
جیهانیش خۆی دەهاوێتە بەلەمی شەهوەت!!

لە كانیاو و كارێز كۆرپەی شێوە دێو لەدایك دەبێت!
لە هەناسەیەك هەزار گیاندار و مرۆڤ دەسوتێت!
نیشتەجێ دەبن وەكو خاوەن ماڵ
لە هەر وڵاتێك دو هێندەی خۆیان كۆچ بار دادەگرێت.
دەواری رەشیش دەبێتە چەتر،
لە سەریانەوە پۆلە بایەقوش وقەلە ڕەش دەنیشنەوە!
ریقنەش بە مۆمی مەرگ دەگیرسێتەوە
فریشتەكانیش دەكەونە سەمای لانە روخاوی،
لەبەر سێبەری چەتری شەوەیی
دەبنە شەختەی بەر گەردەلولی قوڕاوی سەر گوم.
تەنها لەزرێی فیقەیەكەوە بانگەواز دەكەن بۆ فریشتەی گیان!
ئەویش دێتە خوار قاچی بەقوڵفی چەترەكانەوە دەبەسترێتەوە.
لەپیشی دەكەوێتە ناو دێزە و دەرخۆنەی تەلاری تازە!
بەژنی ترومپای دەریای خوێناوی لێ پەیوەست دەكرێت،
حەوا بەقوڕی شێلراوی مرۆڤ پەردەی لێدەكشێت
بە ماسولكەوە بەسەر برژانگدا دێنە خوارەوە،
هەر تنۆكەیان تەرمی دەعبایەك دەیكاتە پاشا!
ئای سەرگەردانی چۆڵی قوڵفەی رەش
بیابان دەبێتە ئاپورەی شاراو كێویش بیابان !
لێرەوار سكی فریشتە هەڵدەدڕێتەوە!
لە سەر لوتكەشا سەرو كەللەیان دەبێتە پێستەی دەباخانەیەك،
لە چەند خولێكا زەوی دەگاتە حەوای بێ ژوان:
خاك لەچوار لاوە دەسوڕێتەوە!!
لە ژێر هەناسەی پەردەی كۆتایی
تەمێكی سپی لە شەپۆلاودا بریسكە دەدات"

به دوای بەرماڵی شارای مرۆڤی کەون لە سەرەتاوە،
فویەك جیهان دەخاتە ناو دەریایەکی بێ شارستانی"
دوای چەند کاژێرێك نهێنییەکی نوی دەردەخاتەوە!
سەراپا گەردون دەکەوێتە سەر ملە قوتەی مەرگ!
مەرگێکی کاتی لەئیستواوە دوا پەردەی هەڵمی چڕ دەگرێتەوە!!
نیگا لە پرسیار.. کۆتایی پرسیار دەبێتە گوڵێك
خەنجەرێکی زیو دەکەوێتە کار!
پەردەی زەمین و ئاسمان و کەنار هەڵدەدرێتەوە
پارچەی سەوز لەگەڵ سورو قاوەیی لە یەك دەدورێت،
دوای ژەم بوردەیی رەوەیەك منداڵ،
دێنە سەر تەپکەی شارای نەزانی پرۆڤەی یاری!
گرێی کراوەی گەردون بەدو ڕو لەچەپڵە رێزدا"
مۆسیقای دڵ بزوێنەریان بەسەرا لێدەدات!
مەلۆکان لە دەشتاییا باوەش لە هیوای گوڵ دەنێن
پەردەی لادراو شەپۆلاوی خۆی شالاو پێدەدات
سەماش کۆشکی سپییە ئاورێژەکانی گرتوە!!
ئەو فریشتانەی لەسەر شانەوە فڕینە ناو تونێلی بێ تیشك
بۆ نایەنە خوار لەناو ئاهەنگی تازە جۆش هێنەر؟!
وا نهێنییەکە دەکەوێتە ناو شانۆی کۆتایی و دوایی،
کێ پرسیاری کردۆتە نامەی خوداوەند لە زەوی!
با بێت ببێتە کۆترێکی سپی
خوایە گیان..کەوتوینەتە ناو کێڵگەی ژەم بوردەی ژیانی کاتی!
فریشتەیەکی پەیامنێری نوێ ببێتە نوێنەر
ڤیستیڤاڵەکە لەئان و ساتی کۆتایی دایە،
کاتژمێری سفر بو کە بارانەی دو جیهان دەکرێت!

www.dengekan.com